Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

1891—1941

KOLIND LANDBOFORENING
GENNEM 50 AAR

KOLIND LANDBOFORENING GENNEM 50 AAR

Redigeret af
Overlærer *Jørgen Krogh*, Ikast,
og Konsulent *Ejvind Staunskjær*, Kolind

1941

E. Andersens Bogtrykkeri, Kolind

Jenninger

Brede Bræer bygged Landet,
brød dets Former, sælsomt furet.
Dybt i Dale fossed, dured,
Bølgebrus af Bræportvandet,
indtil Landet langsomt løfter
barskt sig frem af Badets Bølger,
mens i Bræens Fodspor følger
Mør og Mos i kolde Kløfter.

Spredt, hvor Solen luner Slugter
ind blandt Bakkehældets Brinker,
ses en Jenning, lyst den blinker,
mens dens Grene op sig bugter
over brune Bakkesider.
Jernhaardt Ved og Rødder sejge
bryder sig blandt Stene Veje.
Jenningtæppet fremad skrider.

Trindt snart Tæppet Skrænter toner.
Bryder Blæsten, buskes sammen;
luner Læ bag Bakkekammen,
løfter stærke Stammer Kroner.
Over Lav og Lyng og andet
slynges sammen Jenninggrene,
til de hersker helt alene.
Senestærkt de favner Landet.

Tusindaarigt end indrammer
Jenningkær og Jenningskrænter
Sundets Engdrag, — dybt de henter
krydret Kraft til sejge Stammer.
Og mens Sekler sindigt skrider,
staar de støt, hvor Land de arver;
fordringsløst, men fast de farver
festligt grønt de Bakkesider.

Bondeslægt, der bygged Bolig,
brød dig Muld i Kamp med Ene,
du fik Kræfter som dens Grene.
Gennem tunge Tag du trolig
tog din Odelsret til Muldet.
Ætten færdes end ad Agre
— blaadyndsdybe, sandmarksmagre —
skøtter rodfast Kornmarksguldet.

Rusker Storme, rykkes sammen;
bruser Strømme, bygges Broer,
saa man let kan komme over, —
lys og lun er Folkestammen.
Men hvis Trællebud der bydes:
kampklar spændes Slægtens Kræfter.
Bonde-Æt ved Odel hæfter.
Om den bøjes, ej den brydes!

Jørgen Krogh.

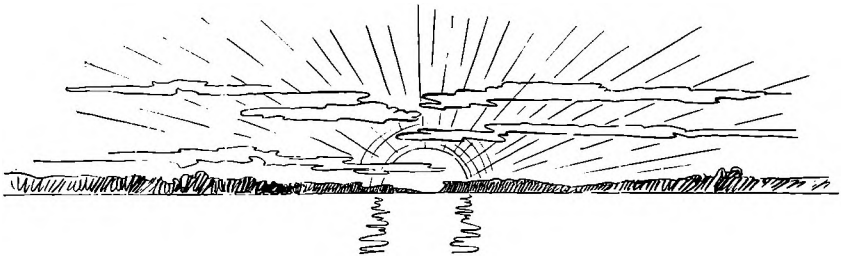

Tiden omkring Stiftelsen

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Halvfemserne i forrige Aarhundrede og Tiden forud var paa mange Omraader en Grotid for Danmark og det danske Folk. Den bedøvende Virkning af Begivenhederne i 1864 var ved at komme paa Afstand. Den Selvovervurdering, som maaske tidligere fandtes efter Treaarskrigen, var afløst af en sund og nøgtern Indstilling, og der var i alle Kredse af det danske Folk kommet et Tempo over Arbejdet, som baade indadtil og udadtil beviste, at Danmark stadig besad „Viljen til Livet".

Esbjerg Havn var bygget som Danmarks Port mod Vest. Den nye Kongeaagrænse klippede den gamle Handelsvej sydpaa mod Hamborg over. Til Afløsning udbyggedes Baneforbindelsen København—Esbjerg, og begge disse Byer voksede stærkt. Handelsfyrsten Tietgen organiserede Bankvæsen og Skibsfart til Afløsning af de tabte Forbindelser med hamborgske Handelshuse og Hertugdømmernes Handelsflaade. Fabriksvirksomheder begyndte at vokse op i vore Provinsbyer. Dalgas satte System og Fart i Hedens Kultivering, og den stilfærdige vestjydske Lærersøn N. J. Fjord, der forresten døde netop i 1891, smededе gennem sine mange utrættelige og uegennyttige Landbrugsforsøg Vaaben, som gav det danske Landbrug Muligheder for ikke blot at vinde frem gennem Firsernes Landbrugskrise, men ogsaa efterhaanden at vinde frem til en førende Stilling blandt Ver-

dens Landbrugslande. Landbrugskrisen, der havde sin Rod i Udviklingen af amerikanske Præriestaters Jernbaner og Udviklingen af Dampskibsfarten over Atlanten og den derved billiggjorte Transport af Korn til Europa, bevirkede, at danske Landmænd resolut lagde Roret om. I Stedet for at sælge Korn til Underpriser, gav man sig til at benytte Danmarks Kornavl som Raastof for forædlet Landbrugsproduktion, ja efterhaanden gik man videre ad denne Vej og forøgede Produktionen gennem Indkøb saavel af det billige oversøiske Korn som af andre Foderstoffer og Kunstgødning. 1882 byggedes det første danske Andelsmejeri i Hjedding ved Varde, 1887 byggedes det første Andelsslagteri i Horsens, senere dannedes „Dansk Andelsægeksport". Altsaa: Efterhaanden Liv og Grøde over hele Linien.

To Forhold, der er med til at præge Tiden, maa endnu nævnes.

Højskolebevægelsen havde fænget ud over Landet. Grundtvigs og Kolds Skoletanker var taget op af Mænd som Trier, Schrøder, Nørregaard o. a., og unge Bønderkarle, og Piger med, flokkedes paa Skolebænkene og vendte ikke blot dygtiggjorte, men ogsaa mere lysvaagne hjem til deres Hjemsogne og Bedrifter. For Djurslands Vedkommende kan det saaledes anføres, at der efterhaanden oprettedes Højskoler i Kolind, Ommestrup, Rønde, Ebeltoft, Lyngby, Voldby og Vivild. Levedygtige var de ikke saa nær alle, men de er et talende Udtryk for, hvilket Liv, der var i Bevægelsen.

Det andet Forhold er Provisorieaarene, der var ved at ebbe ud. Folk var ved at blive trætte af golde politiske Kampe. Selv om der gik Efterdønninger længe endnu, er dog Trangen til positivt Arbejde i synlig Vækst i Befolkningen. Kunde man endnu ikke raabe hinanden op politisk, kunde man dog begynde at finde sammen i praktisk Arbejde. Det skyldes mere end en Tilfældighed, at der stiftes Landboforeninger og oprettes Sygekasser netop i denne Tid.

Naar *Kolind* blev Hjemstedet for en af Landboforeningerne paa Djursland, er der yderligere et Par Forhold af lokal Art at drage frem.

Næsten helt ind til Halvfjerdserne havde Kolind og Kolindegnen ligget godt gemt lidt afsides ved den inderste Vig af Kolindsund. Langt ude mod Vest afgrænsede de store Djurslandsskove, Mosedrag og Sandmarksstrækninger Egnen fra de tættere befolkede Bygder ind mod Randers- og Aarhusegnen. Valdemarstidens livlige Trafik mellem Flaadehavnene i Kolindsund og Hærvig ved Kalundborg var forlængst stilnet af, og Postdiligencen, der markerede Tidens Pulsslag, kørte langt udenom, over Maarupvad—Rønde Gyde til Aarhus og over Nimtofte—Stadsivase til Randers. Over „Vasen" ved Kolind og Engdraget ved Koed gik kun et Par ret upaaagtede Tværveje, der ved Kolindsunds vestlige Ende forbandt Nørreherred og Sønderhald Herred med Sønderherred og Ø. Lisbjerg Herred.

Ved Anlæggelsen af de nye „Chausseer" Grenaa—Aarhus og Grenaa—Randers trækkes Linieføringen bort fra de gamle Centrer Maarupvad og Nimtofte. Maarupvad bukker snart under for Skæbnen. Kroen og Markederne flyttes til Kolind, hvor „Vasen", der forbandt Nørreherred med Sønderherred, dog altid gav mere Trafik og flere Markedsgæster end den nu øde og tomme Vej over Albøge—Nødager—Sølille—Kalø.

I Halvfjerdserne bygges paa privat Initiativ Banen. Først Randers—Grenaa med Indvielse 1. August 1876, og Aaret efter Aarhus—Grenaa, begge overgik dog i 1881 til Staten. Kolind bliver Stationsby og faar derved et mægtigt Forspring i Konkurrencen med Nimtofte, der dog endnu længe søger at hævde sig. Den havde ligeledes Kro og Markeder, desuden Lægebolig og Apotek, og endnu ved Landboforeningens Stiftelse kæmpes der fra Byens Side bravt for at Landboforeningens Dyrskue og Generalforsamling hver anden Gang skal holdes i Nimtofte.

Omtrent samtidigt med Banens Bygning paabegyndtes Udtørringen af Kolindsund. Kolindsundselskabets Opkøb af Vedø af Fannerupgaard samt Oprettelsen af Sundgaardene førte en Række nye dygtige Landmænd til Egnen, ligesom Selskabets Virke bragte forøget Fart i Omsætningen i Kolind By.

Den driftige unge Stationsby blev efterhaanden et naturligt Midtpunkt for Egnen. De før saa upaaagtede Herredsveje blev

vigtige Oplandsveje, og da Egnens Landmænd stiftede Landboforeningen, der nu har sine Medlemmer fordelt over 12 Kirkesogne, men ved Oprettelsen inden Stiftelsen af et Par af Nabolandboforeningerne spændte endnu videre ud, var det for alle en Selvfølgelighed, at denne Forening kom til at bære Kolind Bys Navn.

Som det fordum var karakteristisk for denne Egn, at netop her byggedes Broer, der forbandt Herred med Herred, saaledes blev det efterhaanden karakteristisk for Landboforeningens Samarbejde med Byen, at dette Samarbejde i høj Grad byggede Bro mellem Byen og Oplandet til Gavn for begge Parter.

Kolind Landboforenings Oprettelse

28. November 1891

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Ind foran forreste Side i Kolind Landboforenings første Protokol er hæftet en Rundskrivelse til Kolindegnens Landmænd. Skrivelsens Indhold gengives her i sin Helhed:

„Indbydelse til at tegne sig som Medlem af en Landboforening for Kolind og Omegn.

Da vi som bekendt ligger langt fra alle andre Landboforeninger, saa langt, at det er forbunden med meget Besvær og mange Udgifter for os at komme til et hvilket som helst Dyrskue, der afholdes, er vi underskrevne traadt sammen for at forsøge at oprette en Landboforening for Kolind og Omegn.

Under Henvisning til, at vi jo alle maa yde vore Bidrag til de ikke ubetydelige Summer, som aarligt af Staten bevilges til Landboforeningerne, haaber vi, at Kolind Omegns Beboere ogsaa gjerne vil være med til at tage Del i Nydelsen af disse Goder, hvilket jo bedst kan opnaaes ved, at vi danner os en selvstændig Landboforening, i Stedet for som hidtil at rejse 3 à 4 Mil for at fremstille vore Dyr paa Dyrskue. Den lange Rejse bevirker, at Dyrene faar et mindre godt Udseende, og som Følge deraf kan de ikke tage Konkurrencen op med de i Nærheden værende og bliver af denne Grund meget let ansete for daarligere, end de i Virkeligheden er.

Det er derfor vor Overbevisning, at en lokal Forening for Kolind og Omegn vil komme til at gavne Kolind Omegns Beboere meget, og vi haaber derfor paa talrig Tilslutning.

Saa snart et tilstrækkeligt stort Antal Medlemmer er tegnede, vil der blive indvarslet til et Møde for at drøfte Sagens eventuelle Ordning.

Kolind i Juli 1891."

Indbydelsen er underskrevet af Mænd fra Kolind, Bugtrup, Ebdrup, Skarresø, Koed, Attrup, Nødager, Kolindsund, Søby og Thøstrup.

Derefter findes følgende karakteristiske Tilføjelse:

„Undertegnede underskriver med det Forbehold, at Dyrskue og Generalforsamling afholdes i Nimtofte hvert andet Aar."

Saa følger 59 Navne paa Underskrivere fra Nimtofte Sogn.

Paa Foden af Skrivelsen er indføjet følgende Opgørelse: Kolind: 72, Ebdrup: 27, Skarresø: 26, Feldballe: 11, Nødager— Stabrand: 12, Albøge: 14, Koed: 47, M. Magdalene: 15, Thøstrup: 16, ialt 240 Medlemmer. Nimtofte staar anført, men Talrubrikken staar blank uden Motivering. Mon man slutter meget forkert ved at antage, at Grunden er et Forsøg fra dette Sogns Side paa at sikre sig en Ligestilling med Kolind?

Lørdag den 14. November 1891 afholdtes et Møde, hvor det besluttedes at søge dannet en Landboforening for Kolind og Omegn. Der valgtes et Udvalg til at foretage det fornødne. Udvalget kom til at bestaa af:

Gaardejer *J. Skousen,* Kolind, Lærer *Yde,* Ebdrup, Gaardejer *P. Nielsen,* Skarresø, Lærer *Holm,* Feldballe, Gaardejer *Rs. Rasmussen,* Stabrand, Gaardejer *Kristen Meineche,* Albøge, Gaardejer *Kristen Sørensen,* Koed, Forpagter *S. Linnemann,* Pindstrup, og Forpagter *F. Buchwald,* Thøstrup, samt Proprietær *Henning Møller,* Vedø. Sidstnævnte valgtes til Ordfører for Udvalget. Man bemærker igen, at der mangler Repræsentant for Nimtofte.

Den 28. November 1891 holdt Udvalget Møde, og, føjes der til i Protokollen: *„Kolind Landboforening blev samme Dag stiftet med 240 Medlemmer".* Der udarbejdedes Udkast til Love for Foreningen, og der sammenkaldtes til en „1ste Generalforsamling" i Kolind d. 12. Dec. for at faa Lovene vedtaget og en Bestyrelse valgt. Generalforsamlingen er kort og godt refereret i Protokollen saaledes:

Love for Foreningen vedtoges. Til Bestyrelsesmedlemmer valgtes:

Sognefoged P. Nielsen,
Skarresø

Forpagter S. Linnemann,
Klemstrupgaard

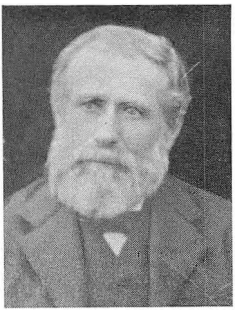

Gaardejer Kr. Sørensen,
Koed

Gaardejer R. Rasmussen,
Stabrand

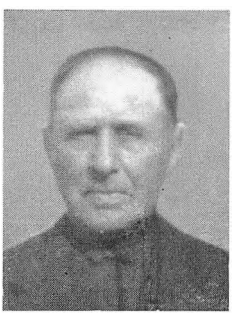

Gaardejer K. Meiniche,
Søby

Lærer K. Holm, R.,
Feldballe

Forpagter F. Buchvald,
Tøstrupgaard

Lærer I. C. Yde, Dm.,
Ebdrup

De Mænd, der tog Initiativet til Foreningens Oprettelse

Forretningsudvalget: Proprietær *Henning Møller,* Vedø, Formand, Gaardejer *Søren Nielsen,* Kolind, Næstformand, Lærer *Yde,* Ebdrup, Kasserer og Sekretær.

Kredsformænd: Kolind: Gaardejer *J. Skousen;* Ebdrup: Gaardejer *A. Rasmussen;* Skarresø: Gaardejer *P. Nielsen;* M. Magdalene: Forpagter *S. Linnemann;* Koed: Gaardejer *Kr. Sørensen;* Thøstrup: Gaardejer *P. Frandsen;* Albøge: Gaardejer *Jørgen P. Brahe:* Feldballe: Gaardejer *Jens Sørensen;* Nødager: Gaardejer *Martin Andersen;* Thorsager: Proprietær *Knudsen,* Vitvedgaard; Bregnet: Inspektør *Olsen,* Kalø; Nimtofte: Forvalter *Delholm.*

Det ses saaledes af det knappe Referat, at Landboforeningen foruden det Omraade, der var gennemarbejdet af Udvalget, ogsaa er kommet til at omfatte Thorsager og Bregnet Sogne. Yderligere tør det vel af det sidst anførte Valg sluttes, at Nimtofte efter at have kæmpet med sejg jydsk Udholdenhed for at hævde Byens Interesser nu, da Foreningens Stiftelse var en Kendsgerning, paa god Maade har ønsket at gaa ind i loyalt Samarbejde med Egnens øvrige Landmænd i et Arbejde til Gavn for Landbruget og Egnen.

Dermed er en Række af frodige Arbejdsaar indledet.

Hovedtræk af Landboforeningens Historie og lidt om dens Mænd

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Perioden 1891—98

Som det fremgik af Afsnittet om Foreningens Stiftelse, maa denne ses som Resultatet af Samvirken mellem en stor Kreds af Mænd blandt Egnens Befolkning og vel ogsaa som Udløsning af den Grokraft og Skaberglæde, der paa denne Tid var saa mærkbar i det folkestyrede Danmark. Alligevel gaar vi sikkert ingen for nær ved at betegne denne Landboforeningens første Periode efter Navnene paa Foreningens Formand og Sekretær, som *Møllers* og *Ydes* Periode.

I de gamle Forhandlingsprotokoller staar anført ved Generalforsamlingen efter *Ydes* Død 1898: „Formanden mindedes ved Mødets Begyndelse afdøde Lærer Ydes store Fortjeneste af Landboforeningen som dennes egentlige Stifter og Bærer", og efter Godsejer *Møllers* Bortrejse samme Aar anføres, at han faar overrakt et Sølvdrikkehorn samt et Æresdiplom. Midlerne er tilvejebragt ved en Indsamling blandt Medlemmerne og Bestyrelsen, og Foreningen har for at faa det hele saa formfuldendt som muligt, sikret sig Bistand fra Overretssagfører *Høegh-Guldberg* i Aarhus ved Tilrettelægningen af Hædersbevisningen. Ved den paafølgende Generalforsamling udnævnes han eenstemmigt til Æresmedlem af Foreningen. Ved deres Side staar en lang Række af interesserede Mænd, deriblandt Foreningens to Næstformænd gennem Perioden,

Godsejer
Henning Møller,
Vedø Hovedgaard.
Foreningens Stifter,
første Formand
1891—1898 og første
Æresmedlem

Gaardejer *Søren Nielsen* og Gaardejer *Anders Bager,* begge af Kolind, Planteavlsudvalgets Formand, Proprietær *N. B. Lund,* Kratholm, og Husmandsudvalgets Formand *A. Larsen,* Bakkely, o. m. a.

Der var fra første Færd to Hovedopgaver, den nystiftede Forening satte sine unge Kræfter ind paa at løse, nemlig Dyrskuesagen og Husmandssagen. Ved den første Generalforsamling efter Starten, Foraarsgeneralforsamlingen 1892, anslaas Foreningens Aarsindtægt til „ca. 830 Kr.", hvoraf de 500 Kr. skal anvendes til Dyrskuet. Allerede to Aar senere anvendes ca. 1000 Kr. til Dyrskuepræmier og 745 Kr. til Præmiering af Husmandsbrug. Af disse Beløb refunderede Staten 1070 Kr. Men en Mængde andre Opgaver tages op og viser Foreningens Livskraft og Ledel-

Lærer
I. C. Yde, Dm.,
Ebdrup

sens Initiativ. Der andrages om, at Kolind maa faa yderligere 3 Markeder ud over de 5, Byen har i Forvejen; dette lykkes efter en Del Skriven frem og tilbage mellem Myndighederne og Foreningen. Derimod lykkes det ikke, trods megen Ihærdighed, at skaffe Byen et Apotek. *A. Larsen,* Bakkely, tager Initiativet til at faa Hedeselskabets Forsøg vedrørende Mosekultur placeret paa Egnen, og *N. B. Lund* tager Initiativet til Nørreherredsvejens Regulering og Istandsættelse. Ved Siden af disse og mange andre initiativrige Medlemmer og Medarbejdere hævder Ledelsen sig dog smukt i Spidsen for Foreningen med Godsejeren som en meget repræsentativ Formand og Lærer *Yde* som en mindst lige saa initiativrig Sekretær. Vi nævner blot i Flæng, hvilke Opgaver Foreningen tumlede med og i det væsentligste løste i denne

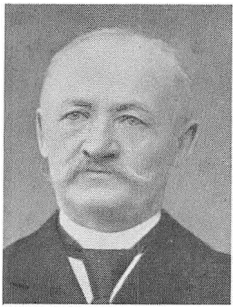

Gaardejer Søren Nielsen, Kolind

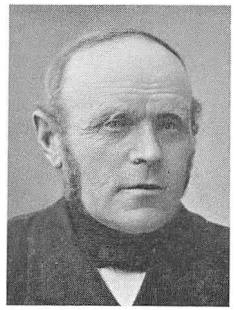

Gaardejer Anders Bager. Kolind

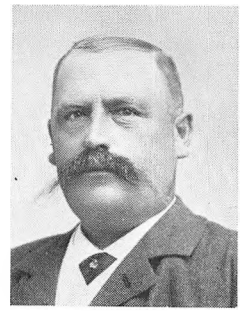

Proprietær N. B. Lund, Kratholm

Periode: Arrangementer vedrørende Landmandsforsamlingen i Randers, Støtte til Hedeselskabet, do. til trængende jydske Landmænds Efterladte, Præmiering af Biavl, Arrangement vedrørende Husmandsrejser, Raagebekæmpelse, Anskaffelse af Jord til Plantagen, Medlemsblad, Diskussioner om Beskyttelse—Frihandel, Medvirken ved Ordning af Forhold vedrørende Kolind Højskole, Oprettelse af Tyendespareforening, Arbejde for Kontrolforeninger og Andelssagen, Præmiemalkning, Oprettelse af en Bogsamling, Plantning af Prøvehegn og Afholdelse af Markforsøg. Det vil føre alt for vidt at gaa i Enkeltheder med alle disse Opgavers Løsning, kun enkelte Ting standser vi ganske kort ved.

Jorden til Plantagen erhverves gennem en Gave fra Diskonto- og Laanebanken i Randers, der skænker Foreningen en Jordlod paa 20 Tdr. Land, som Banken ejer i Ebdrup. Denne Gave suppleres ved en Gave paa 10 Tdr. Land fra Sognefoged *And. R. Thuesen,* Ebdrup, samt ved en Gave, ligeledes paa 10 Tdr. Land, fra Husmand *Jens Nielsens Enke* i Maarup. Skovrider *Svendsen,* Benzon, udarbejdede Plantningsplanen, Lærer *Yde* leder Arbejdet med Tilplantningen, Medlemmerne møder frivilligt med et Spand Heste og pløjer en Dag for Foreningen uden Vederlag, og snart gror det i „Kolind Landboforenings Plantage". Efter Verdenskrigen købtes i

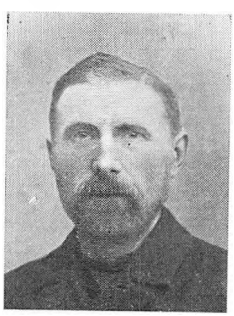

Gaardejer A. Larsen, Bakkely

1919 yderligere et Areal paa 20 Tdr. Land for tilsammen 1066 Kr. Disse Penge, samt Penge til Tilplantningen, var indkommet ved Salg af Skovbrænde under Krigen. Plantagen fik ved denne Lejlighed Navneforandring til „Ydesminde".

Forsøgsarbejdet var noget helt nyt for Egnen, og Landbrugskonsulenter fandtes der ingen af paa Djursland. Men saa hjalp man sig gennem en Ordning med Statskonsulent *Fr. Hansen,* Askov, der anlagde og ledede en Række Forsøg, som til daglig blev tilset af *A. Larsen,* Bakkely, og saa vidt ses af Protokollerne, har Ordningen ikke virket saa ueffent endda.

Alt i alt en god og meget livskraftig Periode i Foreningens Historie. Den afsluttedes ejendommeligt brat. Den 27. Januar 1898 giver Godsejer *Møller* Meddelelse om, at han nedlægger sit Hverv som Formand, da han rejser bort fra Egnen. Hædersgaven og Udnævnelsen til Æresmedlem er allerede omtalt. Det sidste, der anføres om ham i Foreningens Protokol, er nogle smukke Mindeord om ham ved Generalforsamlingen efter hans Død 1927.

Den 20. Maj 1898 findes den sidste Protokoltilførsel, der er signeret med „C. Yde". Ved Generalforsamlingen i Oktober samme Aar fremsætter Formanden de smukke Mindeord, der er citerede i Afsnittets Indledning. Ved Generalforsamlingen Aaret efter vedtoges det at rejse en Mindesten for ham i Plantagen. Han naaede altsaa ikke at blive Æresmedlem af Foreningen, men 1919 hædrede Foreningen ham endnu engang og ligesaa magtfuldt som gennem et Æresdiplom ved at give „Kolind Landboforenings Plantage" Navneforandring til „Ydesminde".

Perioden indtil Verdenskrigen 1914

Efter den meget initiativrige Startperiode gaar Landboforeningen nu ind i en Periode, der er præget af rolig Udvikling og Soliditet. Ved at gennemgaa de gamle Protokoller fra dette Tidsafsnit, faar man ikke saa meget Indtryk af en fossende Bjergbæk, der henter Styrke fra det ene Kildespring ved Siden af det andet, men snarere af en Flod, der nu har fundet sit Leje i Dalen og skrider frem gennem denne med maalsikker Sindighed og Kraft.

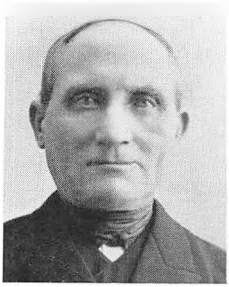

Sognefoged R. Jensen, Dm., Kolind

Forpagter Wester, Ellegaard

Gaardejer Poul Jensen, Koed

Følgende Formænd leder Foreningen i denne Periode: Inspektør *Lunøe,* Fannerupgaard, 1898—1901, Proprietær *J. P. Nielsen,* Kathrinesminde, 1901—1908, Forvalter *Jensen,* Benzonshøj, 1908—1910, samt Grd. *R. D. Jensen* fra 1910. Som Næstformænd virkede: Gdr. *R. D. Jensen* 1899—1902, Sognefoged, Dbm. *Rasmus Jensen,* Kolind, 1902—1904, Forpagter *Wester,* Ellegaard, 1904—1905, Grd. *Poul Jensen,* Koed, 1905—07, Forvalter *Jensen,* Benzonshøj, 1907—08, Gaardejer, Sognefoged *Theodor Thomassen,* Koed, 1908—10, Forpagter *Jørgensen,* Marienhof, 1910—12 og Proprietær *S. P. Sørensen, Kirstinesminde,* 1912—14. Oprindelig var i Foreningens første Periode Kasserer- og Sekretærposten slaaet sammen i Ydes Person, men allerede fra 1896 skilles Kassererposten ud og overdrages til Forstkandidat *Dalsgaard,* der beklædte den til 1902. Derpaa varetoges den af Grd. *N. P. Kolind* i Bugtrup, 1902—03, Grd. *R. D. Jensen* 1903—10 og af Grd. *Theodor Thomassen,* Koed, 1910—15. Sekretærpladsen beklædtes med Lærer *Holm,* Feld*balle,* Grd. *J. P. Nielsen,* Kathrines-

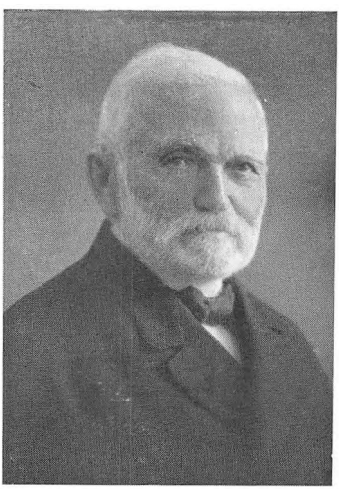

Inspektør Lunøe, Fannerupgaard, Formand 1898—1901

minde, Lærer *Jacobsen,* Nødager, Forvalter *Jensen,* Benzonshøj, og Højskolelærer *Theilgaard,* Kolind.

Af Opgaver, der løses, kan nævnes: Indsats for Oprettelse af Hesteavlsforeninger, Oprettelse af Tyendespareforeningen, Gødningsforeninger, Svineavlscentre og Svineavlsforeninger, samt Landboforeningsauktioner. Det lykkes at skaffe yderligere 4 Markeder til Kolind foruden de 8, der var i Forvejen, saa der fra nu af bliver Marked hver Maaned. Der arbejdes for Husmandsregnskaber og Planteavlsudstilling, og Husmandsbrugenes Antal indenfor Landboforeningens Omraade optælles. Der oprettes en Række vellykkede Husholdningskursus, vistnok særligt organiserede efter Initiativ af Lærer *Birkelund,* Nimtofte. 1908 nedsættes et Udvalg til at arbejde for at faa en Forsøgshave anlagt, men Tanken henlægges i 1911 paa Grund af „forskellige Vanskeligheder". Proprietær *Jessen,* Skaarupgaard, og Forvalter *Knudsen,* Søholm, rejser i 1911 Spørgsmaalet om en „Andels-Kreatureksportforening" og Tilslutning til et „Andels-Eksportslagteri i Aarhus". Aaret forud har Grev *Ahlefeldt-Laurvigen,* Ulstrup, søgt at interessere Landboforeningen for en „paatænkt Landsforening til Eksport af

Proprietær J. P. Nielsen, Kathrinesminde. Formand 1901—1908

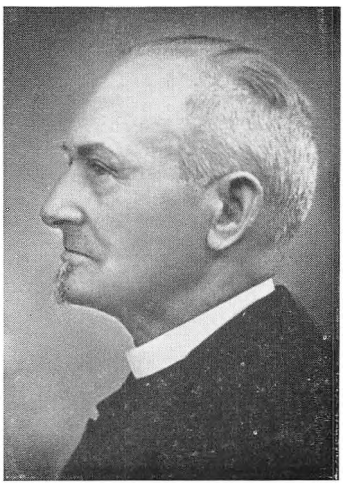

Forvalter Jensen, Benzonshøj Formand 1908—10

Proprietær
S. P. Sørensen,
Kirstinesminde

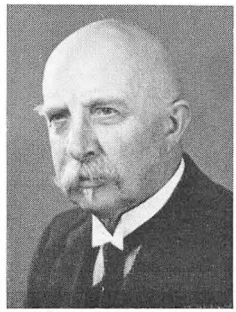

Forstcand. C. Dalsgaard,
Kolind

Gaardejer N. P. Kolind,
Bugtrup

Landbrugsprodukter" med Sæde i København og Aktiekapital paa 100.000 Kr. Disse Tanker bliver dog ikke omsat i Handling. I 1912 fremsætter Statskonsulent *Appel* i et Foredrag i Foreningen den Tanke at udvide Kontrolforeningerne til Regnskabsforeninger. Denne Tanke vækker Interesse og levede videre i Foreningen, indtil den til sin Tid fandt Udløsning om end i en anden Form. Selv om der saaledes var Opgaver, der henlagdes enten for stedse eller indtil videre, var der andre Opgaver, der arbejdedes meget levende og praktisk med. Allerede 1902 rejser Formanden Spørgsmaalet om en Konsulent i Kolind Landboforening under Henvisning til, at „Landboforeningen paa Samsø alt havde en saadan". Tanken lever videre og antager efterhaanden fast Form i „Djurslands samvirkende Landboforeninger". I 1912 vedtog Bestyrelsen „efter Forslag fra enkelte Medlemmer", at indmelde Foreningen i „Danske Landboforeningers Frøforsyning". Der arrangeres en stor Fællesudflugt til Samsø 1913, da man „ikke kunde faa Skib til Kristiania". Sidst i Perioden begynder Konsulent *Larsen Ledet* sit initiativrige Arbejde i Samvirksomheden, og dette spores omgaaende i Kolind Landboforening, bl. andet i Liv og Røre omkring Merglingssagen.

Landboforeningens Husmandsarbejde, der er skredet støt og roligt videre, først under *A. Larsen*, Bakkelys, Førerskab og senere efter hans Død under *J. Emmert Kristensens* Ledelse, har mod Slutningen af Perioden naaet et saadant Omfang, at Husmændene stifter deres egen Husmandsforening i Tilslutning til

den landsomfattende Husmandsbevægelse, og denne friske og frodige Del af Landboforeningens Arbejde svinder dermed ind. Planteavlsudvalgets Formand, den initiativrige Proprietær *Petersen,* Vedø, der ved en Generalforsamlingsbeslutning uden smaalige Hensyn til Lovenes Bestemmelser valgtes til at tiltræde Forretningsudvalget som femte Medlem, starter som en Slags Afløsning Konkurrencer mellem hele Markbrug blandt Foreningens Medlemmer. Arbejdet gik en Del Aar godt, men vandt dog aldrig noget helt stort Omfang.

Perioden 1914—1919

I denne Periode, der efterhaanden præges stærkere af Krigstidens Vanskeligheder og Opgaver, ledes Foreningen af Gdr. *R. D. Jensen* som Formand med Forvalter *Mohr,* Benzonshøj, som Næstformand. En tredie Mand i Forretningsudvalget, der hævder sig helt frem i forreste Linie, baade i Kraft af sin Personlighed og sin økonomiske og administrative Dygtighed, er afdøde Sognefoged, Gaardejer *Theodor Thomassen,* Koed. Han var Foreningens Næstformand i Perioden 1908—10, derpaa dens Kasserer i Tiden 1910—15, og endelig overtog han Sekretærstillingen fra 1918 til 1920. Forvalter *Knudsen,* Søholm, var Sekretær i Aarene 1914—18, indtil han rejste bort fra Egnen, og Kassererstillingen varetoges i Aarene 1915—19 af Gaardejer *Jens Poulsen* i Koed. Karakteristisk for Perioden er det, at Landboforeningens Opgaver føres videre, saa godt de foreliggende Forhold tillader, men det er ikke mange nye Opgaver, der tages op ud over de særlige, der medføres af Krigsforholdene. Der oprettes saaledes ved

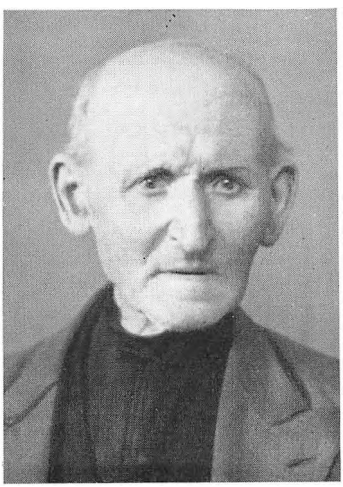

Gaardejer R. D. Jensen, Bugtrup
Formand 1910—19

Landboforeningens Medvirken Korntørrerier i Kolind og Nimtofte, og i 1916 nedsættes et Husdyrudvalg, og Landboforeningen tilsluttes Kvægavlens Fællesledelse i Randers Amt. Medlemsbladet „Kolind Avis" faar ved Landboforeningens Medvirken Assistent *Wismann,* Kolind, ansat som lokal Medarbejder. Wismann var meget interesseret i Landboforeningens Arbejde, bl. a. for Havesagen, men ved Periodens Slutning forflyttes han fra Egnen, og Samarbejdet med „Kolind Avis" afbrydes paa Grund af Omforandringer vedrørende Bladets Ejer- og Udgiverforhold. Et Forsøg paa at udgive et Medlemsblad inden for Samvirksomheden viser sig utilfredsstillende og falder for dyrt ud. Det maa derfor snart opgives. Dyrskuet kan i 1915 ikke afholdes paa Grund af Mund- og Klovsyge, til Gengæld fejres Dyrskuet i 1917 under festligere Former som Landboforeningens 25de Dyrskue. Det kan dog ikke undgaas, at Blokadevirkninger, Kornlove, Maximalprisbestemmelser m. m. efterhaanden sætter sit Præg paa Egnens Kvæg- og Svinebestand. Vanskelighederne ved at skaffe Kraftfoder svækker efterhaanden Tilgangen til Kontrolforeningerne, og derigennem svækkes ogsaa Dyrskuets Afdeling for Malkekvæg. I Dyrskuebemærkninger fra Periodens Slutning træffer vi næsten som staaende Vending: „Hopperne var Dyrskuets Glanspunkt. Dog fandtes ogsaa et Par gode Kvægsamlinger". Endelig er der ogsaa Vanskeligheder af lokal Art med Hensyn til Dyrskuepladsen, Vanskeligheder, der dog, saa vidt det kan ses af Protokollerne, ved Indgriben fra *Theodor Thomassens* Side, tilsidst løses paa tilfredsstillende Maade ved, at Dyrskuerne flyttes ned i Hotelejer *Drasbeks* Anlæg.

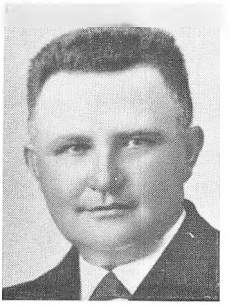

Sognefoged
Th. M. Thomassen, Koed

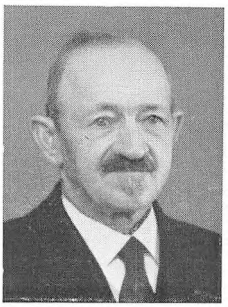

Gaardejer J. Poulsen,
Koed

Foruden Mund- og Klovsygen lægger senere ogsaa Spansksyge-Epidemien Hin-

dringer i Vejen for Landboforeningens Arbejde, og Tilslutningen til Møder og Generalforsamlinger mærkes deraf. Derimod er der en Tid mægtigt Liv i Auktionsafdelingen, der ledes myndigt og dygtigt af Sagfører *Viale* og *Theodor Thomassen.*

Mod Slutningen af Perioden, da Skattetrykket stiger stærkt, vokser Interessen for Landbrugsregnskaber. Kaptajn *Pedersen,* Hadsten, sætter Liv i Sagerne gennem sit Foredrag om Regnskabskursus i Marts 1919. Sagen behandles paa forskellige Møder, men da Sekretæren, *Theodor Thomassen,* paa det sidste af disse d. 23. Oktober kort og godt refererer: „Der kom ikke noget ud af Forhandlingerne, da der var saa mange Meninger", sammenkaldte han, meget karakteristisk, Forretningsudvalget til et Møde i sit Hjem i Koed d. 27. Okt., og gennem et Mødereferat paa seks Linier er Sagen i Orden, og Regnskabskursus'et startes. I Mellemtiden foreslaar Formanden, som det sidste Initiativ, der er protokolleret i denne Periode, dannet en Kartoffelsprøjtningsforening, der forestaas af Proprietær *Rud. Laursen,* Frederikslund, Assistent *Wismann* og *Formanden,* og endelig kan det bemærkes, at Perioden er præget af et vældigt Liv i Hugsten i Landboforeningens Plantage, hvor Formanden og Tilsynet har et stort Arbejde.

Tiden efter Verdenskrigen

Efter Verdenskrigen blev der paany taget fat i Landboforeningen med friske Kræfter. En hel Del af det Arbejde, som Krigsvanskelighederne havde enten hemmet eller helt slaaet i Skaar, blev tilført friskt Initiativ eller genskabtes paany. Dertil kan føjes, at Tiden yderligere har ført nye Opgaver frem i forreste Linie ved Siden af de gamle, herunder maaske særligt Ungdomsarbejdet og Husmoderafdelingens Arbejde. Det lykkedes efterhaanden Foreningen at faa Vind i Sejlene og Fart i Sejladsen igen, og i Dag staar Foreningen med et Initiativ og et vidtforgrenet Arbejde, som vidner om Liv over hele Linien og en Livskraft, som ikke overgaas af tidligere Perioder i Foreningens Historie.

I de vanskelige Aar 1919—22 under Overgangen mellem Krigs- og Fredsaarene lededes Foreningen dygtigt af afdøde Gaardejer *P. Kristensen,* Koed. Hans redelige Retliniethed og hans vaagne Interesse parret med en velgørende tænksom Ro over alle hans Dispositioner gav ham særlige Forudsætninger for at øve sin Indsats, en Indsats, der netop i Kraft af den Autoritet, hans Personlighed sad inde med, blev meget dybtgaaende. Det var i Virkeligheden i hans Periode saadan, at Landboforeningen ikke blot klarede de vanskelige Skær, men den fik ogsaa Roret lagt om, saa det igen begyndte at gaa fremad. Han var altid Ungdommens Ven, en erfaren og personlig prøvet Mand, der mødte os unge velafballanceret, forstaaende og hjælpsom, altid udadtil rede til at sætte sin Autoritet bag vi yngres Ivrighed, samtidig med, at han indadtil øvede en Gerning, der næppe kan overvurderes, som Dæmper og Raadgiver. Da han efter tre Aars Ledelse kunde konstatere, at Sejlene fangede Vind paany, trak han sig paa sin rolige og i bedste Forstand overlegne Maade tilbage fra Pladsen paa Broen og overlod den netop til en af de unge, friske Kræfter, som han selv foreslog, og som han forstod evnede at lede Foreningen videre, nemlig Landboforeningens nuværende Formand, Proprietær *Lund,* Kratholm.

Gaardejer P. Kristensen, Koed
Fmd. 1919—22. Senere Æresmedl.

Trods begyndende Træthed og sin Hustrus Sygdom lod han sig dog overtale af os unge og af Foreningen til at blive siddende i Foreningens Forretningsudvalg som Næstformand indtil 1926. Skønt han aldrig nogensinde ønskede at bramme med sin Indsats, handlede Landboforeningen med et sikkert Folkeinstinkt uomtvisteligt rigtigt, da den ved næste Generalforsamling enstemmigt udnævnte ham til Foreningens Æresmedlem, den an-

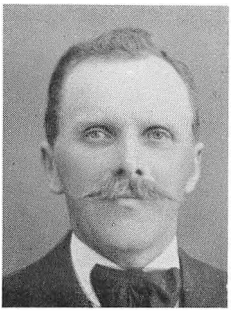

Gaardejer P. Andersen, Nimtoftegaard

den Udnævnelse, der er protokolleret i Foreningens Historie. Næstformandsstillingen varetages 1919—22 af Gdr. *P. Andersen,* Nimtoftegaard. Som den dygtige, stilfærdige Mand, han var, bidrog han sit til det fortrinlige Samarbejde, der var i Foreningens Ledelse. Efter at han i 1922 havde trukket sig ud af Forretningsudvalget, overtog han Formandsstillingen i Husdyrudvalget, indtil han af Helbredshensyn i 1927 trak sig tilbage fra denne Post. Han var i sin Tid en af Egnens dygtigste Kvægavlere og en af Landboforeningens gode Mænd, og det var en Sorg for Landboforeningens Ledelse, da en langvarig tiltagende Sygdom i 1932 afsluttede denne solide Mands Livsbane.

Foreningens Ledelse har siden været forestaaet af *Lund,* Kratholm, dog med Afbrydelse i to Perioder, nemlig 1925—29 og 1931—33. Første Afbrydelse maa nærmest ses i Forbindelse med Kolindsundsagen, hvor Lund, der ejer megen Jord i Sundet, ønskede at overgive Ledelsen til en Mand, der kunde tale Landbrugets Sag uden at være saa stærkt udsat for en eventuel Kritik, der maaske ved Lejlighed vilde sætte et Angreb ind ved at sammenblande Landboforeningens principielle Standpunkter med Sundejernes private Interesser. Som Formand valgte Landboforeningen Gaardejer *A. J. Andersen,* Sivested, hvis Ord om Kolindsundsagen under Foreningen af jydske Landboforeningers Møde i Aarhus havde vakt Opmærksomhed baade i Foreningen og ud over Landet.

Han sluttede sit Indlæg vedrørende Sagen med at sige, at skulde sligt til at være Lov og Ret i Landet, stilede det danske Folk ikke mod „Frihed, Lighed og Broderskab", men mod „Lænker, Trældom og Djævelskab".

Under Andersens Ledelse føres Arbejdet støt videre, og af større Spørgsmaal, der løses i hans Formandsperiode, kan nævnes Ophævelse af Landboforeningens Deltagelse i Samvirksomheden med „Djurslands samv. Landboforeninger" og Ansættelse af en

selvstændig Konsulent i Landboforeningen. Desuden var det i denne Periode, Landboforeningens Ungdomsarbejde begyndte rigtig at tage Fart, og Landboforeningens Husholdningskreds stiftedes. Den anden Afbrydelse i Lunds Formandsperiode 1931—33 maa nærmest ses i Forbindelse med de voldsomme Konjunktursvingninger for Landbruget, under hvilke Lund ønskede at have hele sin Kraft koncentreret om Driften af sine to Gaarde. I denne Periode lededes Foreningen dygtigt af Grd. *P. Pedersen,* Staalshøj i Nødager, der havde været Foreningens Næstformand siden 1926 og nød almindelig Anseelse indenfor Foreningen. Hans paa engang myndige og folkelige Maade at varetage Formandspladsen paa vandt almindelig Anerkendelse. Han var en af Landboforeningens stoute Skikkelser, og det følte s som et stort Tab, at han allerede efter Udløbet af Valgperioden 1933 paa Grund af svigtende Helbred maatte trække sig tilbage fra Foreningens Ledelse. Det var med Beklagelse og Sorg, Medlemmerne allerede Aaret efter modtog Meddelelsen om hans altfor tidlige Død.

Trods Landbrugskrisen lod Proprietær Lund sig ved Pedersen, Staalshøjs, Sygdom bevæge til at genovertage Landboforenin-

Gaardejer A. J. Andersen,
Højmark.
Formand 1925—29

Gaardejer P. Pedersen,
Staalshøj.
Formand 1931—33

Proprietær
Chr. E. Lund,
Kratholm
Foreningens nuv.
Formand
(1922—25)
(1929—31)
og fra 1933

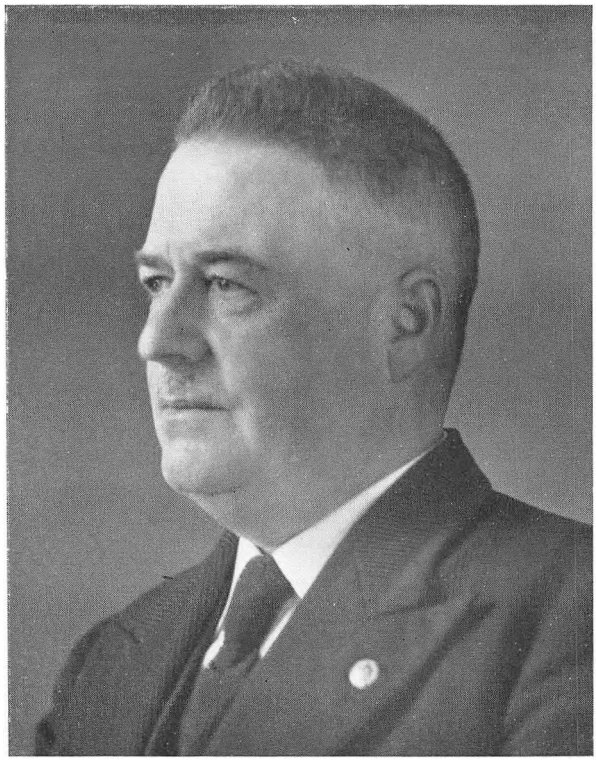

gens Ledelse og valgtes med Akklamation paany til Formand og har siden uafbrudt staaet i Spidsen for Landboforeningens Ledelse. Han er den Formand, der i de forløbne 50 Aar har varetaget Landboforeningens Ledelse i det længste Aaremaal, til Dato tilsammen 13 Aar. Uden at forklejne nogen af hans mange dygtige Forgængere kan det tilføjes, at havde Foreningen ved hans Tiltræden i 1922 fanget Vind i Sejlene, saa er der siden da sejlet med fuldt Pres i dem alle. Tiden er ikke inde til at skrive hans Historie endnu, men flere af de efterfølgende Afsnit vil give et Indtryk af Arbejdets Omfang, baade for Formanden og for Foreningen. Her skal kun tilføjes, at ligesom han for nu snart 20 Aar siden tilførte Foreningen hele sit ungdomsfriske Initiativ, saaledes har han forstaaet siden da stadig at stille sig

Gaardejer Kr. Jensen, Kolind

lige midt i Tidens Strømninger. Han ønsker at være, hvor der sker noget, og han sparer sig aldrig, for at der kan komme Bevægelse i Tingene, hvor han er, og der har i højeste Grad været Liv og Bevægelse i Landboforeningen under hans Ledelse. Han forstaar at tage en vanskelig Situation med en charmerende personlig Elskværdighed og at afvæbne en Modstander med en fornøjelig Bemærkning samtidig med, at han ufortrødent arbejder videre for de Maal, han har sat sig. Omtrent talløse Udflugtsgæster, der har besøgt Landboforeningen og Kolindsund, har gæstet det dygtigt ledede Landbrug og smukke Hjem paa Kratholm, og staar Proprietær Lund indadtil i Kraft af sin Indsats og Folkeyndest i Dag som Landboforeningsarbejdets naturlige Midtpunkt, saa staar han udadtil i Kraft af sine repræsentative Evner som Personifikation af Landboforeningen. Gennem mangeaarigt Samarbejde kender jeg Lund som en Mand, der er trofast i Venskab gennem skiftende Tider, en Mand, der ikke kryber i Skjul, og en Mand, som er runden af god dansk Rod.

Næstformandsstillingen i disse Aar har foruden af *P. Christensen,* Koed, og *Pedersen,* Staalshøj, været beklædt af Gaardejer *Kr. Jensen,* Kolind, 1931—34, og Gaardejer *Holger Jensen,* Hedvigslyst, 1934—39. Førstnævnte af disse er fremragende Hesteavlsmand og sidstnævnte lige saa fremragende Kvægavlsmand, og begge har tilført Landboforeningens Ledelse god og solid saglig Dygtighed.

Gaardejer H. Jensen, Hedvigslyst

Kassererstillingen varetoges 1919—29 af Gaardejer *Karl Kolind,* Bugtrup, 1929—31 af Gaardejer *Mar. Christensen,* Nimtofte, 1931—33 af Gaardejer, Sognefoged *N. Thøgersen,* Koed, og 1933—35 af Proprietær *R. Zacho,* Perstrupgaard. Om alle disse Mænd, hvis Indsats Pladsforholdene desværre for-

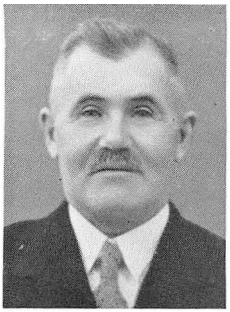

Sognefoged N. Thøgersen, Koed

Proprietær R. Zacho, Perstrupgaard

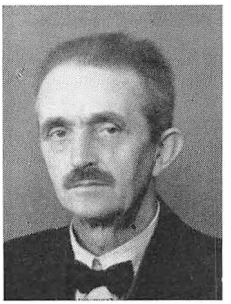

Gaardejer M. Christensen, Nimtofte

byder os at uddybe nærmere, gælder det, at de paa dygtig Maade har varetaget det ikke altid lige lette Hverv at faa Landboforeningens Initiativ og Økonomi til at holde Trit med hinanden. Foreningen skylder dem megen Tak for, at dette ved deres Dygtighed er lykkedes. Gaardejer Kolind gik over i Stillingen som Formand for Landboforeningens Regnskabsafdeling, og Christensen og Thøgersen fortsætter som Foreningens aarvaagne Revisorer og yder derigennem fortsat deres værdifulde Medvirken til dens Stabilitet.

Sekretærposten overtoges 1920 paa Theodor Thomassens Forslag af den, der skriver disse Linier. Jeg forstod snart, at Lærer *Ydes* og *Theodor Thomassens* Personligheder havde forlenet Sekretærstillingen i Kolind Landboforening med helt særlige Rammer. Jeg stod vel nok til disse Rammer omtrent som David stod til Sauls Rustning. Jeg fyldte dem næppe. Men jeg mindes disse Aar med udelt Glæde, Glæde baade over det fortræffelige Samarbejde, der var indenfor Ledelsen og Glæde over den venskabelige Forstaaelse, Foreningens Medlemmer viste mit maaske ofte noget ungdommelige Initiativ. Da jeg i 1926 gik over i Ledelsen af Landboforeningens Ungdomsarbejde, overtog Proprietær *Østergaard,* Pognæs, Sekretærposten indtil 1928, og Lærer *Christensen,* Kolind, var derpaa Sekretær indtil sin Død 1938. I Lærer Christensens Sekretærtid omformes efterhaanden Rammerne for Sekretærens Virksomhed, idet en stor Del af de gamle Sekretærarbejder og Sekretærbeføjelser

fra *Ydes, Thomassens* og min Tid overgik til Konsulentens Virksomhedsomraade. Efter Christensens Død toges Konsekvenserne af denne Udvikling fuldtud, idet Konsulenten overtog Sekretærstillingen, medens Mejeribestyrer *Basse,* Kolind, valgtes som fjerde Medlem af Forretningsudvalget, nærmest som Repræsentant for Landboforeningens Hjemstedsby, Kolind.

Det vil føre altfor vidt at gaa i Enkeltheder vedrørende Foreningens Virksomhed i denne Periode, og Tiden er næppe heller moden til at skrive dens Historie endnu, saalænge saa mange af Periodens ledende Mænd befinder sig i allerforreste Arbejdslinie. Kun enkelte Hovedlinier og Mærkesager skal kort omtales.

Kontrolforenings- og Kvægavlsarbejdet kommer paany i Gang indenfor Omraadet, og Dyrskuet bliver igen efterhaanden en alsidig Præsentation af Egnens Husdyrbrug. Tilslutningen til Foreningens Foredrag og Møder stiger mærkbart fra Aar til Aar, og Foreningen bliver igen som i Ydes Tid en „fyldig Repræsentation for Egnens Landbrug". Spørgsmaalet om Medlemsblad løses paany, Ungdomsarbejdet tages op, Regnskabsforeningen stiftes, og Humoderarbejdet oprettes. Foruden de ordinære Møder arrangeres Foraarssammenkomster, der ved at drage Ungdommen og Husmødrene med ind i Arbejdet udvikler sig til gode og smukke Samvær med egnede Foredrag, Landbrugsfilm og Kaffebord. Ved disse Samvær faar Landboforeningens forskelligtgrenede Arbejde Lejlighed til at mødes i festlig og smuk Harmoni. Sommerudflugter tages op paany, og mange mindes vellykkede Ture med hundredtallig Tilslutning til Odderegnen, Hadsten o. a. St. Efterslet fra Krigstiden som f. Eks. Forholdet til Korntørrerierne afvikles, Lovene revideres, saa der skabes virkeligt tidssvarende Rammer for Foreningens Organisation. Dyrskueregler og Dyrskueskemaer, der i det væsentligste endnu var som i Ydes Dage, moderniseres fra Bunden af. Der kommer paa Landboforeningens Initiativ ved Samarbejde med „Dansk Frugtavl" Liv i Egnens Frugtavl. Der stiftes Merglingsselskaber, og i Samarbejde med Hedeselskabet tilrettelægges store Udtørringsarbejder. Der afholdes Landbrugsuger, og sammen med Husmandsforeningen og Fjerkræklubben holdes Fjerkrækaarings-

skuer. Markedsdagene i Kolind omlægges, saaledes at alle tolv Maanedsmarkeder falder paa samme Ugedag. Saaledes kunde der fortsættes omtrent i Uendelighed. Naar man betænker, hvilken Sum af Initiativ og Indsats, der ligger bag hver enkelt Ting i det allerede nævnte, vil man forstaa lidt af, hvad Landboforeningens Virksomhed har betydet for Egnen og Egnens Landbrug. Af større Mærkesager skal kun nævnes:

1) Deltagelsen i det store Landbomøde i Odense 1926, hvor danske Landboforeninger ikke uden Resultat øvede en Indsats for, at den Opskrivning af Kronens Værdi, der var gennemført ved Genindførelsen af Guldkronen, blev efterfulgt af en Tilpasning af Pris- og Lønniveauet til den ændrede Kroneværdi.

2) Forholdet til Samvirksomheden og Konsulentspørgsmaalet, der allerede er nævnt og yderligere vil blive omtalt i et senere Afsnit.

3) Kolindsundsagen, der ligeledes vil blive omtalt i et senere Afsnit, og endelig

4) Markedspladssagen. Denne var egentlig en Udløber af den under *Theodor Thomassens* Periode omtalte Dyrskuepladssag, idet Hotelejer *Drasbek* ansøgte Myndighederne om ogsaa at faa Byens Markeder flyttet ned paa Dyrskuepladsen. Baade Hotelejer Drasbeks og Byens Interesser i henholdsvis Flytningen og Bibeholdelsen er, set i Nutidens lidenskabsløse Afstand særdeles letforstaaelige og lette at motivere. Men disse Interesser tørnede nu engang kanthaardt sammen og satte Lidenskaberne i Kog paa begge Sider. Kærnepunktet i Striden var, om der kun var 10 Aars Deklaration fra 1918 til 1928 paa den gamle Markedsplads, eller der var Alderstidshævd paa den. Ud fra den førstanførte Opfattelse anbefalede Landboforeningens Bestyrelse Flytningen, medens Byens Borgere og mange af Landboforeningens Medlemmer ud fra den sidstanførte modsatte sig Flytningen. I Stedet for med det samme at anlægge Sag til Klaring af Spørgsmaalet afholdtes forskellige Møder om Sagen, og disse var langtfra søvnige. Engang var selve Dyrskuet endog i Fare paa Grund af, at Hotelejerens Faar, der i Henhold til Mund- og Klovsygebestemmelsen skulde holdes borte fra Plad-

Gaardejer K. Rasmussen,
Skarresø.
Nuværende Næstformand

Sognefoged E. A. Thuesen,
Højskovgaard.
Nuværende Kasserer

sen, var gaaet løse og sluppet derind. Følgerne af denne „Katastrofe" tangerede det underholdende. Imidlertid var Sagen om Hævdsretten til den gamle Markedsplads endelig bleven rejst og gik nu sin Gang, mens der efterhaanden igen faldt Ro over Sindene. Hvor uigennemskueligt Retsforholdet i Virkeligheden var, fremgaar maaske tydeligst af Rettens Resultater paa de forskellige Stadier. Ved Underretten sejrede det af Hotelejer Drasbek anlagte Synspunkt. Ved Landsretten sejrede det af Byen forfægtede Synspunkt med to af Dommernes Stemmer, mens den tredie Dommer ønskede at give Hotelejer Drasbek Medhold. Ved Højesteret sejrede Byens Standpunkt endelig, og dermed bortfaldt saa hele Sagen om Flytning, hvorpaa der igen bredte sig en fredelig og venskabelig Stemning over By og Egn.

Landboforeningens Ledelse fik sig et Tillidsvotum med 169 Ja mod 44 Nej og 4 blanke Stemmer, og det gode Forhold mellem Ledelsen og Medlemmerne var genoprettet. Dette Forhold har ikke været ude for „Rystelser" siden, og den Dag i Dag kan Ledelsen glæde sig over det smukkeste Forhold mellem denne og Medlemmerne. Vi standser lige til sidst ved denne Ledelse.

Formanden er allerede forlængst omtalt. Ved hans Side staar Næstformanden, siden 1939 Grd. *Karl Rasmussen,* Skarresø, og Kassereren, siden 1935 Grd., Sognefoged *Ejnar A. Thuesen,* Højskovgaard i Ebdrup. Med disse to er Ungdommen atter rykket ind i forreste Linie af Landboforeningens Ledelse, idet Næstformanden fra Ungdomssektionens Oprettelse var Næstformand og senere Formand i denne, indtil han traadte ind i Forretningsudvalget, og Kassereren var ligeledes paa mange Maader fremtrædende med i Egnens Ungdomsarbejde. Begge disse to Mænd forener Ungdommens Arbejdskraft og Interesse med rolig Soliditet, og deres aarelange Træning i Forenings- og Organisationsarbejde kommer nu Landboforeningens mangesidede Arbejde tilgode. Mejeribestyrer *Basse* er ligeledes tidligere omtalt som den Repræsentant, der i Foreningens øverste Ledelse skal repræsentere Forbindelsen mellem „By og Land".

En Mand, der endnu maa nævnes i allerforreste Linie i Foreningens Ledelse, er Konsulent *E. Staunskjær,* der fra 1938 officielt har overtaget Sekretærstillingen, men allerede fra sin Ansættelse i 1928 straks begyndte at øve en Indsats ogsaa i For-

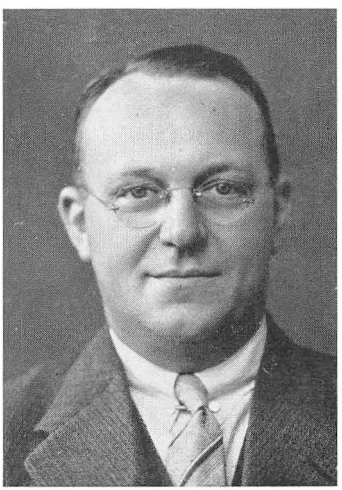

Mejeribestyrer P. Basse,
Kolind.
Medlem af Forretningsudvalget

Ejvind Staunskjær,
Konsulent
i Kolind Landboforening fra 1928

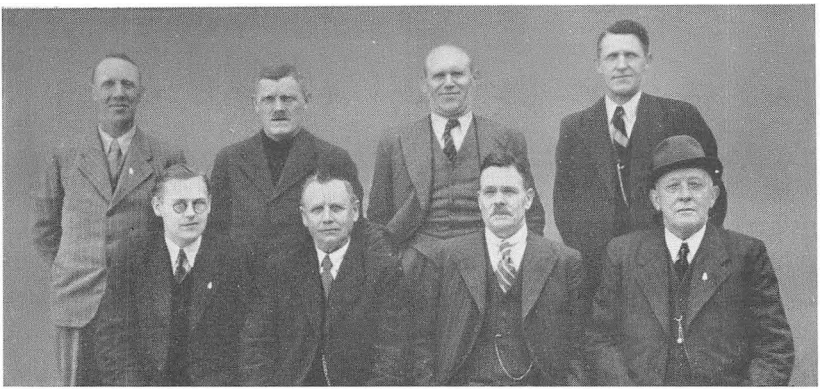

Udvalgsformænd 1941

Øverste Række fra venstre: Vognmand O. Kjeldsen, (Dyrskuets Ordning). Gaardejer N. Bager, Højvang, (Kartoffelnot.). Gaardejer I. A. Mikkelsen, (Fjerkræ). Slagtermester J. Lassen, (Havebrug). — *Nederste Række fra venstre:* Lærer R. Simonsen, (Tyendesparerf.). Gaardejer R. Tholstrup, (Husdyrbrug). Proprietær R. Laursen, (Kartoffeludvalg). Slagtermester P. Wohlert, (Tombola).

eningens Ledelse. Ikke blot paa det rent faglige Omraade kom han til at betyde særdeles meget for Foreningen, men gennem sit Initiativ og sin Friskhed har han ogsaa rent organisationsmæssigt tilført Foreningen Impulser og ydet den Tjenester, der har sat sig de smukkeste Spor. Heller ikke hans Historie er Tiden inde til at skrive nu, men man kan uden Overdrivelse sige, at han ved Siden af Formanden er den Enkeltperson, der har baaret Hovedparten af Foreningens Organisationsarbejde i de senere Aar. Han staar i Dag som det vigtigste Bindeled mellem Foreningens mange Led og Arbejdsforgreninger. Der er Fart og Gang i Tingene, naar han faar fat paa dem, og han nyder fra alle Sider i Foreningen udelt Anerkendelse. Han vil for Fremtidens Slægter komme til at staa som „Kolind Landboforenings første Konsulent" i dette Ords bedste Betydning, og han har udbygget Konsulentstillingen med Rammer, der saa nogenlunde svarer til Lærer Ydes Rammer for Sekretærstillingen.

Ved Siden af Forretningsudvalget, der samler alle Foreningens Traade under sin Ledelse, er der foruden de mere eller min-

Gaardejer Chr. Bach,
Nimtofte.
Formand for Planteavlsudvalget

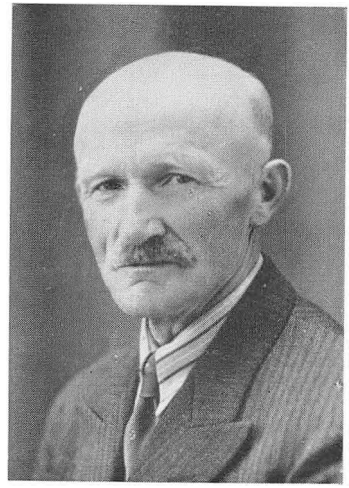

Gaardejer Niels Jensen,
Taastrup.
Ældste Kredsfmd. i Foreningen

dre selvstændige Arbejdsgrene som Regnskabsforeningen, Ungdomssektionen og Husmoderafdelingen med særskilte Ledelser, efterhaanden nedsat en hel Række Udvalg, som tilrettelægger og leder Arbejdet indenfor forskellige af Foreningens Arbejdsomraader. Pladsforholdene tillader os ikke at omtale alle disse Arbejdsgrene, men vi bringer ovenstaaende et Billede af Formændene for samtlige disse Udvalg. Ved Siden af disse staar i det daglige Arbejde Udvalgenes Medlemmer og bag dem staar en endnu længere Række af Mænd, der har beklædt disse Poster gennem Tiderne. Foreningen og Egnen skylder alle disse her unavngivne Mænd en Tak for al Indsats gennem løbende Tid. Som Type paa dem bringer vi et Enkeltbillede af Formanden for Foreningens ældste Udvalg næst efter det nu ikke mere eksisterende Husmandsudvalg, nemlig Planteavlsudvalget, der har eksisteret lige siden Møllers og Ydes Dage. Det træffer sig forøvrigt saaledes, at denne Udvalgsformand, Grd. *Chr. Bach,* Nimtofte, er den af de nuværende Udvalgsformænd, der har fungeret længst, idet han er valgt i 1925.

Han staar som en fortrinlig Type paa den interesserede og

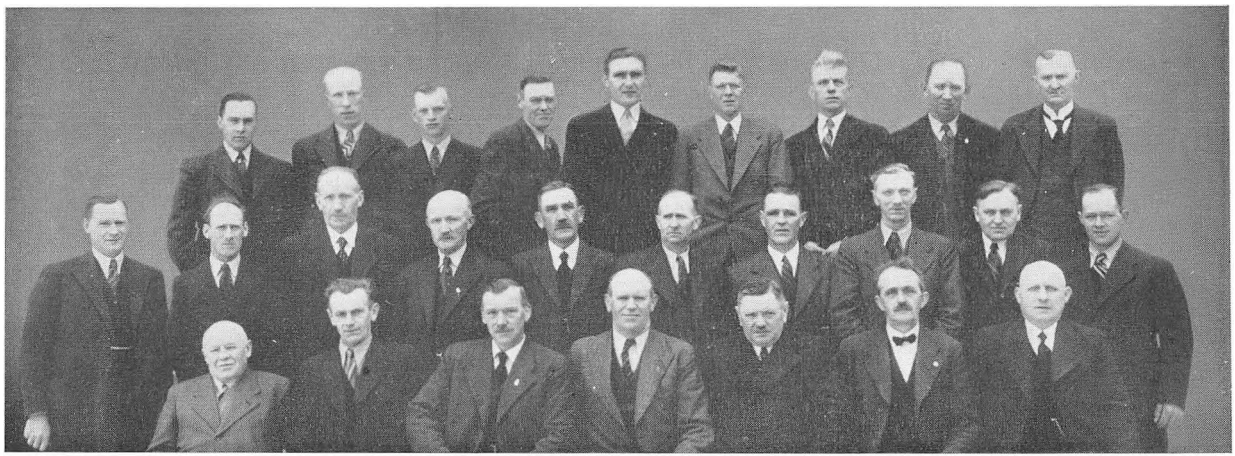

Kredsformænd 1941

Øverste Række fra venstre: Gaardejer O. Møller, Perstrup. Gaardejer And. Sørensen, Ilbjerg. Gaardejer Søren Kolind, Mesballe. Gaardejer P. Pind, Koed. Gaardejer N. V. Sørensen, Astrup. Gaardejer J. Kildahl, Sjørup. Husmand Aa. Jakobsen, Tøstrup. Proprietær J. Johnsen, Sivested. Forpagter Bryde Skou, Marie Magdalene.

Mellemste Række fra venstre: Boelsmand N. Sancho, Sundby. Gaardejer J. Kolind, Maarup. Gaardejer S. Ølholm, Ebdrup. Gaardejer N. Jensen, Taastrup. Gaardejer J. Jensen, Albøge. Gaardejer M. Hviid, Pindstrup. Gaardejer K. Høj, Kjelstrup. Gaardejer V. Høgh, Skiffard. Kæmner L. Pind, Ryomgaard. Gaardejer Aa. Skousen, Attrup.

Nederste Række fra venstre: Guldsmed J. L. Jensen, Kolind. Gaardejer M. Nielsen, Bugtrup. Gaardejer A. Lund, Ramten. Gaardejer I. A. Mikkelsen, Kærende. Proprietær A. Andersen, Kolstrup. Gaardejer M. Christensen, Nimtofte. Gaardejer Kr. Jensen, Kolind.

trofaste Dygtighed, hvormed disse mange Mænd varetager deres Hverv.

Men det er jo ikke blot det faglige Arbejde, der skal varetages og tilrettelægges. Det organisationsmæssige Arbejde ude i Kredsene er ogsaa af største Vigtighed for Foreningens Trivsel, og paa dette Felt er Kredsformændene „Mændene i Marken" for Foreningen. Deres slidsomme Arbejde med at holde Medlemslisterne i Orden og indkassere Medlemsbidragene er en saare nødvendig Forudsætning for at holde Rammerne i Orden. Vi maa desværre her som ved Udvalgsformændene af Pladshensyn undlade at omtale dem enkeltvis og nøjes med at bringe et Gruppebillede af Landboforeningens nuværende Kredsformænd. Disse faar saa staa som Type paa alle de unavngivne Mænd, der gennem Tiderne lige siden det stiftende Udvalgs Dage har trukket dette haarde Læs. Som Enkelttype bringer vi et Billede af Grd. *N. Jensen,* Taastrup, der er valgt til Hvervet d. 25. Jan. 1919. Han er med sine 22 Aars Virksomhed den „ældste" Kredsformand i Landboforeningens Historie og har gennem sit Arbejde bidraget fortrinligt til, at Landboforeningen har Rammerne saa godt i Orden i denne Grænsekreds.

Han er en udmærket Type paa den uegennyttige Interesse,

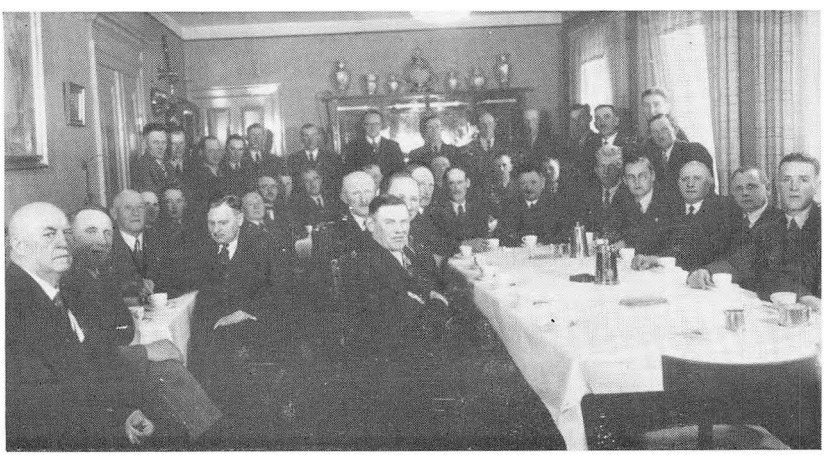

Bestyrelsesmøde i Kolind Landboforening

hvormed Kredsformændene yder deres Indsats i Foreningens Arbejde.

Men foruden at være „Mændene i Marken" er Kredsformændene i allerhøjeste Grad ogsaa Mændene i Inderkredsen, idet de sammen med Forretningsudvalget udgør Foreningens ansvarlige Bestyrelse. Mange vigtige og afgørende Spørgsmaal vedrørende Foreningens Ledelse og Arbejde har fundet deres endelige Udformning og faktiske Afgørelse, naar Mændene fra Marken samledes med Forretningsudvalget om Kaffebordene i Drasbeks Spisestue. Efterhaanden som Kaffen fik løsnet Tungebaandene, og Tobaksrøgen begyndte at klare Tankerne, blev Forretningsudvalgets Ideer splejset sammen med Kredsformændenes Erfaringer til et samlet Hele, og at det ikke blev ved Snakken alene, men at der ogsaa kom Resultater ud deraf, ja det er Kolind Landboforening et levende Vidnesbyrd om i Dag.

Kolind Landboforenings Æresmedlemmer

Af Formanden, Proprietær *Chr. E. Lund,* Kratholm

Man kan ikke sige, at der har været „ruttet" med at udnævne Æresmedlemmer, idet der i de 50 Aar kun er udnævnt 3. Den første var Foreningens Formand fra Starten, Godsejer *Møller,* Vedø. Udnævnelsen har følgende Ordlyd:

„I taknemmelig Erkjendelse af Deres, Hr. Godsejer *Henning Møller* — til Vedø, for Kolind Landboforening, fra dens Stiftelse d. 28. Nov. 1891, stedse udviste opofrende og dygtige Arbejde, som Foreningens Formand, som dens udmærkede Leder af dens Anliggender og som dens værdige Repræsentant udadtil, tillader Bestyrelsen sig paa Foreningens Vegne at udnævne Dem til Æresmedlem af Kolind Landboforening."

Som Dreng husker jeg dunkelt denne Foreningens første Formand, bl. a. var jeg meget imponeret af en — vistnok Sparkstøtting, Godsejeren kørte i. Jeg husker en Dag, han kom svingende ind i Gaarden i Bjørneskindspels, Kanetæppe, Bjælder og staaende bag paa som Kusk Forvalteren, senere Inspektør *Froberg,* Mejlgaard; mange af Kolindsunds Ræve lod Livet, naar Godsejeren og *Højlund,* Søholm kørte ud i Kane med hvide Skjorter over Tøjet. Godsejeren kom i de første Aar flere Gange ned og talte med min Fader om Foreningens Anliggender.

Det næste Diplom som Æresmedlem lyder saaledes:

„Hr. *P. Christensen,* Koed.

Som Paaskønnelse for godt og fortjenstfuldt Arbejde i Kolind Landboforening har vi paa vor Generalforsamling udnævnt dig til Æresmedlem af vor Forening."

P. Christensen, Koed, fik jeg personlig mere med at gøre, men da han er omtalt under Formændene, vil jeg her kun mindes ham som den rolige, forud tænkende og hjælpsomme Kollega han var over for os yngre Kræfter.

Overlærer
Jørgen Krogh, Ikast
(tidl. Koed)
Sekretær i flere Aar,
Stifter af
Ungdomssektionen,
Æresmedlem

Foreningens 3die Æresmedlems og eneste nulevendes Udnævnelse har følgende Ordlyd:

„Hr. Førstelærer *Jørgen Krogh,* Koed.

I Erkendelse af og Taknemmelighed for Deres Indsats i Kolind Landboforenings Organisationsarbejde som Foreningens Sekretær og Leder af Foreningens Ungdomsarbejde har vi herved den Ære at udnævne Dem til Æresmedlem af Kolind Landboforening."

Jeg vil gerne knytte et Par Ord til denne Udnævnelse. — Hvis man skal fremhæve Egenskaber hos *Krogh,* saa synes jeg, at vi, som arbejdede sammen med ham, først tænker paa hans enestaaende Arbejdsenergi, parret med Kendskab til alt. Som Arbejdsfælle var han god, altid rig paa Idéer (gennemførlige).

Ingen personlig Indsats sparede han for at gennemføre dem. Glimrende var han til bl. a. ogsaa at føre Forhandlingsprotokol, og mange af Formandens aflagde Beretninger var „ført" saadan ind, at „Formanden" selv var forbavset over, saa træffende og rigtigt det var sagt. Ja, til Tider slet ikke kunde kende sin egen Tale igen (Formanden var mig selv).

To store Sager optog stærkt Sindene inden for Foreningen i den Tid, Krogh var Sekretær, det var den saakaldte Kolindsund Sag og „Markedspladsen" — i begge gik Krogh stærkt aktivt ind — og førte i første Forhandlinger med Folketingsmand *Pindstrup,* Godensgaard. — Jeg mindes her en Køretur i Kroghs gamle Ford „H. G. F.". Krogh var hos Pindstrup, jeg paa Nørlund (i Rold Skov). Kl. 2 om Natten kørte vi Syd paa — jo mere vi diskuterede og ivrigere vi blev — jo mere Gas fik „H. G. F."en, og naar vi nærmede os 100 km, begyndte den ligesom at gaa i Galop, jeg maatte da holde med Krogh for at faa den ned paa 40 km igen.

En Gang, Forretningsudvalget skulde til Møde i Odense, lejede vi en ny Bil. *P. Christensen,* Koed, sad foran hos *Krogh* og sagde flere Gange: „Nu kommer 2-Tallet frem" (det var 120 km). Ja, Fart var der i og over Krogh. Længst vil vi mindes Kroghs Indsats for Ungdomsarbejdet i Landboforeningen. Ungdommens Dygtiggørelse var hans Hjertesag, og trods sin paa saa mange Maader stærkt optagne Tid ofrede han gerne sin sidste Friaften paa dette Arbejde.

Kolind Landboforening skylder Krogh meget, han var èn af dem, hvis Indsats satte Spor, og hans Interesse for os varer ved; vi kaldte ikke forgæves nu, da vi skulde have vort Festskrift samlet og udgivet; trods det, at Krogh ogsaa nu er stærkt optaget, var han straks rede til at være Medredaktør. Personlig vil jeg gerne bringe Krogh min Tak for godt og altid loyalt Samarbejde gennem de mange Aar.

Som L. S. Mand siges dette: Var Kløften aldrig dybere end mellem Krogh og mig, og var Modstanderen altid i Viden og Ærlighed lig Krogh, saa vilde mangt og meget i Dag have set anderledes ud.

Samvirksomhed med andre Landboforeninger

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Gennem Aarene har der for Landboforeningen meldt sig Opgaver, hvis Art eller Omfang har gjort det hensigtsmæssigt, at de løstes i Samarbejde med Nabolandboforeningerne, saaledes Konsulentspørgsmaalet og Spørgsmaal vedrørende Kvægavlen.

Det vil i denne Forbindelse falde naturligt i første Linje at lade Tanken gaa til „Djurslands samvirkende Landboforeninger" og „Kvægavlens Fællesledelse for Randers Amt".

Det første Spor til „Djurslands samvirkende Landboforeninger" eller „Samvirksomheden", som det lange Navn populært afkortedes til, der findes i Foreningens Protokoller, er anført under 2. Oktober 1902, da der, som tidligere citeret, i et Bestyrelsesmøde stilles Forslag om Ansættelse af en Konsulent under Henvisning til, at Landboforeningen paa Samsø „alt havde en saadan". Det vedtoges dog at udsætte Sagen og søge oplyst, om ikke en saadan kunde ansættes i Forbindelse med én eller to af Naboforeningerne. *J. P. Nielsen,* Kathrinesminde, ledede dengang Foreningen, og at Udsættelsen ikke har betydet Begravelse af Tanken, findes der Vidnesbyrd om i 1906, da samme Formand i et Bestyrelsesmøde den 31. Januar meddeler Bestyrelsen til Efterretning, at Samvirksomheden mellem Grenaa, Mols og Sønderherreds samt Kolind Landboforening er stiftet, og at de tre Landboforeninger i Fællesskab har antaget en Konsulent.

Proprietær Thygesen Nielsen,
Ørupgaard.
Ebeltoft Landboforening

Proprietær Aa. Nicolaisen,
Kejsergaard.
Grenaa Landboforening

Samvirksomhedens Arbejde fortsættes i et støt og jævnt Spor med stadigt voksende Arbejde baade for Konsulenten og Samvirksomheden, indtil dette i 1928 har naaet et saadant Omfang, at Kolind Landboforening efter Overenskomst trak sig ud af Samvirksomheden fra 1. April dette Aar og ansatte Landbrugscand. *E. Staunskjær* som Konsulent for Kolind Landboforening alene.

Selv om „Samvirksomheden" er opløst, kan Kolind Landboforening dog glæde sig over et fortsat godt Samarbejde med de tre Nabolandboforeninger, der sammen med denne havde de mange Aars Arbejdsfællesskab i Samvirksomheden, og Formændene for de tre Landboforeninger, Proprietær *Nikolajsen,* Kejsergaarden, Grenaa Landboforening, Proprietær *Thygesen Nielsen,* Ørupgaard, Ebeltoft Landboforening, og Gaardejer *A. Andersen,* Juelsminde, Kalø—Knebelvig Landboforening, er højt skattede Kolleger af Kolind Landboforenings Ledelse og særdeles velsete Gæster i Foreningen.

Med den store Nabolandboforening mod Vest, Kalø-Vig Landboforening i Hornslet, har Kolind Landboforening gennem

15 Aar, fra 1922—37, haft Medlemsblad fælles. Landboforeningen har ligeledes fra denne Forening modtaget mange værdifulde Impulser, ikke mindst vedrørende Kvægavlsarbejdet, ligesom det ogsaa er efter Impulser fra denne Forening, Kolind Landboforenings Husmoderafdeling er oprettet og organiseret.

Foruden de foran nævnte Organisationer har Landboforeningen siden 1916 staaet i Samarbejde med Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeninger i Randers Amt. Der er herigennem øvet et Arbejde for Kvægavlens Fremme, som paa mangfoldige Omraader er kommet Kolindegnens Landmænd til Nytte, og hvorom der andet Steds i Jubilæumsskriftet gøres nærmere Rede.

Dette Arbejde er paa smukkeste Maade personificeret i Fællesledelsens Formand, Gaardejer *Magnus Rasmussen,* Karlbygaard, og det er Kolind Landboforening en overordentlig stor Glæde at kunne fremhæve det fortrinlige Samarbejde mellem ham og vor Forening.

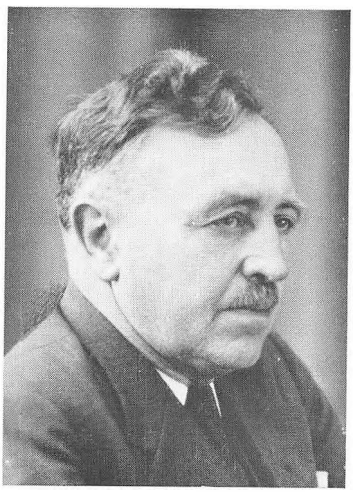

Gaardejer A. Andersen,
Juelsminde.
Kalø-Knebelvig Landboforening

Gaardejer Magnus Rasmussen,
Karlbygaard.
Formand for Fællesledelsen

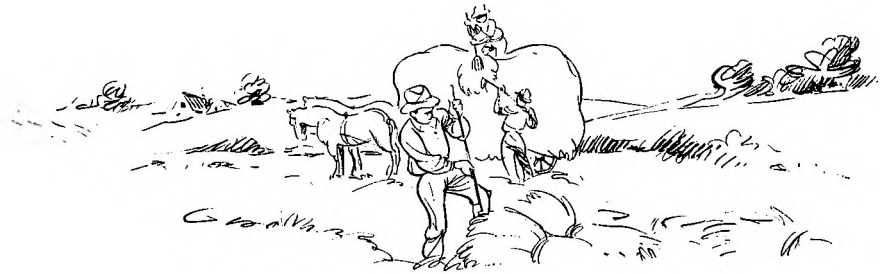

Foreningens Virksomhed til Landbrugets Fremme

Af Konsulent *Ejvind Staunskjær*

Som nævnt under Afsnittet om Landboforeningens Historie og dens Mænd, var der især to Omraader, hvorpaa den nystiftede og virkelystne Forenings Ledelse satte ind, nemlig Dyrskuerne og Husmandssagen. Sidstnævnte overgik dog, som senere saa mange andre Spørgsmaal, snart efter Starten til et særligt Udvalg og omtales andet Steds, medens Dyrskuet og hele dettes Ordning hele Tiden har været og endnu er direkte hos Foreningens Ledelse, hvilket bedre end mange Ord karakteriserer Dyrskuernes store Betydning for Foreningen lige fra Starten og til i Dag. Dyrskuerne er da ogsaa gennemført i alle de forløbne Aar, naar undtages et vanskeligt Aar, 1916, under Verdenskrigen 1914—18.

Oprindelig var Dyrskuerne ret primitivt ordnet i materiel Henseende. Opstillingsarrangementet maatte ikke koste mange Penge, fordi de beskedne Beløb, der var til Raadighed, skulde gaa ubeskaaret til Præmier, og Forretningsudvalget klarede ofte Opstillingen af Materiel o. l. ved at møde personligt nogle Dage før og efter Skuet for at hjælpe til. Men Skuerne var heller ikke store, navnlig ikke Kvæg- og Svineafdelingerne, hvorimod Hesteafdelingen straks samlede en god Fremstilling, og det fremgaar da ogsaa af Protokollerne, at det især er indenfor denne

Gruppe af Skuet, at Glansnumrene har været at finde helt til efter Krigen 1914—18. Efter Krigen voksede Interessen for Kvæg- og Svineavlen sig stærk hos mange af Foreningens Medlemmer, hvilket ogsaa afspejler sig i Dyrskuernes Udstillinger, hvor Kvaliteten for Hestenes Vedkommende stadig holder det høje Stade, der nu ogsaa i stedse stigende Grad følges af en betydelig Kvalitetsforbedring i Afdelingerne for Kvæg og Svin. Som en betydende Faktor for denne Udvidelse af Interessen indenfor Husdyrbruget maa nævnes, at der paa dette Tidspunkt begynder at blive taget Hensyn ogsaa til Dyrenes Ydelse og senere ogsaa Afstamning ved Præmieringen, og at saavel Kontrolforeningerne som Kvægavlsforeningerne udvides stærkt.

Selv om Kolind Dyrskue for Kvægets og Svinenes Vedkommende ikke endnu kan nævnes i første Række, naar det gælder Eliteskuer, saa er der dog nu naaet en Udvikling af Husdyrbruget indenfor Foreningens Virkeomraade, som Egnens Landmænd har Ære af, og som til fulde gør den ofte til Trivialitet nævnte Sætning: „Hvad kan det nytte" til Skamme, og selv om der igennem Aarene har været mange gode Kræfter, der har medvirket til denne Udvikling, saa gaar man næppe nogen for nær ved at nævne Landboforeningen — og maaske netop den lange Række af Dyrskuer — som den oprindelige Kilde til det ildnende Mod, som det skærpende Konkurrencemoment, og som det gode Lærested for saavel unge som ældre.

Foruden den rent faglige Betydning, som Dyrskuerne har haft gennem Aarene, har disse tillige været den store, midtpunktsamlende aarlige Festdag, ikke mindst for Foreningens Medlemmer, men ogsaa for Byen og hele Egnen. Dyrskuerne, og de i Forbindelse hermed afholdte Folkefester, har da ogsaa altid samlet stort Besøg og har morsomt nok paa ganske enkelte Aar nær været begunstiget af et enestaaende smukt Vejr. De gamle Traditioner har altid været holdt højt i Ære ved Kolind Landboforenings Dyrskue. Der er Fest over Dagen fra den tidlige Morgen, naar Byens Borgere beredvilligt og af et glad Hjerte hejser de mange Flag, og Stemningen er straks anslaaet, naar Dagens travle Mænd, Dommerne, de mange Udvalgsmedlemmer og

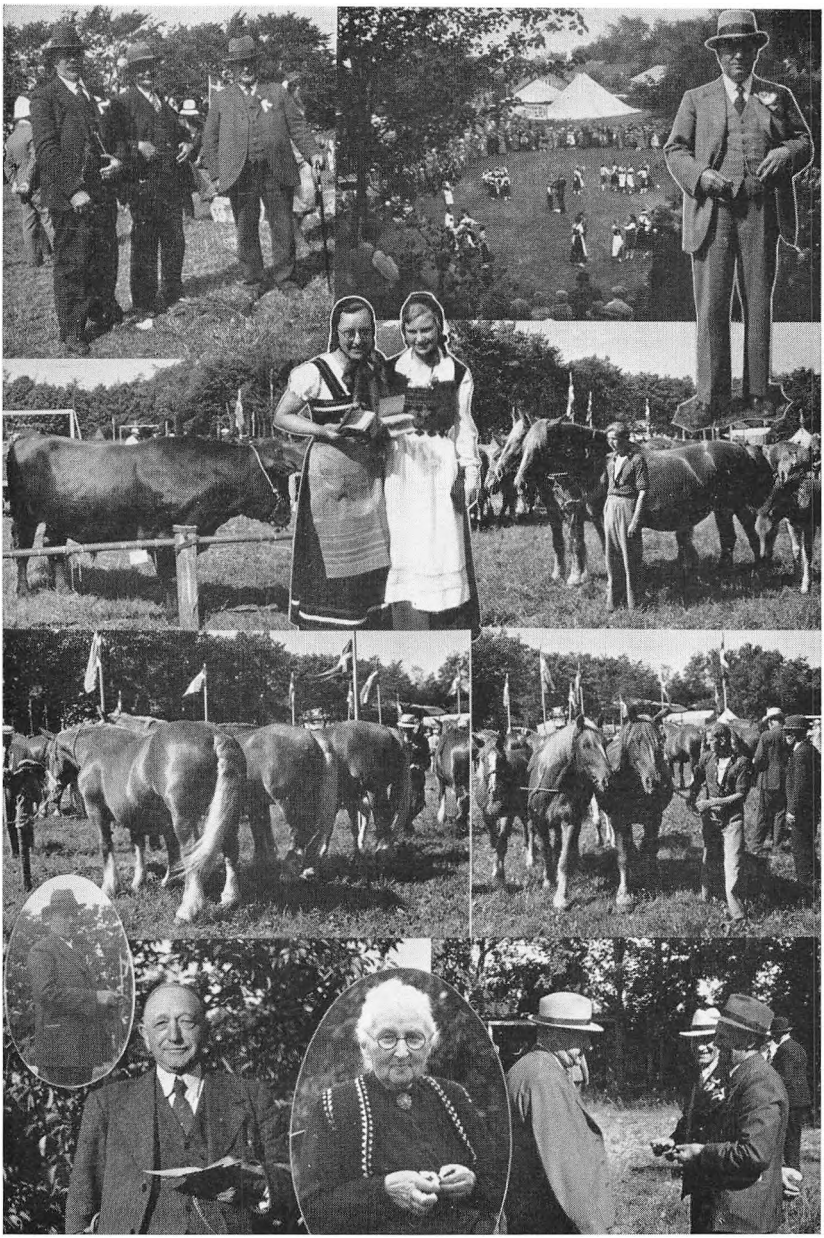

En Dyrskuedag i Kolind

andre, der saadan en Dag giver en Haandsrækning med, bliver dekoreret med gamle Fru *Andersens* smukke Sløjfer, — iøvrigt ikke underligt, at disse Dekorationer er sirligt fremstillet, der ligger Øvelse bag, idet Fru Andersen nu i alle 50 Aar har forestaaet dette Arbejde. Men ogsaa andre Traditioner gælder. Hvem klarer Dagen uden mangen en Lodseddelhandel med *Blaase* eller en af de mange unge Lodseddeldamer? Ogsaa Tombolaen, Orkestret med de høje Hatte, de altid velbesøgte Dyrskuefrokoster og Middage, og mangfoldige andre Faktorer, gentaget Aar efter Aar, er med til at skabe den store og smukt traditionsbundne Festdag.

Har Dyrskuet saaledes været og er den store Dag, hvor Resultatet af Aars Arbejde søges bedømt og sammenlignet med andres Resultater og maalt med andres Maalestok, saa har, om man kan udtrykke det saaledes, Landboforeningen gennem „Dagens Arbejde" ogsaa i høj Grad været med til at give Raad, at yde Vejledning og give Impulser. Dette er bl. a. sket gennem de mange igennem Aarene afholdte Foredrag og faglige Artikler i Medlemsbladet. Interessant er det saaledes ved en Gennemgang af Protokollerne at se, hvorledes Spørgsmaalene tages op. Husdyrbrug og Planteavl imellem hinanden, snart samlet, snart i Flæng, og saa se, hvorledes de enkelte Spørgsmaal før eller senere fanger Interessen og bundfælder sig i et Udvalg, ja ofte i en selvstændig Organisation. Skønt Spørgsmaalene saaledes igennem Aarene er taget op uden en forud fastlagt Rækkefølge, vil vi her søge kort, at beskrive Landboforeningens Arbejde for Spørgsmaalenes Løsning paa den Maade, at Husdyrbruget omtales først og dernæst Planteavlen.

Husdyrbruget

Som der er givet Udtryk for under Omtalen af Dyrskuerne, var det, paa det Tidspunkt da Foreningen blev oprettet, i Hesteavlen, man var længst fremme med Avlsarbejdet, og det har derfor ogsaa faldet naturligt for den nystiftede Forening, at dennes Foredrag og Diskussioner i den første Tid ofte drejede sig om

Statskonsulent
Aug. Kjær, R.,
Aarhus

Spørgsmaal vedrørende Hesteavlen. Saaledes blev der efter et Foredragsmøde den 18. Januar 1898, hvor Redaktør *Bertel Jensen* havde talt om Hesteavl, nedsat et Udvalg bestaaende af Forvalter *Jensen,* Benzonshøj, Sognefoged *Rasmus Jensen,* Kolind, og Gaardejer *Anders Rasmussen,* Ebdrup, der paalagdes den Opgave at søge dannet en Hesteavlsforening for Kolind og Omegn. Hvad dette Udvalgs Arbejde er resulteret i, findes der desværre ingen Oplysninger protokolleret om, men der tages næppe fejl, naar Oprindelsen til de nu saa virksomme Hesteavlsforeninger i Kolind og Nimtofte henføres til det Initiativ, Foreningen igennem disse tre hestekyndige og interesserede Mænds Arbejde satte ind for Sagens Løsning. Ofte har Foreningen op gennem Aarene brudt en Lanse for Hesteavlens Fremme, og det var da tiest Statskonsulenterne i den jydske Hesteavl, først *„Jydske Jensen"* og senere den ved saavel Møder som Dyrskuer i Kolind Landboforening altid saa kærkomne og indsigtfulde Gæst, Statskonsulent *Aug. Kjær,* der førte Ordet. Sideløbende med Arbejdet for igennem Foredrag at tilfredsstille Trangen for yderligere Oplysning i Hesteavlen søger Foreningens Ledelse at vække Interesse for Kvægavlen og Kvægholdets Økonomi ved at lade afholde Foredrag og Diskussioner om disse Emner. Saaledes slaar Statskonsulent *Fr. Hansen,* Askov, der iøvrigt ofte havde sin Færd blandt Foreningens Medlemmer, naar det gjaldt Planteavlsspørgsmaal, i 1897 stærkt til Lyd for Dannelse af Kontrolforeninger, men Interessen var ifølge de gamle Protokoller ikke stor, og der hengik endnu nogle Aar, før Kontrolforeningsarbejdet rigtig brød igennem. Derimod vandt Foreningens Arbejde paa Malkningens Omraade i mange Aar overordentlig stor Interesse, og

der var allerede paa et tidligt Tidspunkt gjort en Indsats her. Det er dog først i 1898, at Arbejdet finder sin for en længere Aarrække faste Form i Præmiemalkninger, hvor der for de helt unge Medhjælpere i Landbruget øves Vejledning og gives Opmuntring i Form af Foredrag, Demonstrationer og Præmier for de bedst udførte Malkninger, og det blev ikke faa af Egnens nulevende dygtigste Landmænd, der den Gang som store Drenge drog til Kalø, Møllerup, Marienhoff, Tøstrupgaard, Kathrinesminde, Skaarupgaard eller andre af Egnens større Gaarde for at hente deres første officielle Anerkendelse som Landmænd i Form af „Malkepræmier".

Rigtig Fart i Kvægavls- og Kontrolforeningsarbejdet kommer der dog først, da der i 1916 nedsattes et Husdyrbrugsudvalg bestaaende af Gaardejer *Erik Bach, Perstrup,* Gaardejer *John Jensen,* Elholm, Gaardejer *P. Kristensen,* Koed, og Gaardejer *H. H. Henriksen,* Ebdrup. Samme Aar tager Ledelsen Initiativet til, at Landboforeningen tilsluttes Randers Amts Fællesledelse af Kvægavls- og Kontrolforeninger. Dermed faar Medlemmerne Adgang til direkte Raad og Vejledning gennem Fællesledelsens dygtige Konsulenter, først Konsulent *Niels Pedersen,* Spentrup, der iøvrigt i en Aarrække forud havde været tilsynsførende ved Dyrskuerne og saaledes var kendt med Egnens Folk, og samtidig ogsaa Konsulent *Nic. Bonde* (nu F. a. j. L.), der paa daværende Tidspunkt var Konsulent i Fællesledelsen, og senere gennem den nuværende Konsulent *N. Poulsen Pedersen,* Skjørring, der i 1917 afløste Konsulent Nic. Bonde. Som allerede nævnt, udvides Kontrolforeningsarbejdet nu, der dannes Kvægavlsforeninger og afholdes Kokaaringer, snart i Kvægavls- og Kontrol-

Niels Pedersen, R.,
Konsulent i Fællesledelsen
1908—25

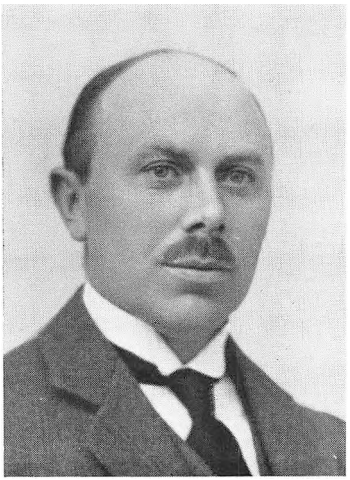

Nic. Bonde,
Konsulent i Fællesledelsen
1916—17

N. Poulsen Pedersen,
Konsulent i Fællesledelsen
fra 1917

foreninger og snart i Landboforeningen, og Impulsen fra dette nye Arbejde og disse indsigtsfulde Konsulenters Vejledning afspejler sig i stedse stigende Grad i Dyrskuefremstillingerne, hvor nu ogaa Udstillingsreglerne, da de værste Fodringsvanskeligheder efter Verdenskrigen var overstaaet, ved en for Arbejdets store Betydning forstaaende Sekretær, om end Degn af Stilling, i Samarbejde med Konsulenten, faar skærpet og tilpasset disse efter Tidens Krav og Arbejdets Tarv. Ydelsesbedømmelser tages op, og senere kommer der Prøvebedømmelser og Fodermesterkonkurrencer til for de unge. Desværre indtraf i den samme Periode de ofte ondartede Mund- og Klovsygeepidemier, der sammen med nogen Tvivlraadighed om, hvorvidt der skulde holdes fast ved den jydske Race eller skiftes til rød dansk Malkerace, i nogen Maade forsinkede Udviklingen. Men ét staar fast: Interessen og Forstaaelsen var vakt; og naaede kun faa endnu Toppen i dette Arbejde, saa naaede dog mange et godt Stykke frem. Efterhaanden, som Aarene gik, gled Opgaverne mere og mere over til Kvægavls- og Kontrolforeningernes eget Initiativ, hvilket ikke forhindrer, at saavel Foreningens Ledelse som Hus-

Konsulent Jørgen Rudbeck.
Leder af Svineavlsarbejdet

dyrudvalget, der i Dag bestaar af Gaardejer *John. Andersen,* Nimtoftegaard, Rentier *E. Bach,* Kolind, Husmand *Marius Sørensen,* Strøby, og Gaardejer *Rasmus Tholstrup,* Maarup, med sidstnævnte som Formand, ved givne Lejligheder søger at støtte dette vigtige Arbejde paa bedst mulig Maade.

Ogsaa paa Svineavlens Omraade satte Foreningen sine Kræfter ind, idet der allerede først i Halvfemserne blev nedsat et Udvalg med den Opgave at forsøge oprettet Svineavlscentre, men Udvalget har formodentligt stødt paa Vanskeligheder i Arbejdet, idet Arbejdet i 1898 indstilles, men dog med den, efter Anmodning af *A. Larsen,* Bakkely, protokollerede Bemærkning „at Bestyrelsen fremdeles har Opmærksomheden henvendt paa disse Sager". Dette har Bestyrelsen formentlig ogsaa haft, idet den fire Aar senere anbefaler Oprettelsen af Svineavlscentre. Aaret efter anbefales yderligere Oprettelse af Svineavlsforeninger, og der nedsattes et Udvalg, hvis Arbejdsresultat, saa vidt vides, blev Oprettelse af nogle af disse Foreninger. Avlsarbejdet paa dette Omraade ligger derefter i en lang Aarrække helt i det private Initiativs Hænder. Landboforeningens Medvirken paa dette Omraade bliver først aktuelt igen, da Arbejdet tages op i Forbindelse med Slagterierne samt Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeningerne i Randers Amt, og hvor Kaaringerne i Forbindelse med Arbejdet paa den for Amtet fælles Forsøgsstation paa Juelsminde tages op med Konsulent *Jørgen Rudbek,* Grenaa, som Leder. I dette Spor videreføres Arbejdet fortsat i Dag.

Ogsaa paa andre Omraader indenfor Husdyrbruget har Foreningen stillet sin Støtte til Raadighed enten i Fom af Præmier, Tilskud, Udstillinger eller Foredrag. Allerede ved Foreningens

Start gjorde man sig til Talsmand for og støttede Biavlens Fremme. I de senere Aartier har det mere været Fjerkræavlen, Interessen har samlet sig om, og Foreningen har forlængst nedsat Udvalg, der i Dag bestaar af Boelsmand *Chr. Nielsen*, Øenslyst, Ungkarl *Axel Stæhr*, Stabrand, og Gaardejer *J. A. Mikkelsen*, Kærende, med sidstnævnte som Formand, til at varetage Fjerkræholdernes Interesser.

Planteavlen

Medens Foreningens Ledelse i Husdyrbrugsspørgsmaalene frem gennem Aarene selv tog Initiativet og ofte ved direkte selv at gennemføre Arbejdet, er det i Planteavlsspørgsmaalene tiest gaaet modsat, idet man her, straks naar Opgaverne meldte sig, oftest lod vælge et Udvalg til at overtage Arbejdet. Her har det saa aktive første Udvalg i Foreningen, Udvalget for Husmandssagens Fremme, med *A. Larsen*, Bakkely, i Spidsen, sikkert været det gode Forbillede. Det var saaledes dette Udvalg, der i 1893 fremsatte en indtrængende Opfordring til Foreningens Ledelse om at tage Mosekultiveringssagen op og henstillede, at Landboforeningen anskaffede en „Trækbane", som kunde udlaanes til Medlemmerne ved Sandbelægning af de lave Arealer. — Anmodningen var efter Tidens Skik fremsat i Form af en ærbødig Skrivelse; man var mere højtidelige dengang end nu, hvor man ganske simpelt gaar sammen og snakker om Tingene. — Det var sikkert dette Udvalgs Arbejde, der satte Fart i det direkte Arbejde for Planteavlens Fremme. Ledelsen faar efter flere Brevvekslinger et Samarbejde i Gang med Hedeselskabets Ingeniør *Westh*, der holder Foredrag om Mosekultivering, og der oprettes Mose- og Engforsøgsstationer hos henholdsvis *H. P. Pe-*

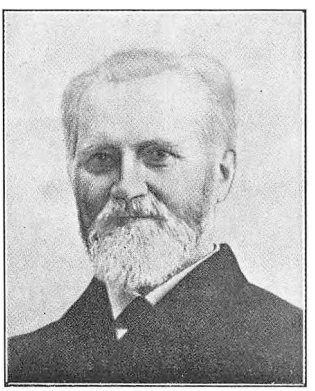

Statskonsulent Fr. Hansen, R., Dm., Askov

dersen, Kasten, og *A. Rasmussen,* Ebdrup. Snart udvides Samarbejdet med Hedeselskabet til stor Gavn for Egnens Landmænd; nye Spørgsmaal om Sandjordskultur, Læhegn o. s. v. tages op. Opgaverne vokser, og snart kommer de saa aktive Kræfter paa dette Omraade i Forbindelse med Statskonsulent *Fr. Hansen,* Askov, der tilrettelægger et Forsøgsarbejde — noget ganske nyt for Egnen — og dette Samarbejde udvikler sig faktisk til, at der her i Landboforeningens første Arbejdsaar af Statskonsulenten blev øvet en Konsulentgerning, der, ligesom det omtrent samtidig med Hedeselskabet indledede Samarbejde, vakte den største Interesse og gav rige Resultater. Skønt det saaledes var Statskonsulent Fr. Hansen, der øvede Konsulentgerningen, var det Larsen, Bakkely, der passede Forsøgene i Marken og her, som i Husmandssagen, virkede overordentlig aktivt. Det faldt derfor ogsaa naturligt, at det blev Larsen, Bakkely, der blev Formand for Foreningens første Planteavlsudvalg, da dette i 1904 blev nedsat og foruden A. Larsen, Bakkely, bestod af Forvalter *Knudsen,* Søholm, og Gaardejer *P. Kolind,* Kasten.

Medlemmernes Krav om flere Markforsøg og yderligere Lejlighed til at faa Oplysning paa Planteavlens Omraade var store, og allerede i 1902 fremsætter Ledelsen den Tanke, at Landboforeningen maatte have sin egen Konsulent, eventuelt ansat i Forbindelse med en eller to andre Foreninger. Spørgsmaalet blev dog først løst i 1906, idet Ledelsen da i Samarbejde med Grenaa og „Mols og Sønderherred" Landboforening ansatte Landbrugscand. *Hans Sloth* som Konsulent. Sloths Virketid paa denne Egn blev dog ikke lang. Hans ildnende Mod og store Kærlighed til Landbrugets Planteavl fandt snart sit rigtige Virkefelt og

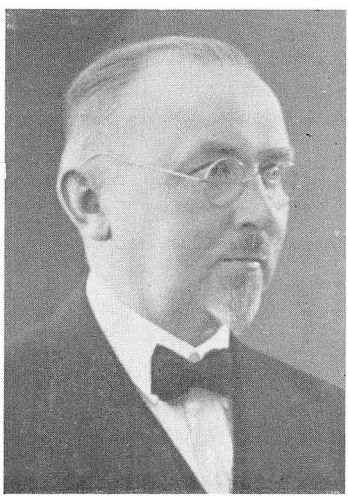

Hans Sloth,
Konsulent i Djurslands samv.
Landboforeninger 1906–07

Kr. Andersen,
Konsulent i Djurslands samv.
Landboforeninger 1907—11

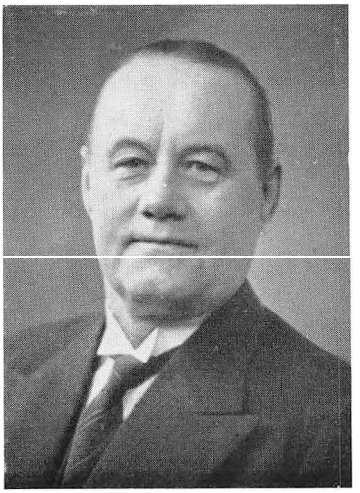

Arne Larsen Ledet,
Konsulent i Djurslands samv.
Landboforeninger 1912—28

Hjemsted paa Korinth Landbrugsskole og „Landbolyst". Allerede i 1907, Aaret efter Sloths Ansættelse, fratraadte han Konsulentstillingen og afløstes af Landbrugscand. *Kr. Andersen.* Som Arbejdet paa andre Omraader indenfor Foreningen glider ogsaa Planteavlsarbejdet ind i et roligt og støt Leje, Arbejdet har for en Aarrække fundet sin Form, og Udviklingen skrider her, som paa andre Omraader i de „gode gamle Dage" fra Aarhundredskiftet og indtil den store Krig, godt fremad. 1911 afsluttede Konsulent Andersen Konsulentarbejdet i Djurslands samvirkende Landboforeninger og købte Viderupgaard ved Sebbersund, hvor han endnu har sit Virkefelt. Konsulent Kr. Andersen havde i de fire Aar, han virkede i Foreningen, udført et godt Arbejde og vundet sig mange Venner blandt Egnens Landmænd, hvilket ogsaa fremgaar af Formandens Afskedsord til ham ved et Foredragsmøde i Februar 1911, hvor han takkede Konsulent Kr. Andersen for hans ihærdige Arbejde og hans jævne og bramfri Færd blandt Foreningens Medlemmer, og beklagede at en saa behagelig og prægtig Mand at samarbejde med forlod Landboforeningen.

1912 tiltraadte Landbrugscand. *Arne Larsen Ledet* Konsulentstillingen, og der kom med ham nye Impulser ind i Arbejdet. Markforsøgenes Antal udvides, der arrangeres Kursusdage og Møderækker og blandt meget andet tages Merglingsspørgsmaalet op. Stor Forudseen- og Grundighed præger Arbejdets Tilrettelæggelse. Konsulent Larsen Ledet tager straks fat paa den store Opgave at faa Markerne undersøgt for Kalktrang, for at have denne vigtige Side af Sagen i Orden inden der tages fat paa Merglingen. Den foretagne Jordbundsundersøgelse viste stærk Kalktrang for hele Egnen, og der forsøgtes dannet et Mergelselskab til at løse Opgaven med Afhjælpning af denne Kalktrang. Dette lykkedes imidlertid ikke. Derimod var der mange Landmænd, der ad privat Vej og under Konsulent Larsen Ledets kyndige Vejledning skaffede sig Mergel. Merglingen underbyggede sammen med det stærke Opsving i Kunstgødningsforbruget den i de kommende Aar stærke Stigning i Markernes Afgrødeudbytte et Resultat, som ikke mindst Konsulent Larsen Ledets friske og særdeles dygtige Initiativ havde Æren for. En forbedret Rodfrugtdyrkning udvikles, nye, mere stivstraaede og yderige Kornsorter vinder, ikke mindst ved Forsøgsarbejdets Grundighed, Tillid og Indpas.

Førstelærer Jørgen Krogh, Koed

Der arrangeres Udstillinger, dannes Kartoffelsprøjtningsforeninger, og Konkurrencen mellem hele Markbrug tages op. Alt i alt var dette, naar lige undtages enkelte Krigsaar i 1914—18, hvor Kunstgødningstilførslerne svigtede, en for Egnens Planteavl overordentlig rig Udviklingsperiode, en Periode, der for dette Arbejdes Vedkommende helt var præget af Konsulent Larsen Ledet, og som var Egnen til særdeles Gavn og Kcnsu-

lent Larsen Ledet til stor Ære. Naar der i disse Aar paa alle Omraader kom saa rigt Liv i Kolind Landboforening som aldrig før, gaar man ingen for nær ved at fastslaa, at det i første Linie skyldtes den saa initiativrige og talentfulde Sekretær og Organisator, Førstelærer *Jørgen Krogh,* Koed, (nu Overlærer i Ikast), der blev indvalgt i Forretningsudvalget i 1920. Der blev af Jørgen Krogh ingen Indsats sparet. Han forstod som ingen anden at „støbe en Kugle", indstille „Skytset" og vælge den rette til at trykke af, saaledes at den veltilrettelagte Sprængladning ramte netop i det Centrum, den var beregnet paa. Den store Sum af Energi, der i disse Aar blev nedlagt af Jørgen Krogh i saavel Organisation som Arbejdstilrettelæggelse, vil præge Foreningen til sene Tider. Det var derfor ingen Tilfældighed, naar Jørgen Krogh ved sin Bortrejse fra Egnen i 1935 fra alle Sider i Foreningen blev hædret og takket og med stor Akklamation udnævntes til Æresmedlem.

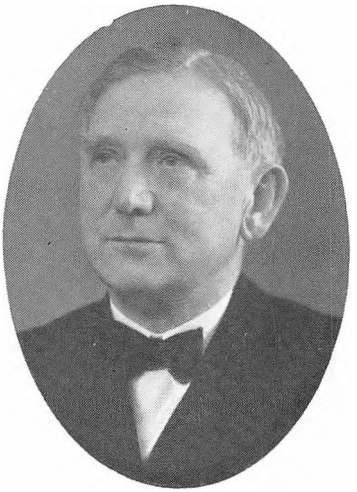

Afdelingsleder F. Thøgersen, R., Hedeselskabet

Der var med Konsulent Larsen Ledet og Krogh skabt et Liv og vakt en Interesse, som medførte, at Foreningens Medlemmer i stedse stigende Grad stillede øgede Krav om Konsulentmedhjælp, og som førte med sig, at Landboforeningen fra 1. Marts 1928 ansatte Landbrugscand. *Ejvind Staunskjær* som Konsulent, med Virkefelt indenfor Kolind Landboforening alene. Den af Konsulent Larsen Ledet saa rigt udviklede Arbejdsplan indenfor Planteavlen blev, saa godt som gørligt, fortsat. Forsøgsarbejdet blev udvidet, og der blev atter etableret en nærmere Forbindelse med Hedeselskabet, nu med Selskabets Afdeling for Undersøgelser og Forsøg, og i Samarbejde med denne Afdeling foretaget en fuldstændig systematisk Jordbundsundersøgelse. En

Undersøgelse, hvor hver enkelt Lodsejer fik sit Merglingskort over Ejendommen, og for hvis gode Gennemførelse Landboforeningen skylder Afdelingsleder *Fr. Thøgersen,* Hedeselskabet, megen Tak. Merglingssagen havde, som ogsaa i det foregaaende nævnt, interesseret i mange Aar, og ikke mindst efter at Kommissionen for geologiske Undersøgelser med Hedeselskabet og Landboforeningen som Mellemled havde klargjort, at der flere Steder i Oplandet fandtes fortrinlig Mergel eller Mosekalk. 1920 tog Sognefoged *Th. Thomassen,* Koed, Initiativet til, at Afdelingsleder *Olesen,* Hedeselskabet, kommer til Stede for at redegøre for Dannelse af et Mergelselskab med Lejet i Ryomgaard som Basis. Spørgsmaalet bliver dog ikke løst, og 1925 bliver det atter rejst, nu af Gaardejer *Birch,* Skjeldrupgaard, der foreslaar dannet et Selskab med Koruplejet som Basis. Der nedsættes et Udvalg bestaaende af Forslagsstilleren, samt Gaardejer *P. M. Pedersen,* Stabrand, og Proprietær *H. Spendrup,* Vilhelmsminde. Ved Generalforsamlingen den 20. November 1926 aflægger Udvalget Rapport om sit Arbejde, men Opgaven var stadig ikke løst. Samtidigt med dette Initiativ fra Koed og Nødagers Opland er Spørgsmaalet rejst i Nørre Herred og her bliver det løst under sikker

Afdelingsleder J. P. Olesen, R., Hedeselskabet

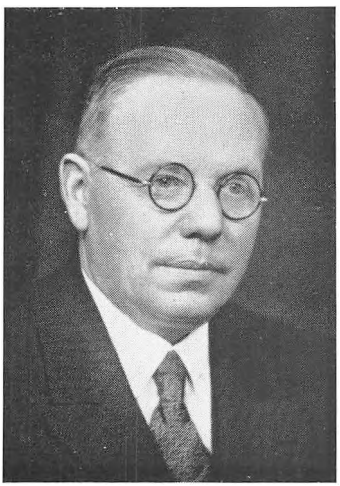

Hypotekforeningsrepræsentant R. Bredgaard, Dm., Strømlund

Ledelse af Boelsmand *Rasmus Bredgaard,* Strømlund. R. Bredgaard giver ved ovenfor nævnte Generalforsamling Oplysning om Vilkaarene for Mergelleverancerne fra dette „Nørre Herreds Mergelselskab", der har sin Basis i Hemmedlejet.

Men Interessen næres og modnes gennem den førnævnte systematiske Jordbundsundersøgelse. 1930 arrangerer Landboforeningen efter Drøftelser i Planteavls- og Forretningsudvalget et Møde i Ryomgaard, hvor Afdelingsleder *Olesen* paany er til Stede, og hvor der stiftes et Mergelselskab for Midtdjursland med den for sin Dygtighed paa Planteavlens Omraade saa kendte Proprietær *Chr. Laursen,* Drammelstrupgaard, som Formand. Nu er der Fart i Tingene. De gamle Boringer i Mergellejerne efterkontrolleres og suppleres af nye Boringer, nye Lejer undersøges, der tegnes Mergel, forhandles med Entreprenører og Mergelejere o. s. v. —, og dog skulde der endnu en Gang komme Knuder paa Traaden for denne vigtige Sags Løsning. Ved en kort efter Stiftelsen afholdt Generalforsamling opstod der, faktisk kun paa Baggrund af en enkelt Mands Opposition, Uenighed om Antagelse af Entreprenør. Bølgerne gik højt, og det nystiftede Selskab forliste. Men Sagen var som nævnt nu modnet, og Egnens Landmænd vilde have denne for rationel Planteavl saa vigtige Grundforbedring gennemført, hvorfor der af det nævnte Forlis, med den saa rolige og myndige Afdelingsleder *Olesen,* Hedeselskabet, som Bjergningsmand, straks opstod to nye Selskaber, nemlig „Ryomgaard og Omegns" med Lejerne i Ryomgaard, Smouen og Hallendrup som Basis og med Proprietær *Chr. E. Lund,* Kratholm, som Formand, og „Tirstrup —Fuglslev" med Lejerne i Egsmark, Balle og Korup som Basis og med Proprietær *Chr. Laursen,*

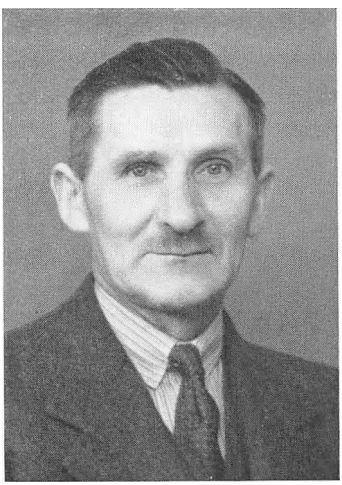

Proprietær Chr. Laursen, Drammelstrupgaard. Formand for Mergelselskabet

Drammelstrupgaard, som Formand, og i begge Selskaber med Firmaet *la Cour,* Pindstrup, som Entreprenør. Et af de mange Spørgsmaal, Landboforeningen op gennem Aarene havde tumlet med, var hermed løst paa en for Egnen særdeles god og gavnlig Maade, og man skylder her, som ved Jordbundsundersøgelserne, Hedeselskabet og i Særdeleshed Afdelingsleder J. P. Olesen megen Tak.

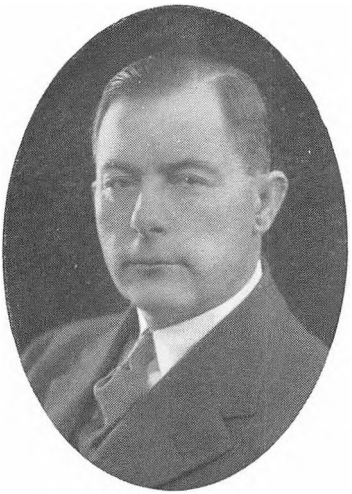

Afdelingsleder N. Basse, R., Hedeselskabet

Ogsaa paa andre Omraader indenfor Grundforbedringsspørgsmaalene er der i Samarbejde med Hedeselskabet, og her Mose- og Engafdelingen, gennemført et rigt og frugtbringende Arbejde. Der er næppe Tvivl om, at det er i de tidligere omtalte gamle Mose- og Engstationer, at senere Tiders Interesse for Kultivering, Afvanding og Udtørring af de mange indenfor Foreningens Virkeomraade beliggende Mose-, Eng- samt vandlidende Arealer har sit Kildespring; et Omraade, hvor Arbejdstempoet op gennem Aarene har været vekslende, men hvor det aldrig har været mere levende, ja næsten forceret, end i Dag, hvor der er arrangeret fast Kontordag i Kolind for Hedeselskabets Aarhusdistrikt, og mange er de Enkeltlodsejere, der sammen med Landboforeningen staar i Taknemmelighedsgæld til Mose- og Engafdelingen og dennes Leder, Afdelingsleder *N. Basse,* Hedeselskabet, og i Særdeleshed til Distriktskontoret i Aarhus og dettes Leder, Distriktsbestyrer *J. C. Pedersen.* De udførte Arbejder indenfor dette Felt har maaske ikke enkeltvis vakt saa megen Opmærk-

Distriktsbestyrer J. C. Pedersen, Hedeselskabet

somhed paa Egnen, som naar det drejede sig om Mergelspørgsmaalene eller Søafvandingerne, og dog er det vel saaledes, at det kun er faa Ejendomme indenfor Foreningens Omraade, der ikke før eller senere har været i Forbindelse med denne Afdeling, det er ogsaa paa dette Omraade saadan, at de mange Bække smaa, gør en stor Aa.

Landboforeningen har saaledes paa mangfoldige Omraader taget Opgaverne op, og vi skal blot yderligere nævne enkelte Ting: Konkurrencer for hele Markbrug, som i mange Aar samlede en dygtig og interesseretSkare af Egnens Landmænd, der blev truffet Arrangement om Leverance af Markfrø til Medlemmerne fra Landbo- og Husmandsforeningernes Frøsalg, der blev fremavlet Sædekorn, udlaant Bejdsemaskine, foretaget Muldvarpebekæmpelse o. m. a. Og Arbejdet blev oftest ledet og gennemført af det gennem Aarene vekslende Planteavlsudvalg, der i Dag bestaar af Boelsmand *Møller Sejrsen,* Ryomgaard, Proprietær *Chr. Laursen,* Drammelstrupgaard, Boelsmand *Henrik Krogh,* Kærby, og Gdr. *Chr. Bach,* Nimtofte, med sidstnævnte som Formand. Ogsaa Konkurrencerne for Havebrug skal nævnes og burde, saafremt Pladsforholdene ikke havde været saa begrænsede, været ofret udførligere Omtale. Der blev i en lang Aarrække her ydet en stor Indsats for Havebrugets Fremme af Mænd som Førstelærer *Birkelund,* Nimtofte, og Assistent *Wismann,* Kolind.

Sluttelig skal blot nævnes, at Landboforeningen foruden Planteavls- og Havebrugsudvalg, hvis sidstnævntes Formand er Slagtermester *J. Lassen,* Nødager, tillige i Dag har et Kortoffel- og Kartoffelnoteringsudvalg, med henholdsvis Proprietær *Rudolf Laursen,* Frederikslund, og Gaardejer *Niels Bager,* Højvang, som Formænd, til at varetage Planteavlens Interesse i Foreningens Arbejdsprogram.

Foredrag og Fester

Af det foranstaaende fremgaar det, at Spiren til nye Opgaver ofte er kommet Foreningen i Hænde ved Foredragsmøder. Uden

her at skulle forsøge en Gennemgang af den Mangfoldighed af Foredrag, der igennem de 50 Aar har været holdt fra Talerstolen i Kolind Landboforening, og hvor Ordet oftest er ført af Landets dygtigste Mænd, skal disse Foredrags store Betydning for Foreningen og dens Medlemmer ikke glemmes. Hvad enten Emnet saa var Planteavl, Husdyrbrug, handelspolitisk eller driftsøkonomisk, har de paa en kort Periode nær, formaaet at samle en stor Skare af interesserede Medlemmer. Foruden paa dette landbrugsfaglige Felt har Foreningen, ikke mindst i de seneste Aartier, enkelte Gange om Aaret indbudt Medlemmerne til Møder og Fester af mere underholdende Karakter. Vinterafslutningsfester, hvor betydende Talere har tolket nationale og folkelige Emner, Films- og Teateraftener med lødige Programmer og med en fornøjelig Svingom, har, sammen med Dyrskuefesterne, været med til at fuldende det uundværlige og vidtomspændende Billede i Egnens Liv og Tilværelse, som Landboforeningen tør siges at være i Dag.

Foreningens Arbejde til Plantningssagens Fremme

Af Skovrider *Aksel Thyssen*, Ebeltoft

I Aarene omkring Aarhundredskiftet havde Plantningssagen god Fremgang paa Djursland, og en Række Plantager og Smaaplantninger anlagdes dels paa Hedestrækninger, dels paa Sandjorder, som det ikke var Umagen værd at dyrke med Landbrugsafgrøder.

I 1894 var Oberstløjtnant *Dalgas* afgaaet ved Døden, og 1898 døde Hedeselskabets Formand, Kammerherre *Mourier-Petersen* til Rugaard. Egnen blev dog atter repræsenteret i Selskabets Bestyrelse ved Godsejer *de Lichtenberg* til Hessel. 1896 oprettedes Landbrugsministeriet, og Hedesleskabets Sager, der hidtil havde sorteret under Indenrigsministeriet, henlagdes hertil.

Under disse nye Forhold tog Selskabets Arbejde, ikke mindst i Østjylland og paa Øerne, et stort Opsving; dette gjaldt paa Engvandingens, Merglingens og Mosekulturens Omraade, men ikke mindst paa Plantningens. Allerede 1890 blev „Rønde og Omegns Plantningsforening" stiftet, og saavel dens første Formand, Lærer *Holm*, Feldballe, som hans Afløser, Gaardejer *Marinus Pedersen*, Stabrand, gjorde et stort Arbejde for Tilplantning af Hedestrækninger, navnlig i Feldballe og Nødager Sogne. I 1893 kom endnu 2 Plantningsforeninger til i det nordlige Opland, henholdsvis for Nørre Herred og Sønderhald Herred. Samme Aar havde alene Røndeforeningen 230 Medlemmer.

I dette Plantningsarbejde tog Landboforeningen aktiv Del ved Tilplantning af et Areal paa 40 Td. Ld. i Ebdrup Sogn. Den 8. Juli 1896 underskrev Bestyrelsen Fredskovsdeklaration paa

Lærer
I. C. Yde, Dm.,
Ebdrup

Arealet. Skovrider *Svendsen,* Benzon, førte paa Hedeselskabets Vegne Tilsyn med Anlægget og anførte i en Indstilling til Landboforeningen følgende:

„Arealet, der bestaar af forhenværende Agerjord af sandet og gruset Beskaffenhed og let cuperet Terrain, egner sig fortræffeligt til Tilplantning. Denne foretages saa vidt mulig ved pløjede Render med 2 Alens Afstand fra Midte til Midte af Renderne; Renderne undergrundspløjes saa grundigt som muligt, og dette Jordarbejde udføres helst om Efteraaret. I Renderne sættes Planterne med 1½ Alens Afstand efter en hertil anskaffet Kilespade. Planterne bestaar af Rødgran, Hvidgran og Bjergfyr i Forhold ⅓ af hver Slags. Hvidgranerne anvendes særlig langs Yderkanterne og paa de magreste Steder. Rødgranerne paa de

bedste Lokaliteter og paa Øst- og Sydhelderne. Hvor der findes Lyng paa Arealet, maa dette totalpløjes og brakkes, indtil Lyngen forsvinder, og om mulig gives en let Mergling; for at dække Udgifterne hertil kan det tillades at tage en Rugafgrøde før Plantningen. Med Hensyn til Bjergfyrrens Indplantning, da indsprænges den paa den Maade, at der for hver to Graner sættes en Bjergfyr i Renderne. Granerne skulle være 2/2 Aars Planter, Bjergfyr 2/1. Plantagen omgives af en Jordvold, 2 Alen bred og ½ Alen høj, og midt i denne Jordvold plantes en Række Hvidgran med 1¼ Alens Afstand. Der tages aarlig ind til Plantning et Areal lig 10 Td. Ld., hvilket vil udgøre en Plantemængde af 45000 Planter. Omkostningerne vil altsaa andrage aarligt:

45,000 Planter à 7 Kr.	315 Kr.	
Jordarbejdet hertil	200 „	
Plantearbejdet	100 „	
Hegnsarbejdet	85 „	
		700 Kr.
Hertil kan forventes et Statstilskud		225 „
Udgift for Foreningen		475 Kr.“

Hertil anfører Lærer *Yde,* at Mergling ikke kan finde Sted, fordi der ikke i Nærheden findes Mergel. Ej heller kan der tages en Rugafgrøde, fordi de omboende Naboer „have fuldt op af den Slags Jord“. Han foreslaar endvidere at frede én paa den vestlige Halvdel af Matr. Nr. 32 liggende Høj fra Broncealderen. Til de af Skovrideren anførte Kulturudgifter bør lægges Udgifter til Adkomst, Skat samt Jordværdi, hvorefter Beløbet kommer op paa 1350 Kr. aarlig.

Arbejdet blev saa udført i Aarene 1896 til 1899. Ligesom Jorden var bleven skænket til Landboforeningen, saaledes blev ogsaa Kulturarbejdet i Hovedsagen udført gratis blandt andet fra Møllerup. Gennem Hedeselskabet ydedes et Statstilskud paa ialt 1310 Kr.

Planterne blev leveret fra *Dalsgaards Planteskole* i Kolind. Denne Planteskole var netop blevet oprettet (1895) og fik i en Aarrække stor Betydning for Plantningssagen paa Djursland.

Nordvest paa Arealet har der oprindelig staaet et gammelt

Birkeplantning i Ydesminde Plantage

Hus og ved Højen fandtes endnu ved Anlæget, Ruinerne af et Hus, hvis lerklinede Vægge blev spredt paa det omliggende Areal. Dette udgjorde 1 Td. Ld. og blev paa de tre Sider af Højen i 1897 og 98 tilplantet med Birk.

Uden at tilsidesætte Landboforeningens Formand, Godsejer *Møller,* Giverne af Arealet eller de mange, der uden Vederlag stillede Arbejdskraft til Raadighed, er det paa sin Plads at mindes Lærer *Yde,* der var Sjælen i Foretagendet. Paa den fredede Høj i Birkeplantningen staar nu hans Mindesten med følgende Indskrift:

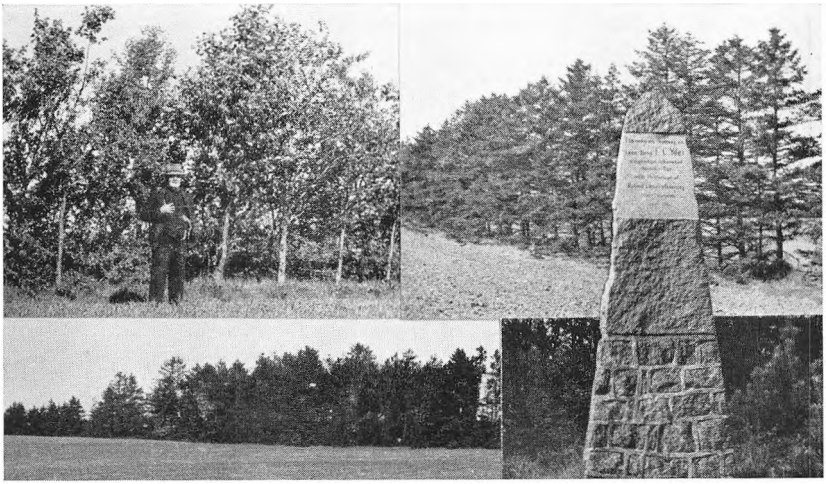

Løvtræsbælte i Koed og Naaletræsbælte i Kasten, plantet af Kolind Landboforening som Demonstrationsbælte, samt Mindestenen for Lærer I. C. Yde, Dm.

I taknemlig Erindring om Lærer *I. C. Yde,* Dm., Ebdrup, for dennes mangesidede Virksomhed, rejste Medlemmer af Kolind Landboforening denne Mindesten Aar 1900.

Under Verdenskrigen 1914 til 18 foretoges en omfattende Udtynding i Plantagen, hvorved navnlig de indblandede Bjergfyr blev fjernet. Dette indbragte en Del Fortjeneste, og i 1920

Sandflugt ved Kolind-Rostved Vejen

kunde Bestyrelsen derfor udvide Arealet mod Vest med 20 Td. Ld. eller 11,0 ha. Fredskovdeklarationen blev underskrevet den 7. August 1920, og Arealet blev ved Hjælp af et Statstilskud paa 850 Kr. tilplantet samme og følgende Aar med Skovfyr. Ogsaa paa dette Areal findes en lyngbevokset Kæmpehøj, som blev skaanet ved Tilplantningen.

Foreningens Tilsyn blev som nævnt navnlig udøvet af Lærer *C. Yde,* senere af Particulier *R. D. Jensen* og Gaardejer *P. Madsen Pedersen.* I 1932 overdrog Bestyrelsen Ledelsen til Hedeselskabets 2. Plantagedistrikt med Assistance af Opsynsmand *Jens Sørensen,* der i 1939 afløstes af *Martin Larsen.* Plantagen maa atter under en alvorlig Situation give sit Bidrag til Landets Forsyning med Gavntræ og Brænde og fornyes herunder med Træarter som Skovfyr, Østrigsfyr, Rødgran samt Birk og Eg.

Foruden paa Skovplantningens Omraade har Landboforeningen gennem Aarene vist sin Interesse for Læ- og Hegnsplantningerne ved at staa som Medlem i Plantningsforeningen og ved at lade anlægge Demonstrationshegn blandt andet i Kasten og Koed, Læplantninger, hvoraf de ældste nu er 40—45 Aar, men som dog stadig staar

Sognefoged A. R. Thuesen, Dm., Ebdrup

Sogneraadsformand
P. M. Pedersen, Stabrand

Ledede i flere Aar Arbejdet i »Ydesminde«. Fmd. for Djurslands søndre Plantningsforening

Skovrider Aksel Thyssen, Ebeltoft

godt og øver deres gode Virkning paa de omliggende Marker og ligesom for Skovenes Vedkommende har været med til at fremme Læplantningssagen i sin Helhed.

De seneste Aars, ofte voldsomme, Sandstorme har atter vakt Interesse for Læplantningssagen, og Landboforeningen drøftede for faa Aar siden sammen med Skovrider *A. Thyssen,* Ebeltoft, Spørgsmaalet og kom ved denne Drøftelse til det Resultat, at Sagen nu bedst kunde løses ved, at der dannedes Læplantningslaug for de enkelte Landsbyer, hvorfor Foreningen animerede sine Medlemmer til at gaa foran i et saadant Arbejde, og der er da ogsaa nu stiftet flere saadanne Bylaug, hvor Arbejdet med Plantning af Læbælter og Hegn i Samarbejdet med Hedeselskabet skrider godt frem, til fælles Gavn for Lodsejerne og Glæde for hele Egnens Befolkning, idet disse Hegn sammen med de mange større og mindre Skove er med til at gøre Landskabet smukkere.

Husmandssagen og Tyendespareforeningen

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Foruden Dyrskuerne var Husmandssagen den Opgave, der fra første Færd optog Foreningen stærkest. Ved Siden af Navnene *Møller* og *Yde* hæver sig paa dette Felt et tredie Navn frem i allerforreste Linie i Foreningens Virksomhed, nemlig *A. Larsen,* Bakkely. Det ses af Foreningens Protokoller, at denne Mand har været ladet med Initiativ og Idéer, som han rundhaandet har stillet til Raadighed for Landboforeningens Arbejde. Han har dog ikke ladet det blive ved Idéerne alene, men paa mange Felter har han ydet en Indsats og et Arbejde, der satte sig smukke og dybe Spor, saaledes ganske særligt i Arbejdet for Husmandssagen. For at give et Indtryk af, hvilket Omfang denne Mands Arbejde havde, anføres: Husmandsudvalgets Formand fra dets Oprettelse 1893, Assistent ved Statskonsulent Fr. Hansens Forsøgsarbejde i Foreningen fra 1897, foreslaar 1893 Samarbejde med Hedeselskabet om Mosekultur, 1898 sammen med N. B. Lund Medlem af et Udvalg, der skal tilrettelægge en Forskudsforening, fra 1899 Formand for Tyendespareforeningen, 1903 Medlem af et Udvalg, der reviderer Foreningens Love o. s. fr.

Gaardejer A. Larsen, Bakkely

Husmandsudvalgets Oprettelse er allerede paa Tale 1892, men udsættes til det paafølgende Aar. Da var Dyrskuerne saa godt

startede, at Landboforeningen kunde tage fat paa næste Opgave, og der bevilgedes 325 Kr. til Husmandssagen. Beløbet skulde fordeles med indtil 225 Kr. til Præmier for „ypperligt dyrkede Husmandslodder" og indtil 100 Kr. til Husmandsrejser. Der nedsattes et Husmandsudvalg bestaaende af Forpagter *A. Larsen,* Bakkely, Husejer *Karl Meineche,* Søby, Gaardejer *S. Moesmann,* Rostved, og Parcellist *N. Kristensen,* Tjerrild.

Det vil sprænge Rammerne for nærværende Skrift at gaa i Enkeltheder med Gennemgang af Landboforeningens Arbejde paa dette Felt. Vi maa nøjes med at nævne visse Hovedpunkter. Det er tidligere anført, hvorledes Forholdet mellem de Beløb, Landboforeningen anvendte til Dyrskuepræmier og til Husmandsarbejdet hurtigt udviklede sig til en omtrentlig Jævnbyrdighed. Det kan tilføjes, at det i den første Periode af Landboforeningens Historie var Skik, at Husmandspræmierne uddeltes Dyrskuedagen. Men Præmiering af de ypperlige Husmandsbrug var langtfra eneste Opgave. 20. Febr. 1894 samler Landboforeningen Sogneraad fra Foreningens Omraade, Arbejdsgiverforeningens Bestyrelser og Landboforeningens Kredsformænd til et Møde, hvor Landboforeningens Formand indleder en Forhandling om „Jord til Husmænd". Senere afholdes der Afdelingsmøder om Sagen i Thorsager, Kolind og Albøge, og Stemningen paa disse Møder giver sig klart til Kende i følgende næsten enstemmige Resolution fra Møderne: „Da den nødvendige Forbedring af Landarbejdernes Kaar bedst fremmes ved en Udstykning af Jorden, der bør komme de uformuende Arbejdere til Gode, saa anser Forsamlingen det for nødvendigt, at Stat og Kommune foretager denne Udstykning og for en rimelig Afgift overlader Jorden til Arbejderne til Eje eller Livsfæste".

Man tumler ogsaa en Overgang med Tanken om „Husmandskonsulenter", der skal bestaa af erfarne og dygtige Husmænd, men denne Tanke henlægges. En anden Tanke, som tages op og gennemføres under stor Tilslutning er Præmielaan, der tilstaaes præmierede Husmandsbrug til Forbedring af Bedrifterne.

Husmandsudvalget administrerede ogsaa gennem mange Aar Bevillingerne til Husmandsrejser. Det var jo ikke saa overvæl-

dende mange Husmænd, der kunde komme med paa disse een, to eller tre Dages Rejser hvert Aar. Med det Liv, der var i Arbejdet og Bevægelsen disse Aar, kan det ikke undre, at man prøvede at spænde videre ud, end disse Bevillinger strakte. Som et Eksempel paa den Grøde, der var i Arbejdet, gengives et betegnende Protokollat fra 1896. Det begynder med, at man paa et Bestyrelsesmøde den 13. Maj „uden for Dagsordenen" forhandler om „Støtte til en paatænkt „privat" Rejse af en Bænkevogn Husmænd til Egnen ved Klank, Hammel og Mundelstrup" og Drøftelsen ender med at „tilstaa indtil 150 Kr.". Rejsen bliver derpaa ordnet, og i Juli drager 32 Husmænd af Sted med *Jørgen Knudsen,* Albøge Mark, som Fører. Efter Hjemkomsten sender han følgende Indberetning til Landboforeningens Bestyrelse gennem Medlemsbladet Kolind Avis: „Det er mig en kær Pligt at meddele Kolind Landboforenings højagtede Bestyrelse, at Husmændenes Rejse til Høver og Frisenborg-Faurskov Birks Landboforeninger var over al Forventning lærerig og fornøjelig.

Den 15. Juli om Morgenen lejede vi en Banevogn fra Kolind til Mundelstrup, men vi stod af i Brabrand, hvor Hr. Højskoleforstander *Nielsen,* Klank, var mødt og bød os velkommen. Der var ankommet et tilstrækkeligt Antal Vogne for at befordre os til Klank. Undervejs besøgte vi Gaardejer *Rasmussen,* Skibby, som beredvilligt gav os Oplysning om alt muligt. J. Rasmussen er i vide Kredse bekendt for sine ypperlige, gode jydske Kreaturer. Her serveredes Kaffe til os.

Nu traadte Hr. Dyrlæge *Hegelund* til og overtog Ledelsen. Hr. Hegelund er vist for Alvor Husmændenes Ven. I Taastrup besøgtes *Kr. Laursen,* hvis Jordlod hovedsagelig bestod af planerede Ler- og Grusgrave, — alt i god Drift. I Storring besaa vi *Karl Nielsens, Niels Larsens* og *Søren Jensens* Huslodder, der alle er af udmærket Beskaffenhed og i god Drift. Henimod Aften ankom vi til Klank Højskole, hvor vi spiste til Aften, og derefter besaas Skolens fortrinligt drevne Jordlod med tilhørende Prøve- eller Forsøgsstykker af mange forskellige Sædarter. Om Aftenen holdtes Foredrag paa Skolen om Værdien af fleraarige Græsmarker.

Vi overnattede i Klank. Kl. 7 næste Morgen samledes vi igen, og der var atter mødt Vogne, som gav os fri Befordring ligesom Dagen forud. Vi rejste til Hammel, og undervejs besaa vi en Del Huslodder. Kl. 12 ankom vi til Hammel, og Kl. 2 var der Fællesspisning à 1 Kr., hvor vi sluttede os sammen med Hr. Sædegaardsejer *Hansen,* Marsvinslund, og hans Følge af statsunderstøttede Husmænd.

Efter Spisningen traadte mange Talere frem. Størst Interesse vakte Formanden for Skanderborg Landboforening, *A. Nielsen,* Svejstrup Østergaard, *P. Petersen,* Lem, og *And. Jørgensen,* Høng. Første Foredrag gjaldt Foderstoffernes Betydning samt det ønskelige i selv at avle Størstedelen af disse, andet og tredie Foredrag om Landbokommissionens Arbejde og Husmandssagen i sin Helhed.

Der overnattedes frit i Hammel. Næste Dag, 17. Juli, fortsattes Rejsen til Mundelstrup. Undervejs besaaes flere Huslodder paa Lading Hede, i Virkeligheden noget af det allerbedste i Forhold til Jordens Beskaffenhed. Der spistes til Middag i Mundelstrup, og derefter gik Rejsen til Kolind.

Vi er alle hjertelig glade og taknemmelige for al den Venlighed og Gæstfrihed, vi har mødt overalt, og det er vor sikre Overbevisning, at baade Tid og Penge er vel anvendte til denne Rejse.

Sluttelig takker vi Kolind Landboforening venligst for al dens Virksomhed i Husmandssagen.

Paa egne og Rejsefællers Vegne:

Jørgen Knudsen".

Indberetningen aftrykkes i sin Helhed, fordi den i Virkeligheden er et monumentalt Vidnesbyrd om et resultatrigt Initiativ og det smukkeste og mest frugtbare Samarbejde i Datiden mellem samtlige danske Landbrugere.

En Opgave endnu maa omtales i Forbindelse med Husmandssagen, nemlig Oprettelsen af Tyendespareforeningen. Disse to Opgaver tages ikke sammen, blot fordi det er de samme Mænd indenfor Foreningen, der gennem Aarene har staaet i Spidsen for Arbejdet med dem, men ogsaa fordi de i Virkeligheden paa smukkeste Maade ligger i hinandens Forlængelse. „Sparefor-

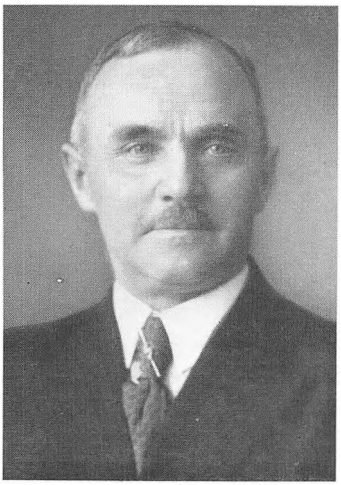

Folketingsmand Fr. Mortensen, Kolindbro

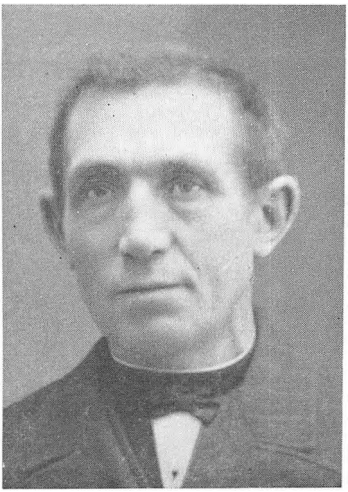

Husmand J. E. Kristensen, Ebdrup

eningen til Oprettelse af egne Hjem" yder ofte en værdifuld Hjælp til en god Start i et mindre Landbrug. Det første Spor til dette Arbejde indenfor Kolind Landboforening findes omtalt i Protokollen under 20. Okt. 1896, hvor der ved et Bestyrelsesmøde bl. a. behandles en Begæring fra Højskoleforstander *Mortensen-Barrit,* Kolind, om at maatte indlede en Forhandling om „Spareforeningen for Tjenestefolk". Foredraget afholdes ved Efteraarsgeneralforsamlingen samme Dag. Ved et Møde d. 23. Nov. s. A. drager *J. P. Brahe* Sagen frem paany og det vedtoges, at den skulde fremmes. Arbejdet med Sagens nærmere Organisering overdroges til Forretningsudvalget. Arbejdet naaede dog ikke at blive organiseret før Møllers Bortrejse og Ydes Død, men toges op paany ved et Møde den 19. Dec. 1898, hvor Tankens Videreførelse overdroges til et Udvalg bestaaende af Bestyrer *Jensen,* Benzonshøj, *Larsen,* Bakkely, og *J. P. Nielsen,* Søby. Allerede d. 25. Febr. 1899 kan Bestyrer Jensen meddele, at „Tyendespareforeningen" er stiftet. Der er valgt Tillidsmænd i alle Sogne indenfor Landboforeningen, og et Samarbejde med Sparekassen i Koed og Ebdrup er organiseret. Larsen, Bakkely, overtager som Formand for Udvalget Ledelsen af Arbejdet. Endnu paa Efter-

aarsgeneralforsamlingen 1908 giver Larsen Beretning om Tyendespareforeningen, hvis Virksomhed dog ikke helt har svaret til hans Tempo. Man kan næsten høre et lidt vemodigt Tonefald i Stemmen gennem hans Tilføjelse: „Den gør kun lille Fremgang!" Fremgangen er dog 1000—1100 Kr. Han er endnu ved Generalforsamlingen 1908 Formand for Planteavlsudvalget, medens han da har overgivet Husmandsudvalgsarbejdet til sin Efterfølger.

Ved et Bestyrelsesmøde 27. Februar 1909 vælges nye Mænd ind i Udvalg i Stedet for „Grd. A. Larsen, Bakkely, der er afgaaet ved Døden", og ved Efteraarsgeneralforsamlingen 1909 finder vi som Afslutning paa Larsen, Bakkelys, rige Virksomhed i Landboforeningens Arbejde følgende i Protokollen: „Formanden mindedes Larsen, Bakkely, som den Mand, der havde udrettet meget indenfor Landboforeningen, saaledes for Husmændene, for Planteavlen, for Tyendespareforeningen og sidst for Auktionsafdelingen. Det vedtoges at sætte en Sten paa hans Grav". Denne Sten staar endnu paa Kolind Kirkegaard som et beskedent Udtryk for, at Kolindegnens Landmænd i Taknemmelighed ønsker at ære hans Minde.

Den Mand, der tager Husmandssagen og Tyendespareforeningen i Arv efter Larsen, er *J. Emmert Kristensen,* Frelling. der helt indtil 1940 var Formand for Tyendespareforeningen. Ogsaa han har paa mange Maader været en meget virksom Mand i Landboforeningens Arbejde. Desværre kom kun en lille Brøkdel af hans Arbejde for Husmandssagen til at foregaa indenfor Landboforeningens Rammer, idet Husmandssagen voksede sig saa stærk ud over Landet, at Husmændene dannede deres egne Organisationer, og det var vel kun naturligt, at J. Emmert fulgte med over i Ledelsen af disse nye Organisationsformer og stillede sin Arbejdskraft og Indsigt til Raadighed for Husmændene. Landboforeningen har gennem Tiderne sat stor Pris paa hans aabne, loyale Færd baade i Forhandling og i Samvirke.

Baade i Tyendespareforeningen, en Tid i Ungdomsudvalget, og ogsaa paa andre Felter har Landboforeningen nydt fortsat Gavn af hans Arbejdsevne. Ved Generalforsamlingen 1911 ud-

deler Jens Emmert, som han populært kaldes, endnu Landboforeningens Præmier til Husmænd, men benævnes nu „Kredsudvalgets Formand", og Formanden slutter Generalforsamlingen med et „Leve vor Husmandsstand".

Men saa ebber Protokoltilførslerne angaaende Husmandssagen ud, og i 1915 ses det, at Forretningsudvalget har haft en Forhandling sammen med Husmandsforeningens Formand angaaende Fremskaffelse af Saasæd til Husmænd. Der er derefter ikke mere Tale om Husmandsarbejdet som en Gren af Landboforeningens Arbejde, men derimod om Samarbejde mellem de to sideordnede Organisationer.

Naar Husmandsbevægelsen saa tidligt kom smukt med paa Kolindegnen, skyldes det sikkert ved Siden af Landboforeningens Arbejde ogsaa dette, at en af de tidligste vellykkede Udstykninger af Jord til Statshusmandsbrug i 1907 og 1908 fandt Sted paa Kolindegnen, hvor Statshusmandsbyen Sundby rejste sig paa Vedøs Marker. Sundby blev et meget besøgt Centrum for Husmandsrejserne paa Kolindegnen, og et smukt og godt Sammenhold mellem denne Bys og hele Egnens Husmænd udviklede sig. Der blev drukket utallige Kopper Kaffe og holdt utallige Taler i den idylliske lille Havebys Forsamlingshus. Ved Siden af Forsamlingshuset boede den Mand, der gennem mange Aar var Midtpunktet for Byens „Husmandsarbejde", og som efterhaanden vandt sig en saadan Stilling blandt Egnens Husmænd, at han væsentligst ved Hjælp af Husmændenes Stemmer valgtes til Rigsdagsmand fra 1929. Manden er *M. Frandsen Mortensen.* Som Rigsdagsmand har Fr. Mortensen ved mange Lejligheder vist velvillig Forstaaelse for Landboforeningens Arbejde, og han har altid beredvilligt ydet sin Bistand ved Løsning af Spørgsmaal, der var af Betydning for Egnens Landbrug.

Ungdomssektionen, Husmoderafdelingen og Regnskabsforeningen

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Ungdomssektionen

Det første Spor, der findes i Landboforeningens Protokoller vedrørende et landbrugsfagligt Ungdomsarbejde, er en Udtalelse ved Efteraarsgeneralforsamlingen 1921 af Landboforeningens daværende Formand *P. Christensen.* Han konstaterede, at der er ved at komme Grøde i Foreningen paany efter Krigsaarene, og han udkaster den Tanke, at drage Ungdommen med ind i Arbejdet og tage Spørgsmaalet om dens Dygtiggørelse op f. Eks. ved Markvandringer og Prøvebedømmelser ved Dyrskuerne. Sekretæren arbejder videre med Tanken, og væsentligst paa hans Initiativ nedsættes i 1924 Foreningens første Ungdomsudvalg, der kom til at bestaa af Grd. *A. J. Andersen,* Sivested, Proprietær *Rud. Laursen,* Frederikslund, og *J. Em. Kristensen,* Frelling. 1925 indvælges Proprietær *Østergaard,* Pognæs, og Grd. *Holger Jensen,* Hedvigslyst, i Udvalget, og ved Samarbejde mellem dem og Sekretæren tilrettelægges næste Vinter et Kursus, hvorom følgende er protokolleret:

„Tre første Tirsdage i September taler Konsulent *Larsen Ledet* om Gødningsspørgsmaal, tre eller fire Tirsdage i Februar vil Konsulent *Svendsen Tune,* København, og Forstander *Jørgensen,* Malling, medvirke ved Undervisningen". Kursuset fik

et særdeles vellykket Forløb med 70—80 Deltagere. Vinterarbejdet sluttede med en festlig Sammenkomst, hvor Forstander *Jørgensen,* Malling, holdt Foredrag om „Vejene frem", og Forevisning af Danmarksfilmen. I Sammenkomsten deltog ca. 275 Deltagere, unge og ældre og Stemningen var, som der staar i Protokollen, „frisk og fornøjelig". I Mellemtiden havde Proprietær *Østergaard* og Sekretæren „byttet Gaarde", saaledes at Østergaard overtog Sekretærposten, medens Sekretæren aflastedes for Varetagelsen af Ledelsens løbende Forretninger for at kunne koncentrere sig bedre om Organiseringen af Ungdomsarbejdet. Dette voksede støt og sikkert og fik efterhaanden meget faste Rammer. I 1928 antog Landboforeningen Konsulent *Staunskjær* som Foreningens faste Medarbejder, og han blev Ungdomsarbejdet en saare værdifuld Medarbejder, usædvanlig dygtig og meget interesseret, og i Dag staar han som Ungdomsarbejdets bærende Kraft. Et Banktilskud paa 100 Kr. aarlig fra Banken for Kolind og Omegn var en særdeles kærkommen Hjælp for Arbejdet baade i Starten og senere. Ungdomsudvalget skiftede efterhaanden Medlemmer, men lededes indtil 1935 af Landboforeningens tidligere Sekretær, Lærer *Krogh,* som Formand, og efter dennes Bortrejse fra Egnen af Grd. *Karl Rasmussen,* Skarresø, der allerede siden 1928 havde været Udvalgets Næstformand. Da han 1939 indtraadte i Forretningsudvalget som Næstformand i Landboforeningen, blev Organisationsarbejdet efterhaanden for omfattende for ham, og 1941 overtoges Ungdomsarbejdets Ledelse af den unge Grd. *Oskar Møller, Perstrup,* der tidligere selv havde været en af Ungdomsarbejdets meget interesserede Elever. 1933 stiftes paa Ungdomsudvalgets Initiativ gennem et

Gaardejer Oskar Møller, Perstrup.
Formand for Ungdomssektionen

Fra Sektionens Skolekøkken

Samarbejde mellem Landboforeningen, Husmoderafdelingen og Husmandsforeningen „Ungdomssektionen", der siden da har ledet disse tre Organisationers fælles Ungdomsarbejde. Det Arbejde, der begyndte meget beskedent med nogle faa Vinterkursusforedrag og senere med en ligesaa beskeden „landbrugsfaglig Aftenskole" i Koed Skole, er nu vokset til en fast Institution, der har indrettet egne Lokaler i Teknisk Skole, og hvor hver Vinter et betydeligt Udsnit af Egnens baade kvindelige og mandlige Ungdom undervises i Husgerning og Landbrugsfag. Om Sommeren afholdes Botanikkursus, Markvandringer, Som-

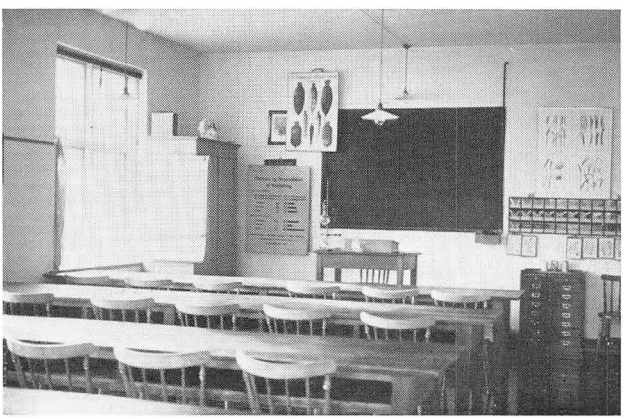

Skolestuen for unge Landmænd

merudflugter, Konkurrencer, bl. a. om Dyrkning af egen Jord o. s. fr.

Alt i alt et saare vellykket Arbejde, der i høj Grad er med til at tilføre Landboungdommen mange Impulser og megen nyttig Viden, samtidigt med, at den tilfører de tre Landboorganisationer, der staar bag Arbejdet, en stadig Tilgang af unge, friske og skolede Kræfter.

Husmoderafdelingen

Allerede tidligere har der, som omtalt i Oversigten over Landboforeningens Historie, været megen Interesse i Landboforeningen for Husholdningsarbejdet, idet der i Aarene 1902—07 holdtes en Række Husholdningskursus, der organiseredes af Lærer *Birkelund,* Nimtofte, og ved hvilke der undervistes af en fast Husholdningslærerinde. Dette Arbejde var dog før Krigen ebbet ud, og Arbejdet laa dødt indtil 1926. I Marts 1926 afholdt Landboforeningen, i Forbindelse med det begyndende Ungdomsarbejde, et Aftenmøde, hvortil var indbudt Medlemmer med Husstand. Frk. *Margrethe Pedersen,* Hadsten Husmoderskole, talte og bagefter var der Kaffebord og Film. Sekretæren udkastede da den Tanke at stifte en Husmoderafdeling og igangsætte et mere systematisk Arbejde for Ungdommen, herunder ogsaa den kvindelige Ungdom. Tanken støttedes ivrigt af Formanden, *Østergaard,* Lærer *Birkelund* og *Margrethe Pedersen.* Den 14. Maj samme Aar indbyder Landboforeningen til et Møde for Husmødre for at faa stiftet en Husmoderforening. Sekretæren for Kalø-Vig Egnens Husmoderforening, Fru Redaktør *Hennings* talte, og der nedsattes et Udvalg med Fru Lærer *Birkelund,* Nimtofte, som Formand til at faa Afdelingen startet. Mødet sluttede med en Tak til Landboforeningen for dens Initiativ, og derefter tog Husmødrene endegyldigt Sagen i deres egen Haand. Ved Husmoderafdelingens stiftende Møde var Landboforeningens Formand og Sekretær dog inviteret som „raadgivende Gæster" m. H. t. Affattelsen af Love og Tilrettelæggelsen af Orga-

Fru Fanny Birkelund,
Nimtofte Skole.
Formand i Husmoderforeningen
1926—28

Fru Inge Lund,
Kratholm.
Formand i Husmoderforeningen
1928—32 og fra 1936

nisationens Rammer. Ved Landboforeningens Generalforsamling d. 20. Nov. 1926 kan Formanden meddele, at Husmoderafdelingen er stiftet med Fru Lærer *Birkelund* som Formand, og denne kan i sin Beretning meddele, at Afdelingen allerede har 286 Medlemmer og har afholdt sit første Kursus med 185 Deltagere. Foreningens Ledelse overtages efter Fru Lærer Birkelunds Bortrejse fra Egnen 1928 af den nuværende Formand Fru *Lund,* Kratholm, der dog i 1932 afløstes af Fru *Jørgensen,* Landbolyst, der atter i 1934 blev afløst af Fru *Krogh,* Nimtofte, der var Formand til 1936, hvorpaa Fru Lund, Kratholm, overtog Formandsposten for anden Gang.

Foreningen har siden Starten arbejdet støt og fremadstræbende, og dens Indsats supplerer Landboforeningens Arbejde paa aldeles fortrinlig Maade. Nu har der ogsaa gennem mange af de forløbne Aar været særdeles gunstige Betingelser til Stede for et intimt Samarbejde mellem Ledelsen af de to Organisationer, idet Husmoderafdelingens Formand er gift med Landboforeningens Formand. Egnen er dette Hjem megen Tak skyldig for

Fru Marie Jørgensen,
Landbolyst.
Formand i Husmoderforeningen
1932—34

Fru Krogh,
Nimtofte Skole.
Formand i Husmoderforeningen
1934—36

den Indsats af Interesse, Tid og Kraft, der er ofret i Foreningernes Tjeneste. Det er næsten uforstaaeligt, at begge Ægtefællerne har kunnet overkomme Arbejdet og saa tillige holde baade Hjemmet og Bedriften i den mønstergyldige Orden, der hersker overalt paa Kratholm.

Pladsforholdene tillader desværre ikke at uddybe Husmoderafdelingens Indsats i Enkeltheder. Det kan anføres, at den kan spores over et meget bredt Felt: Kursus, Foredrag, Udflugter, Fjerkræskuer, Ungdomsarbejde o. s. fr., og overalt har Afdelingen haft en meget heldig Haand til at løse de Opgaver, den har taget op, og den staar i Dag midt i et livskraftigt og blomstrende Arbejde.

Regnskabsforeningen

Tanken om at føre Regnskab ligger ret nær for et veldrevet Landbrug, og det er da kun naturligt, at denne Tanke ogsaa ret tidligt har kunnet spores i Landboforeningens Virksomhed. Alle-

rede 1912 rejste Statskonsulent *Appel* i et Foredrag i Kolind Landboforening den Tanke, at udvide Kontrolforeningerne til Regnskabsforeninger. Ved Efteraarsgeneralforsamlingen i 1914 rejser Konsulent *Larsen Ledet* Tanken om Antagelse af en „Regnskabsassistent i Samvirksomheden, der paa visse Betingelser skal være de Landmænd behjælpelig med Regnskabsføring, som maatte ønske det." Kaptajn *Petersens* Foredrag og *Theodor Thomassens* Indsats med Organiseringen af Regnskabskursus 1919 er omtalt i Oversigten over Landboforeningens Historie. Det var vel nærmest Udviklingen af Beskatningsforholdene ved Krigens Slutning samt Theodor Thomassens Initiativ, der skabte Interesse for dette det første praktiske Forsøg paa at omsætte Tankerne i Handling. Vejen viste sig dog ikke farbar. Paa et Møde d. 14. Januar 1922 stiller Formanden, *P. Christensen,* efter Sekretærens Initiativ Forsamlingen Forslag om Oprettelse af en *Regnskabsforening,* og Sekretæren oplæser en derom ført Brevveksling med sin Ven, nuværende Redaktør *C. P. Jacobsen,* Aalborg Amtstidende, daværende Regnskabskonsulent i Søften. Protokollatet slutter: „Sagen debatteredes velvilligt, men blev sluttelig, væsentlig paa Grund af de nedadgaaende Tider, henlagt til senere".

Ved Generalforsamlingen d. 25. Marts 1922 findes følgende Protokoltilførsel: „Sekretæren oplyste (paa Forespørgsel) at den lovede Artikel om Regnskabsforeningens Start og Virksomhed var skrevet og indsendt til Medlemsbladet, men endnu ikke optaget, slog iøvrigt igen lidt til Lyd for Dannelsen af en Regnskabsforening, og efter en Del Forhandlinger om Sagen nedsattes et Udvalg til at arbejde videre for Sagen. Dette kom til at bestaa af *Østergaard,* Pognæs, *Zacho,* Perstrup, og *Lund,* Kratholm. Dels har „de nedadgaaende Tider" aabenbart ikke været modne til Sagens Realisation, og dels kom ogsaa andre Sager som Markedspladssagen og Kolindsundsagen i den følgende Tid til at optage Sindene stærkt. Da disse Sager har fundet deres Afgørelse og Tiderne for Alvor er blevet nedadgaaende for Landbruget efter Gennemførelsen af Guldkronen uden tilsvarende Ændring i Prisniveauet, findes betegnende nok følgende Protokollat fra

Gaardejer K. Kolind,
Bugtrup.
Formand for Regnskabs-
foreningen 1927—33

Gaardejer Poul Jørgensen,
Landbolyst.
Formand for Regnskabs-
foreningen fra 1933

Foraaret 1927: „For at værne sig mod Skattemyndighedernes Vilkaarligheder foresloges det at søge oprettet en Regnskabsforening, og der nedsattes et fem Mands Udvalg bestaaende af *Karl Kolind,* Bugtrup, *Niels Thøgersen,* Koed, *Holger Jensen,* Hedvigslyst, *Petersen,* Staalshøj, og *Bach,* Svenstrup, til at arbejde videre med Sagen". Nu endelig bar Arbejdet Frugt. 1927 startedes Regnskabsforeningen med Grd. *Karl Kolind,* Bugtrup, som Formand og med Revisor *I. C. Christensen,* Nimtofte, som Regnskabsfører. Foreningen talte ved Starten 20 Medlemmer. Allerede 1928 overtog Landboforeningens nyantagne Konsulent *E. Staunskjær* Arbejdet som Regnskabsfører og har — delvis med Hjælp af en Medarbejder — varetaget dette Hverv siden.

Foreningens største Betydning ligger selvsagt for Medlemmerne direkte, men nogen Betydning har det dog maaske ogsaa, at Egnen gennem Regnskabsforeningen er med til at yde Bidrag til den samlede Regnskabsoversigt for Jylland og derved med til at danne Grundlag for Lovgivning o. l., der støtter sig til Landbrugets Regnskabsresultater.

Oversigt over Regnskabsresultater fra Kolind Landboforening og F. a. j. L. i Aarene:

1927/28	Forrentningsprocent 4,6	2,2
28/29	4,8	6,4
29/30	6,1	5,7
30/31	1,6	0,9
31/32	0,6	0,0
32/33	2,4	3,0
33/34	3,2	3,3
34/35	4,6	4,1
35/36	4,5	4,3
36/37	2,4	2,2
37/38	4,5	4,3
38/39	2,9	4,3
39/40	5,3	5,0
*40/41	12,4	8,2
Gens. 1927/28—1940/41	4,6	4,2

* Kun foreløbige Tal, da Slutresultatet ikke foreligger paa nuværende Tidspunkt.

Foreningen tæller nu 47 Medlemmer, og dens Formand er Grd. *Poul Jørgensen,* Landbolyst, Bugtrup.

Kolindsundsagen

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Selv om de 15 Aar, der er gaaet, siden denne Sag fandt sin Afgørelse, har bragt Sindene helt til Ro, og det gamle gensidige og venskabelige Tillidsforhold mellem Egnens Landmænd og Arbejderbefolkning forlængst er lykkeligt genoprettet, er Kolindsundsagen dog et af de vanskeligste Afsnit at skrive om i et Festskrift i Samlingsregeringens Tidsalder; thi selv om man ønsker at være fuldstændig objektiv og uhildet, vil en Fremstilling af Landbrugets og Landboforeningens Synspunkter og Kamp alene ifølge Sagens Natur kun blive den ene Side af Forholdet. Da Sagen imidlertid i sin Tid var én af Landbrugets og Landboforeningens Mærkesager, som førtes frem til Sejr, fremsættes dog en Redegørelse for Hovedtrækkene i Sagens Gang, saaledes som disse foreligger i Landboforeningens Belysning. Naar de gamle Nordboere samledes til festligt Lag efter en Holmgang, underholdt de sig ved med harmløs Interesse at tælle hinandens Skrammer. Redegørelsen fremsættes i Tillid til, at Ætlinge af disse Nordboere vil kunne betragte denne 15 Aar gamle Kamp og dens Udfald med noget af den samme lidenskabsløse Interesse.

Da Kolindsund i sin Tid udtørredes, og Selskabet begyndte at bortsælge Arealerne, dannedes et Pumpelag af Sundets Lodsejere, der fordelte Pumpeudgifterne efter nærmere fastlagte „Parter", som var fordelt paa Sundarealerne. I 1923 var der 175 Lodsejere, hvoraf 127 var Husmænd. Disse Lodsejere var dog ikke alle Medlemmer af Lodsejerlaget, da mange Lodder var erhvervet som afgiftsfrie til Vederlag for afstaaede Sørettigheder. Langt de fleste „Parter" var placeret paa Arealer, der tilhørte 13 store Sundgaarde, og Bestyrelsen for Lodsejerlaget var sam-

mensat med fire Repræsentanter for disse og een Repræsentant for alle øvrige afgiftspligtige Lodsejere. Lodsejerlaget beskæftigede i Almindelighed fire Arbejdere ved en Gravemaskine, der oprensede Kanalerne, samt fire Maskinarbejdere paa Pumpestationerne i Fannerup og ved „Østre Maskine". Undertiden forøgedes Arbejdsstyrken væsentligt, især i Nedbørsperioder.

I den regnfulde Høst 1923 retter Landarbejderforbundet i Skrivelse af 28. August Henvendelse til Lodsejerlaget om at sende Repræsentanter over til Kolind for at forhandle med Forbundets Repræsentanter om Arbejds- og Lønforhold i Kolindsund. Lodsejerlaget havde ingen Uoverensstemmelser hverken med Arbejderne eller med Forbundet og gav ikke Møde. Forbundets Forretningsfører ringer Dagen efter den berammede Mødedag Lodsejerlaget op og ringer paany d. 7. Sept. Lodsejerlagets Formand kender ikke til nogen Utilfredshed, men er villig til at forhandle direkte med Arbejderne. Vil Arbejderne ikke dette, og er de saa utilfredse, som Forretningsføreren antyder, stod det dem jo frit for at holde op, da de var antaget som løse Arbejdere. Forretningsføreren: „De lockouter altsaa Arbejderne?" Formanden: „Nej, aldeles ikke. Det er jo løse Arbejdere, der er stillet frit. De kan gaa, hvis de vil, og blive, hvis de vil!"

I Demokraten for 10. Sept. læstes derpaa bl. a.: „Kolindsunds Lodsejerlag, der hylder Arbejdsgiverprincipper fra forrige Aarhundrede, har lockoutet sine Arbejdere . .", og Arbejderne ved Gravemaskinen forlod Arbejdet efter Ordre fra Forretningsføreren, uden at de modtog nogensomhelst Anmodning — mundtlig eller skriftlig — fra Lodsejerlaget derom. Lodsejerlagets Formand skrev i en Redegørelse i Grenaa Folketidende d. 20. Sept.: „Sandheden er, at vi ikke har ønsket Konflikten, ikke fremkaldt den, og at Arbejderne for vor Skyld kan begynde paany, naar de ønsker det, for saa vidt det sker, inden vi antager andre Arbejdere. Vi har fra vor Side ikke stillet os afvisende overfor Arbejdernes berettigede Krav, og vi har til enhver Tid været villige til at forhandle med dem, men Bestyrelsen ønsker ikke at lade sig paatvinge fremmed Indblanding, før direkte Forhandling er forsøgt." En af de strejkende Arbejdsmænd udtaler i et Inter-

view i Grenaa Folketidende: „.... vore Krav gik ud paa at faa en mere fast Aftale med Lodsejerlaget for alle Arbejdere baade om Lønforhold og andre Ting, saaledes at vi følte os ligesom mere betryggede". Og han føjede til, at man sikkert forholdsvis let vilde være naaet til en Overenskomst, „da Arbejdernes Krav ikke var særligt store".

Lodsejerlagets Stilling havde ikke forud været uvenlig. Den 11. Nov. 1922 fik Arbejderne ved Gravemaskinen deres faste Løn forhøjet fra 4,50 til 5,50 Kr. pr. Dag, og i Foraaret 1923, da de kom og anmodede om en yderligere Lønforhøjelse af 50 Øre pr. Dag, fik de Ønsket opfyldt.

Landarbejderforbundet varsler nu Strejke for Lodsejerlagets 10 Arbejdere. Umiddelbart efter kommer Kedel- og Maskinarbejderforbundet og kræver Overenskomst for Pumpestationernes Folk. Da det her drejer sig om faste Folk, der arbejder for Lodsejerlaget Aaret rundt, volder Kravet om Overenskomst ingen Vanskeligheder. Ugelønnen forhøjes fra 47 til 55 Kr. (+ fri Bolig). Inden Overenskomsten underskrives, forlanger K. og M.-Forbundet, at Forholdet til Landarbejderforbundet skal være bragt i Orden. Da dette ikke kunde imødekommes, nedlægges Arbejdet paa Pumpestationerne d. 20. Sept. Kl. 8 Aften, d. v. s.: De to Maskinpassere i Fannerup gik, medens de to paa Østre Maskine fortsatte. De to ledige Pladser i Fannerup blev opslaaet, da Høsten i Sundet ellers stod i Fare for at blive sat under Vand. Der meldte sig over 100 Ansøgere, og Pladsen besattes med to af disse. Nu kom der Henvendelse fra K. og M.-Forbundet om Genantagelse af de to Maskinpassere, der var gaaet, men Forhandlingerne herom strander paa, at Forbundet ikke vil gaa ind paa at affinde sig med de to nyantagne Maskinpassere.

Den 7. Nov. varsles der *Sympatistrejke* paa 13 af de egentlige Sundgaarde, og senere erklærer de samvirkende Fagforbund *Blokade* overfor Lodsejerlaget, de 13 Sundgaarde, samt disses Hovedaftager af forskellige af Sundets Landbrugsprodukter, Købmand *Kjær* i Mørke. Striden tager nu til baade i Omfang og Bitterhed. Den kgl. Vejer og Maaler i Nykøbing M. maa fra-

Folketingsmand P. P. Pindstrup, R.
Formand for
F. a. j. Landboforeninger

træde. Han beskæftiger sig nemlig med Kolindsunds „uappetitlige Frembringelser, som alle hæderlige Mennesker bør holde sig fra!" En Købmand i Horsens maatte sende et modtaget Parti Hø tilbage og betale 150 Kr. i Bøde til Hjælpekassen for at undgaa at komme i Strid med Fagforbundene, og Striden kostede Landmændene i Kolindsund store Pengesummer. Til Eksempel kan anføres, at en Vognladning Hø til en Værdi af 300 Kr. sendtes til København. Der kunde den ikke aflæsses, og den maatte derpaa omeksspederes fra Station til Station, indtil den endelig slap Fagforbundene ud af Kikkerten og blev aflæsset i Hvalsø. Men da var der løbet saa mange Udgifter paa, at Høet kun hjembragte 47 Kr.

Blokadekampen føres videre i to Aar. I Oktober 1924 føres der Forligsforhandlinger med Købmand *Østergaard,* Horsens, som Mellemmand, uden at disse førte til noget Resultat. Foreningen af jydske Landboforeninger, der dengang lededes af *P. Pindstrup,* Godensgaard, stillede sig ved Siden af Proprietær *P. Petersen,* Sivested Odde, der havde overtagete Formandspladsen i Lodsejerlaget, en Stilling, han fortsat beklæder. Derved opnaaedes, at Landmændenes Interesser kunde blive varetaget af Landmændenes Hovedorganisationer i Kampen mod Modpartens Hovedorganisationer. Det fortjener at bemærkes, at ogsaa Kolind Haandværker- og Borgerforening i en Henvendelse til Regering og Rigsdag stillede sig ved Landmændenes Side og protesterede mod Blokaden og dens Virkninger for Byens Næringsliv. Landbruget anlagde Sag mod Fagforbundene med Krav om Erstatning for forvoldt Tab, men Sagen tabtes ved Landsretten, der i Dommen d. 27. Juni 1925 frifandt Fagforbundene og paalagde Landmændene Sagens Omkostninger med 500 Kr., idet Retten fandt det „betænkeligt at fastslaa, at Fagforbundene gennem den etablerede Blokade har gjort sig skyldig i en retsstridig Handling".

I August s. A. fremsætter Fagforbundene et nyt Forligstilbud med afdæmpede Krav, men dog med Bibeholdelse af de væsentligste af Organisationskravene om Forhandling med Organisationerne som Mellemled, Genantagelse af Arbejdere o. s. v. Landbruget ønsker imidlertid en klar Retsafgørelse af, hvilke Kaar Landbruget i et frit Danmark er underkastet. Sagen var til Behandling paa Foreningen af jydske Landboforeningers Møde i Aarhus i Oktober 1925, hvor Pindstrup forelagde en Resolution, hvori der tilsagdes de kæmpende Landmænd al Støtte. Kolind Landboforenings Sekretær, der var valgt til Ordfører for Landboforeningens delegerede, paaviste paa Foreningens Vegne, hvorledes det var Magtstaternes gamle Princip „Del og hersk", der ved at skille 13 Landmænd ud, her søgtes praktiseret overfor Landbruget. Var Fremgangsmaaden først blevet godkendt, selv om det kun var overfor 13 Mænd eller en lokal Egn som Kolindegnen, var Følgerne for det samlede danske Landbrugs Retsstilling uoverskuelige. Han rettede en Tak til Pindstrup for hans ranke Holdning og anbefalede paa Kolind Landboforenings Vegne alle jydske og danske Landmænd at slutte op bag hans Førerskab. Der taltes ikke af flere af de delegerede, men den Mand, der i Nov. s. A. overtog Formandsskabet i Kolind Landboforening, Grd. *A. J. Andersen,* Sivested, overværede Mødet som Suppleant og fik Lov at faa Ordet for en kort Bemærkning. Denne, der er refereret under Afsnittet om Foreningens Historie, blev fremsat med Fynd og Klem og fremkaldte bragende Bifald. Uden yderligere Omtale fra nogen Side vedtoges Resolutionen aldeles enstemmigt.

Proprietær P. Petersen,
Sivested Odde.
Formand for
Kolindsund Lodsejerlag

Ved Kolind Landboforenings Efteraarsgeneralforsamling d. 7. Nov. s. A. fremsatte Formanden, Proprietær *Lund,* paa Bestyrelsens Vegne følgende Udtalelse, der tiltraadtes af Generalforsamlingen:

„Som Striden har udviklet sig og med de Vaaben, der anvendes, saa maa alle danske Landmænd, smaa som store, slutte op og sige: Nej! nu drives Tyranniet for vidt. Naar lovlydige og skattesvarende Borgere, det være sig Købmænd som Landmænd, kan forulempes og forfølges paa en Maade som denne, saa maa vi kræve Lovens Beskyttelse til Udførelse af vor Gerning. Det sandsynlige er jo, at dette er det første Skridt paa Vejen. Kan dette tages, saa bliver Tempoet sikkert hurtigt sat op."

Sagen førtes derfor videre til Højesteret, der afsagde Dom i Juni 1926. Fagforbundene dømtes til at betale Lodsejerne Sagens Omkostninger med 6000 Kr. samt en Erstatning paa 100.000 Kr. indtil April 1925 + 130.000 Kr. for Tiden April 1925—Juni 1926. Købm. Kjær tilkendtes 3000 Kr. i Sagsomkostninger og 30,000 Kr. + 25.000 Kr. i Erstatning.

Præmisserne var meget skarpe. Blokaden betegnes som retsstridig, idet der lægges Vægt paa, at indstævnte 1) „som det maa antages usandfærdigt offentlig har sigtet Ejerlaget for at have lockoutet Arbejderne," 2) „adskillige Gange har offentliggjort Navnene paa Personer, der var Appellanterne behjælpelige ved Afsættelsen af deres Produkter", 3) „ved Trusler om Strejke og Blokade overfor Appellanternes Forretningsforbindelser har tilstræbt helt at afskære Appellanterne Afsættelse af deres Avl".

Saaledes endte denne principielle Kamp med en klar Retsafgørelse, der uafkortet godkendte Landbrugets Standpunkt i Sagen.

Afvandings- og Kultiveringsarbejder

Af Overlærer *Jørgen Krogh*
og Konsulent *Ejvind Staunskjær*

I en Landboforening, hvis Omraade er grupperet omkring Kolindsund, er det kun naturligt, at der med Resultaterne fra dette store Udtørrings- og Kultiveringsarbejde for Øje, fra første Færd har været den største Interesse for Afvandingsarbejder og Mosekulturer. Dertil kommer, at Midtdjursland paa Grund af sin geologiske Opbygning er særdeles rig paa Omraader, der stiller Opgaver af den Art. Store Arealer af Omraadet har faaet deres Overflade endelig udformet under Slutningen af den sidste Istid, da en mægtig Isbræ fra Syd var skudt op gennem Kaløvig og stod med sin Brærand og mægtige foranliggende Jordvold omtrent ved Linien Ugelbølle, Nyskov, Kalø Bavnehøj og videre østover. Fra Bræportene strømmede Smeltevandet ned mod Kolindsund og aflejrede Sandmarkerne, der nu ligger mellem Bakkevoldens Fod og Sundets Engdrag. Vandet fandt først Afløb vestover, da Sundet var isdæmmet mod Øst, senere, da Isen smeltede ved Grenaa og Balle, fandt Vandet Afløb mod Øst. Disse Smeltevandsdale danner nu naturlige Afvandingslinier for Midtdjurslands Omraader, men ind mellem Linierne er der ikke saa faa mere eller mindre kedelformede Lavninger, som enten er helt uden Afløb eller spærret ude fra de naturlige Afløbslinier ved Tværvolde i Terrænet. Disse afløbsløse Omraader er ofte dannet paa den Maade, at mægtige Klumper „Dødis" er blevet liggende, da Bræen i sin Tid trak sig tilbage fra at dække hele Omraadet. De er saa blevet dækket med Sand fra Smeltevandselven og er paa den Maade kommet til at ligge i et naturligt „Ishus" og har kunnet holde sig i lange Tider, efter at Landets øvrige Overfladeformer var færdigdannet.

Afdelingsleder J. Parbo, Hedeselskabet

Kun meget langsomt er Isblokken smeltet og Hulningen, hvori den laa, er kommet frem ofte som en vandfyldt Sø eller sur Kærstrækning.

Bundstrækningen af den store Smeltevandselv var oprindelig ogsaa vandlidende omtrent fra Pindstrup og helt ned til Kolindsund.

Landboforeningen og det danske Hedeselskab har paa Afvandingsomraadet haft en Række omfattende Opgaver af meget interessant Art at løse. Den Mand, der har siddet i Centret og med klart Overblik har udstukket Hovedlinierne for disse Opgavers Løsning, er Afdelingsleder, Ingeniør *Parbo* ved Hedeselskabets kulturtekniske Afdeling. Manden i Marken, der har maalt og nivelleret, hjulpet ved Forhandlingerne med Lodsejerne og vejledet ved de praktiske Udformninger af Projekterne, er Ingeniør *F. Ebert,* ligeledes fra Hedeselskabets kulturtekniske Afdeling. Enkelte af Opgavernes Løsning skal omtales, for derigennem at give et Indtryk af Arbejdernes Omfang og Forskelligartethed.

Gennem en Række Lodsejerforhandlinger, der arrangeredes paa Landboforeningens Initiativ, i Kolind, Koed Forsamlingshus og Ryomgaard Hotel, og hvor Hedeselskabet var repræsenteret ved Ingeniør Ebert og Landboforeningen ved Sekretæren, lykkedes det i 1925—26 at faa tilvejebragt Enighed om og gennemført Afvandingsarbejder og Aaregulering gennem de store Smeltevandslavninger fra Marie Magdalene til Koed Bro og i Engstrækningerne ovenfor Bugtrup. Aaløbene reguleredes og uddybedes med Gravemaskiner, og de store, sure Engstrækninger forvandledes til sunde Græsmarker og Kornarealer. Engene i Trekanten mellem Koed—Bugtrup—Kolindsund opgaves som haabløse indtil videre paa Grund af de store Omkostninger, der

vilde være forbundet med Afvandingen, men allerede dengang drøftede Ingeniør Ebert og Landboforeningens Sekretær den interessante og effektive Løsning, der kunde blive paa Opgaven ved at lede Ryomgaard Aa gennem en Kanal over Markerne øst om Ballegaard over i Aaen ved Bugtrup, som saa maatte føres ind til Landskrænten og inddiges. De gamle Aaløb kunde saa uddybes og anvendes som Kanaler for kunstig Afvanding. Det, der dengang forekom som Luftkasteller, undfanget af virkelighedsfjerne Hjerner ved nogle Kopper Kaffe i Koed Skole efter Ingeniør Eberts lange og anstrengende Nivelleringsdage i Engstrækningerne, har nu pludselig i Forbindelse med Beskæftigelseslovgivningen faaet Aktualitet paany, og en Dag, der kanske ikke ligger saa langt ude i Fremtiden, oplever vi maaske at se „Luftkastellerne" placeret midt i de sure og ofte oversvømmede Strækninger for at forvandle disse til frodige Engdrag.

Af Afvandingsarbejder i „Kedelsænkningerne" omtaler vi følgende:

Korup Sø.

Omtrent samtidig med Kolindsunds Tørlæggelse — i 1870-erne — blev der vakt Interesse for Udtørring af den ca. 200 Tdr. Ld. store Korup Sø beliggende imellem Kolind og Rønde, og der blev efter at der var anlagt Landkanaler omkring Søen, opstillet en Snegl i det nordvestlige Hjørne og en Snegl ved den østlige Side af Søen med henholdsvis en Dampmaskine og en Vindmølle som Kraftkilde.

Civilingeniør F. Eberth, Hedeselskabet

Tørlægningen blev dog ikke effektiv i den Forstand, at Jorden kunde dyrkes, hvorimod der kunde avles Græs paa Arealet. Dette Anlæg virkede nogle Aar, men som antydet ikke paa helt tilfredsstillende Maade, hvorfor Sagen nogle Aar senere paany blev taget op og forsøgt løst ved at grave en Kanal til direkte Afløb for Søvandet. Denne Kanal, der blev ført under Landkanalen, gik fra Søens nordlige Ende forbi Oldmosegaard til Korup Aa, et An-

læg, som ikke krævede de store Driftsudgifter, men som heller ikke løste Problemet tilfredsstillende. 1914 toges Sagen atter op, og denne Gang i Forbindelse med Hedeselskabet. Resultatet blev, at der ved Søens nordlige Ende rejstes en Vindmølle som Drivkraft for en stor Snegl. Dette Anlæg virkede noget bedre end de tidligere opstillede, men en effektiv Afvanding fik Arealerne dog først, da man atter omkring 1937—38 paany med Bistand fra Hedeselskabets kulturtekniske Afdeling fik opstillet et elektr. automatisk Pumpeanlæg, der fra de ved samme Lejlighed nyistandsatte og udvidede Afvandingskanaler nu løfter Vandet op i den tidligere nævnte Afløbskanal, — der er hermed skabt Mulighed for, at det gennem mange Aar tilstræbte Maal: at gøre de fortrinlige Dyndarealer dyrkbare, kan naas, selv om der for de enkelte Lodsejere endnu ligger en stor Opgave at løse, nemlig at bringe denne fra Naturens Haand saa frugtbare Jord i Kultur.

Astrup Sø.

Astrup Sø er kun lille, men dog har Afvanding af dette kun ca. 25 Tdr. Land store Søareal fra tidlig Tid beskæftiget Lodsejerne. Det første Forsøg blev gjort omkring Midten af forrige Aarhundrede og gik ud paa at nedlægge et Dræn saa dybt fra Søens østlige Side igennem Højdedraget mellem denne og Korup Aa, at der herved kunde opnaas en naturlig Afstrømning af Søvandet til en Dybde, der frigjorde de af Vandet dækkede Arealer. Dette første Forsøg, der i sin Grundtanke var rigtigt, blev gennemført ved, at der blev nedgravet Egeplanker, hvorpaa man af Mursten byggede en lille Kanal (Rør), men da Arealet, der blev drænet igennem var meget sandet, blev Drænet hurtigt fyldt med Sand og Afvandingen derfor ikke effektiv. For lille Lysning har „Røret" jo sikkert ogsaa haft. Ca. 1890 nedlagdes et nyt Dræn og denne Gang blev der brugt alm. Drænrør, men der gik kun nogle faa Aar før Rørene igen var sandfyldte. Senere fornyes dette Dræn og der nedsattes Rensebrønde, men heller ikke dette virkede fuldt ud efter sin Hensigt, nemlig at gøre Arealerne dyrkbare. 1918 opgav man, i hvert Fald for en Aarrække, at afvande Søens Arealer ved naturlig Afstrømning

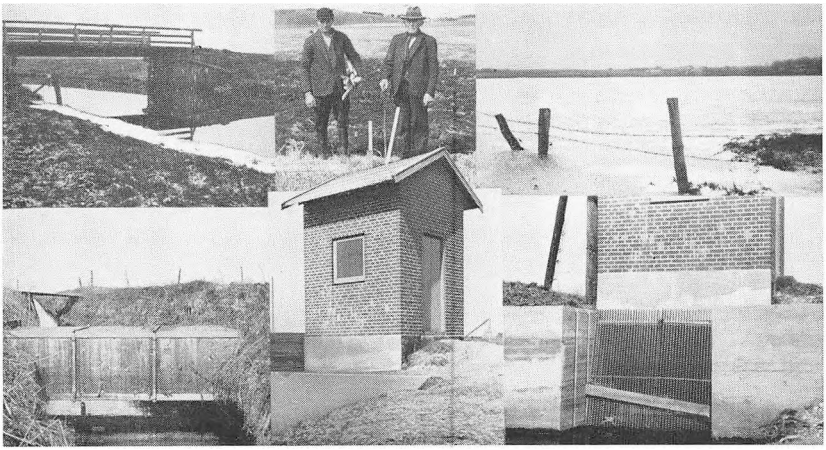

Fra Kolindsund, Korup Sø og Koed-Skarresø-Bugtrup Enge

og rejste en stor Vindmølle som Drivkraft for en Snegl, men denne magtede kun mangelfuldt at holde Vandet af Søen og var forholdsvis dyr i Vedligeholdelse, hvorfor man atter for ca. 7—8 Aar siden tog Sagen op paany og da med Bistand fra Hedeselskabets kulturtekniske Afd., og man vendte nu tilbage til den naturlige Afvanding, idet der atter blev nedlagt et Dræn paa de tidligere Dræns Plads, men denne Gang i betydeligere større Dybde og Dimensioner end i de første Anlæg, og Maalet var hermed naaet, idet der nu hver Sommer staar store og værdifulde Afgrøder paa det tidligere Søareal.

Sjørup Sø.

En tredie Søudtørring indenfor Kolind Landboforenings Virkeomraade er den ca. 15—20 Tdr. Ld. store Sjørup Sø hørende til Sjørupgaard.

Ogsaa her drejede det sig om et Søareal, der sænkede sig paa grydelignende Maade mellem de omliggende Højdedrag, hvor der efter en forsøgsvis naturlig Afvanding gennem en Kanal mod Vest, hvis Virkning dog var utilfredsstillende, fandtes en Løsning ved at „drukne" Vandet i nogle Brønde, gravet

i selve Søarealet. Disse Brønde har nu i flere Aar paa fortrinlig Maade afvandet Arealet. I Modsætning til de to tidligere Arealer, var Arealet her meget vanskeligt at faa i Kultur efter Afvandingen, og kun ved en enestaaende, ja man kan vist godt sige mesterlig Indsats fra Ejerens, Propr. *Ingvard Christensens* Side, er det lykkedes at bringe dette Areal til at bære rige Afgrøder.

Foruden disse, lokalt set noget større, Afvandinger, er flere Moser og lavtliggende Arealer afvandet enten paa naturlig Maade ved Dræn eller Grøfter eller med mindre elekt. automatiske Pumpeanlæg, — overalt med Bistand fra Hedeselskabet, og vel nok i de fleste Tilfælde med det udtørrede Kolindsund som det store Forbillede.

Lad saa være, at en og anden Jæger drager et sørgmodigt Suk over, at disse Ændernes Eldorado er forsvundet, saa er disse Landvindinger dog et stort Gode for Lodsejerne og for Samfundet. Og alle Steder er Opgaverne, saavel med Hensyn til den tekniske Gennemførelse af Anlæggene som med Organiseringen af Lodsejerne, baade indadtil og udadtil gennemført paa en saa udmærket Maade, at man skylder det danske Hedeselskab den allerbedste Tak derfor.

Endnu ligger der mange uløste Opgaver paa Afvandingens Omraade. Foruden den tidligere omtalte store Opgave i Koed Enge, kan bl. a. nævnes Kjelstrup Enge og Ramten Sø.

Særlige Opgaver

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Medlemsbladet

Indenfor danske Landboforeninger har der altid været Interesse for Medlemsblade, der kunde bringe Oplysninger og Stof af landbrugsfaglig Interesse. Allerede saa tidligt som i Juni 1896 ses Forretningsudvalget at have drøftet en Skrivelse fra „Foreningen af jydske Landboforeninger" angaaende et Medlemsblad af den Art. Men for Kolind Landboforenings Vedkommende er der yderligere et Spørgsmaal af speciel lokal Art, nemlig Trangen til at faa et Medlemsblad, der kan tjene som Meddelelsesorgan og Bindeled mellem Ledelsen og Landboforeningens Medlemmer. Foreningens Beliggenhed i et Omraade, der er opdelt mellem Grenaas, Aarhus' og Randers' Oplandsfelter, gør det nemlig næsten umuligt for den lokale Dagspresse at løse denne Opgave, saaledes som den ellers oftest gør det paa fortrinlig Maade, hvor Landboforeninger er beliggende indenfor een Bys Oplandsomraade. Det ses da ogsaa, at dette lokale Forhold, der er ret specielt for Kolind Landboforening, kom til at spille en afgørende Rolle for Foreningen ved Løsningen af Spørgsmaalet om et Medlemsblad, idet Forretningsudvalget ret hurtigt opgiver Tanken om et rent fagligt Blad og i Stedet indleder Forhandlinger med Redaktør *Skjødsholm,* Grenaa, der udgav Ugebladet Kolind Avis. Ved et Bestyrelsesmøde i Oktober 1896 træffes der Overenskomst mellem Landboforeningen og Hr. Skjødsholm om, at Kolind Avis skal være Medlemsblad for Landboforeningen. Bladet skal: „Hovedsageligt være et Landbrugsblad og særligt Medlemsblad for Kolind Landboforening. Dernæst vil Bladet paa anden Maade virke til Nytte og Fornøj-

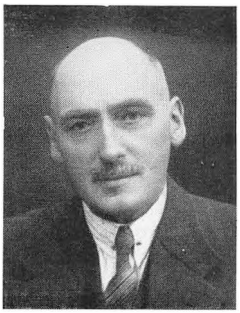

Redaktør A. Hennings, Hornslet

else, idet det optager „Søndagstanker" af *Vilh. Malling* m. fl. Præster samt sund og god Folkelæsning. Desuden Handels- og Markedsefterretninger samt andet staaende Stof, som almindeligt hører til Dagspressens Indhold. Bladet vil tillige kortfattet meddele, hvad der i Øjeblikket har Nyhedens Interesse, hvorimod det ikke vil tage Affære som politisk Partiblad".

Kolind Avis var Landboforeningens Medlemsblad lige op til Tiden omkring Verdenskrigens Slutning. Vanskelige økonomiske Forhold for Bladet gjorde det en Overgang nødvendigt at sætte Prisen for Bladet op, og samtidigt gjorde Djurslands samvirkende Landboforeninger et Forsøg paa at udgive et fælles Medlemsblad for Samvirksomheden.

Bestræbelserne paa begge Felter faldt uheldigt ud. Forbindelsen mellem Kolind Landboforening og Kolind Avis glippede, og Forsøget paa at skabe et andet levedygtigt Medlemsblad mislykkedes, bl. a. ogsaa paa Grund af Prisstigningen. Der anføres saaledes i Protokollen for 22. Januar 1921 følgende: „Det billigste Tilbud paa Trykningen af Medlemsbladet var paa 7000 Kr., hvoraf Kolind Landboforenings Part vilde udgøre 2300 Kr., hvilket maatte anses for et ganske uforholdsmæssigt Beløb af Foreningens Indtægter. Det vedtoges foreløbigt at undvære et Medlemsblad og se Tiden an, medens Forretningsudvalget sø-

Redaktør G. Andersen, Grenaa

ger at finde en forsvarlig Løsning, der ikke sprænger Foreningens økonomiske Rammer.

Samvirksomheden indleder derpaa Forhandling med Redaktør *Hennings,* Hornslet, der udgav et Medlemsblad for Kaløvig Landboforening. Dette Medlemsblad redigeredes omtrent efter samme Principper, som i sin Tid var foreslaaet for Kolind Avis. Paa et Møde i Ryomgaard i Sommeren 1921 mellem Redaktør Hennings og Samvirksomhedens Ledelse, et Møde, hvortil ogsaa senere Kolind Landboforenings Sekretær tilkaldtes for at deltage i Forhandlingerne, blev der truffet Overenskomst mellem Samvirksomheden og Redaktøren om Udgivelsen af et nyt Medlemsblad for Samvirksomheden. Kolind Landboforenings Omraade gennemtravledes nu Kreds for Kreds pr. Fordbil Eftermiddag efter Eftermiddag efter endt Skoletid for at interessere Medlemmerne for Medlemsbladet, da det var af livsvigtig Betydning for Landboforeningen at faa dette Bindemiddel mellem Ledelsen og Medlemmerne indarbejdet. Bestræbelserne lykkedes, og paa Generalforsamlingen d. 12. Nov. takkede Redaktør Hennings Bestyrelsen og Medlemmerne for den udviste Velvilje, og Bladet er startet.

Senere trækker Samvirksomheden sig ud af Overenskomsten med Redaktør Hennings, og gennem Aarene indtil 1937 udgiver Redaktør Hennings derpaa „Landbobladet for Djursland og Kalø-Vig" som fælles Medlemsblad for Kolind og Kalø-Vig Landboforeninger, og Bladet løste paa fortrinlig Maade sin Opgave som et altid aktuelt Meddelelsesorgan og et Bindemiddel mellem Landboforeningens Medlemmer og Ledelse.

Efter at Redaktør *Gustav Andersen* i 1918 havde overtaget Ledelsen af Grenaa Folketidende og Kolind Avis, overvandt disse Blade efterhaanden igen de økonomiske Vanskeligheder, og Kolind Avis fortsatte lige som i Perioden forud for 1896 at udkomme som lokalt Ugeblad uden Forbindelse med Landboforeningen. I 1937, da Overenskomsten med Redaktør Hennnigs var udløben, fremsattes der fra Kolind Avis til Landboforeningen et Tilbud om paany at overtage Funktionerne som Medlemsblad. Tilbudet var saa økonomisk fordelagtigt for Foreningen, at

det blev modtaget foreløbigt for en femaarig Periode, og saaledes er da Kolind Avis paany Landboforeningens Medlemsblad, som den tidligere var det i mere end 20 Aar, og den hævder smukt Bladets gamle Traditioner i Foreningens Arbejde.

Landboforeningsauktionerne

Landboforeningens, og der kan tilføjes Landboforeningernes Arbejde præges i deres Oprindelse baade af Ønsket om at gavne Landbruget og Egnen, hvor Foreningerne har deres Virksomhedsomraade, og ogsaa af Ønsket om at faa hele Landbruget baade „store" og „smaa" til at løfte og løse Opgaver i Flok ved at sætte Skulder mod Skulder og staa sammen. Ud fra disse sidstnævnte Ønsker maa man betragte ogsaa Kolind Landboforenings Indsats baade for Husmandssagen, som har faaet en mere udførlig Omtale andet Steds, og for Andelssagen. Det er karakteristisk for Landboforeningens Forhandlinger i Halvfemserne, at Andelssagen behandles Gang paa Gang, og det var ikke blot Mejeribruget og Kontrolforeningerne, der interesserede. Nej, der var ogsaa Forhandlinger om Andelskreatureksportforeninger, om Svineavl og om Transport af Flæsk til Esbjerg. I 1896 behandles et Forslag om Oprettelse af en Ægsalgskreds i Tilslutning til „Dansk Andels-Ægeksport i Vejle", og i Protokollen for Efteraarsgeneralforsamlingen 1898 findes følgende Tilføjelse, der i al sin Knaphed giver et meget talende Vidnesbyrd om, hvor levende og omspændende Arbejdet for Andelssagen var: „Umiddelbart efter Generalforsamlingens Forhandlinger holdt Proprietær *P. Bjerre,* Højstrup, et tiltalende og oplysende Foredrag om Andelssagens Betydning for Landbruget; efter Foredraget Diskussion, hvor *Larsen,* Bakkely, *Mortensen,* Barrit, og *Lund,* Kratholm, rettede Forespørgsler til Foredragsholderen". *And. Nielsen,* Svejstrup Østergaard, er ogsaa ofte nævnt i Landboforeningens Protokoller som Taler.

Medens Andelssagen hurtigt voksede sig stor og stærk og fra første Færd blev ledet af egne Organisationer, naar først Tanken — ofte ved Landboforeningernes Medvirken — var rejst, var der

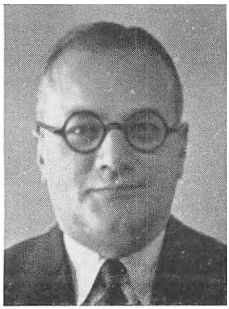

Sparekassedirektør, cand. jur. Ad. Neergaard, Grenaa

en anden Tanke, der ligeledes i sit ideale Udspring tilsigtede at være en Løftestang for de økonomisk svage, der var meget længe om at finde en Form, som kunde udføres i Praksis, og som vel næppe endnu har fundet en endegyldig Form, der kan siges helt at svare til den ideale Stræben, der fostrede den. Det er Tanken om at skaffe økonomisk svage Landbrugere Driftsmidler paa lempelige Vilkaar.

Fra et Møde Mandag d. 18. Jan. 1899 protokolleres i Forlængelse af en Behandling af Forslaget om Oprettelse af en Tyendespareforening følgende:

„Kmhr. *Sehested* indledede en Diskussion om Oprettelsen af en Forskudsforening med det Resultat, at der viste sig Stemning for Sagen, og der nedsattes et Udvalg paa 5 Mand til at gøre de forberedende Skridt. *(Lund,* Kratholm, *Larsen,* Bakkely, *J. P. Nielsen,* Søby, *Dalsgaard,* Kolind, og *Therkildsen* i Nimtofte).

Selvfølgelig skal Landboforeningen ikke have noget med en Forskudsforening at gøre udover en Belysning af Sagen".

Tyendespareforening og Forskudsforening blev behandlet i samme Møde med Indledningstale om sidstanførte af en økonomisk stærk Mand som Kmhr. Sehested: begge Dele dokumenterer, at det var en idéal Tanke, der laa til Grund for Bestræbelserne.

Om Forskudsforeningen ses der ikke mere i Landboforeningens Protokoller. Saa vidt vides, blev den startet og levede en Tid, men Feltet har vist sig at rumme visse Vanskeligheder for en harmonisk Forening af Idealer og praktisk Virkelighed. Da Tanken igen omkring 1925 opstod i Form af Forslag om Driftslaaneforeninger, var det Husmandsforeningerne, der som særlig Repræsentation for de mindre Landbrug tog Arbejdet op for Sagens Løsning.

Det fremgaar ikke klart af Protokollerne, men forekommer meget sandsynligt, at det har været i Forlængelse af sit Arbejde paa dette Felt, Larsen, Bakkely, ved et Bestyrelsesmøde den 11.

Okt. 1907 stiller Forslag om en „Auktionsforening" og opnaar Bestyrelsens Tilslutning. Der staar bl. a. følgende: „Larsen fremlagde og anbefalede meget stærkt Sagen. *Jensen,* Benzonshøj, anbefalede ligeledes. *Larsen,* Bakkely, og *Theodor Thomassen,* Koed, valgtes til et Udvalg, der forbereder og forelægger Sagen til næste Møde". Auktionerne kommer ogsaa i Gang. I Okt. 1908 ses det, at Landboforeningen paa Forslag af Larsen, Bakkely, sætter en Garantisum ind paa 5000 Kr. og vedtager, at der maa ydes indtil 5 Maaneders Kredit. Larsen, Bakkely afgaar imidlertid kort efter ved Døden, og den 10. April 1909 vedtager Landboforeningen paa en ekstra Generalforsamling at trække Foreningen ud af Auktionsrisikoen, og lade denne, som det formes, „løbes af private Folk". Det ses ikke klart af Protokollerne, hvem de private Folk var til at begynde med, men efterhaanden midtpunktsamles Administrationen af Virksomheden hos to dygtige Mænd, nemlig Sagfører *Viale,* Grenaa, og *Theodor Thomassen,* Koed. Ved Foraarsgeneralforsamlingen 1910 aflægger Sagfører Viale Beretning og oplyste, at Garanterne var enige om at yde Landboforeningen en passende Andel af Overskuddet af Auktionerne. At det dog trods Ledelsens Dygtighed ikke har været Lagkage alt sammen, og at Omraadet er vanskeligt, kommer glimtvis frem nu og da som f. Eks. i følgende Protokolbemærkning fra 1914: „Ligeledes førtes nogen Diskus-

Borgmester, cand. jur. A. Holm, Ebeltoft

Auktionsholder J. P. Andersen, Løgten

sion om Auktionerne, hvilke kritiseredes særlig skarpt af Næstformanden *(S. P. Sørensen).*" Under de vanskelige Forhold for Husdyrbruget hen mod Krigens Slutning beslutter Viale og Thomassen at standse Landboforeningsauktionerne, og disse ligger saa stille indtil 1927. Tanken om at genoptage dem har lige været strejfet i et Forretningsudvalgsmøde 1923, og Formanden og Kassereren sendtes paa Foreningens Vegne til Hornslet for at studere Kalø-Vig Landboforenings Auktioner, men Sagen henlagdes. Først i 1927 tages Sagen op paany, idet Formanden paa Efteraarsgeneralforsamlingen oplyste, at „Tanken herom var fremsat fra forskellige Sider, og Bestyrelsen havde derfor optaget Sagen til Behandling". Behandlingerne af Sagen fortsættes gennem Forhandlinger med Kolind og Ramten Husmandsforeninger om Samvirke ved Opgavens Løsning uden at disse Forhandlinger dog fører til noget Resultat, og fra Jan. 1928 genoptager Landboforeningen uden Fællesskab med Husmandsforeningerne Landboforeningsauktionerne paany med D'Hrr. Dommerfuldmægtig *Neergaard,* Grenaa, og *Holm,* Ebeltoft, som Auktionsledere.

Tiden er endnu ikke inde til at skrive dette nye Afsnit af Auktionernes Historie. Det skal kun tilføjes, at de nævnte Mænd ledede Auktionerne dygtigt og med en forstaaende Hensynsfuldhed, der paaskønnedes stærkt, indtil de 1935 ønskede at trække sig tilbage, hvorefter Hvervet som Auktionsleder overdroges til *I. P. Andersen,* Løgten, der stadig varetager Opgaven.

Landboforeningens Hjemsted

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Efter alle disse Strejftog ind over Landboforeningens Historie og Virke vil det være nærliggende at standse lidt ved den By, der gennem de forløbne 50 Aar har været Hjemsted for Foreningen, og hvorfra dens mangesidede Virke er forplantet ud over Egnen.

Byen ligger, som berørt i et tidligere Afsnit, omtrent hvor fire Herreder, nemlig Sønderhald Herred, Ø. Lisbjerg Herred, Djurslands Nørre- og Sønderherreder mødes, og hvor en ældgammel Vej over „Vasen" Vest om Kolindsund forbinder disse. Den ligger midt i en Oldtidsbebyggelse, der har været aaben mod Øst, men lukket mod Vest af store Skovstrækninger, der adskilte Bygden fra Auning Bygden og Hornslet Bygden. Som Vidne om Oldtidsbebyggelsen har vi endnu talrige Skaldynger ved de gamle Sundkyster, og fra Stengravtidens Agerdyrkere findes Minder i Egnens mange Kæmpehøje. Om Skovene minder ikke blot de store endnu levende Rester i Fjeld Skov og Klokkerholm, samt Urtids-Jenningerne i de endnu ikke ryddede Bakkekrat langs Sundets Sider, men ogsaa en Mængde Stednavne med Endelserne -ved, -holt (lille Skov) eller andre Skovnavne. Til Eks. nævnes i Flæng: *Ved-ø*, Ko-*ved*, Korup*skov*, *Ryd*-um (= ryddet i Skov), El*holt*, Battrup*holt*, Al-*bøge*, *Nød*-ager.

Om Bynavnet Kolind, der har samme Forstavelse som det ligeoverfor liggende Ko-ved, har Skovnavnet *-lund* som Endelse, eller det snarere er den for Jernaldertidens agerdyrkende Landsbyer almindelige Stednavnsendelse -ing, der findes i Bynavnet i tillæmpet Form, kan ikke afgøres, men at Byen har ligget som en meget gammel By midt i en Kreds af tidligt opdyrkede Oldtidsbyer som *Albøge*, *Nødager*, *Ko-ved*, *Sivested* (der er ofte kun en By med -sted i hvert Herred, tit ret store Byer med anseelige Gaarde), *Skif-ard* (ard = Oldtidsplov), og fra en lidt se-

nere Tid, Vikingetiden, *Nim-tofte,* ses let ved et Blik paa Lokalkortet. Alle disse Byer er den Dag i Dag Sognebyer med egen Kirke undtagen Skiffard og Sivested, der har faaet den fælles Kirke opført midt imellem i Thøstrup, der ligesom alle de andre -trup Byer er „Torper", der i senere Tid er flyttet ud fra de gamle Byer, efterhaanden som mere og mere af Landomraadet er taget ind til Dyrkning og forvandlet til Muldmark. I Valdemarstiden var Landet aabent og opdyrket helt ind til Thorsager, bag hvilken By Skovene — Nyskov, Klokkerholm m. v. — endnu lukkede ind mod de vestligere Bygder. Sundet var sejlbart indtil Bakkefoden ved Kirken, og det var sammen med Kalundborgfjord — Hærvig — livlig benyttet som Flaadehavn. Men ogsaa Oprørere som Prins Buris kunde finde paa at benytte Havnen, og det er ikke nogen hel Tilfældighed, at Aarhusbispen — en Slægtning af Absalon — bygger Kirken som en Fæstning med Skydeskaar, der vendte ud over Sundet.

Hine fjerne Tiders Spænding dirrede forlængst til Ro, og den Smule Færdsel, der var ind gennem Egnen, banede sig gennem Aarhundreder Vej langt uden om den gamle Hovedfærdselsaare Kolindsund, idet den fulgte Landevejene over Nimtofte og Maarup.

Men da Banen kom, og Kolind havde sejret i Kapløbet om, hvorvidt den nye Station for Egnen skulde ligge paa Strandodden ved Kolindbro eller paa Skrænten under Kirkebakken ved Kolind, blev Byen paany Egnens Centrum. En Højskole rejstes paa Kirkebakken ved Kirkens Side, og selv om den igen senere maatte nedlægges, var den, mens den fede Dyndbund dukkede frem af det nyudtørrede Kolindsund, med til at slaa fast for den nye Tid, at nu var det her paa dette Sted, der skulde arbejdes baade i Haandens og Aandens Verden. Samtidigt begyndte de første Huse at skyde op langs Vejen fra Stationen og op rundt om Kirkebakken, og snart havde den nye og driftige Stationsby for lange Tider fastslaaet sin Stilling som Midtpunkt for Egnen. Selv om denne Stilling i Dag kun fastholdes under haard Konkurrence fra andre driftige og stærkt voksende Byer, er den hævdvundne Stilling dog holdt og holdt med Ære til i Dag.

En af de Aarsager, der jævnsides med Borgernes Driftighed og Dygtighed har bidraget sit dertil, er uden Overdrivelse det frugtbare Samvirke mellem By og Opland, der gennem de forløbne 50 Aar har fundet saa smukt et Udtryk gennem Forholdet mellem Kolind By og Kolind Landboforening. Kun ved een Lejlighed tog de to Parter en gemytlig Tovtrækning om det fælles Interesseomraade, Markedspladsen. Tovtrækningen var nærmest en Dokumentation af Kraftoverflod, — der maa jo have været baade Tid og Raad dertil —, og efter at Højesteret havde talt, gravede begge Parter beredvilligt Stridsøkserne ned og fandt Fredspiberne frem paany, og selv midt under denne lille Afveksling i Tilværelsen stod Parterne ubrydelig ved hinandens Side udadtil og evnede at være med til i Fællesskab at løse andre Sager end Markedspladsen, saaledes som det fremgaar af Kolindsundsagens Historie. Det vil derfor kun være en naturlig Forlængelse af Linien for Landboforeningens Jubilæumsskrift, naar det her mod Skriftets Slutning bringer et Billede af den Mand, der mere end nogen anden personificerer Byen, nemlig Byens Sognefoged og Sogneraadsformand snart gennem en Menneskealder, Boghandler *E. Andersen,* og fremdrager de mange Aars fortrinlige og frugtbare Samarbejde mellem Landboforeningen og Kolind By til Gavn og Glæde for begge Parter som et Resultat, der paa mange Felter har naaet sin Fuldkommenhed netop gennem den noble, støtte, dygtige og rolige Maade, hvorpaa han som fuldgyldig Repræsentant for Byen og Byens Interesser altid under de mest imødekommende Former har varetaget disse, samtidigt med at han har ønsket af al Evne at bidrage til, at det var hele Egnens Vel, der blev fremmet gennem Samarbejdet.

Sogneraadsformand
Boghandler E. Andersen,
Kolind

Landboforeningens Samlingssted i Hjemstedsbyen var fra Stiftelsen gamle Drasbeks „Restaurationslokaler", der havde afløst den fordums Maarupvad Kro. Disse Traditioner holdtes i Hævd gennem alle Ydes Aar og langt længere frem, men de brødes saa nogle Aar uden at der i Foreningens Protokoller gives nogen Motivering derfor og ogsaa uden Foranledning fra Hotelejer Drasbeks Side, indtil en ny Sekretær i Landboforeningen, nemlig *Theodor Thomassen*, med fast Haand lægger Roret om og sætter de gamle Traditioner i Højsædet paany i 1918. Siden da har de været hævdet urokket, og Hotelejer *K. Drasbek* har i sit rummelige Hotel ikke alene givet smukke Rammer til Foreningens mangeartede Arbejds- og Virkeformer, men Landboforeningens Medlemmer har tillige følt, ikke blot at de var velkomne, men yderligere forstaaet, at det var baade Drasbek og hans afdøde Hustru en Æressag og Hjertesag, at for Landboforeningen skulde Lokaler og Betjening være helt i Topklassen, og Gang paa Gang har det efter Landboforeningens Dyrskuer og Fester lydt til Landboforeningens Ledelse fra halvt misundelige Gæster fra fremmede Landboforeninger: „Havde vi endda saadanne Rammer om vort Landboforenings Arbejde hjemme!"

Hotelejer
K. Drasbek,
Kolind

Det er derfor kun Udløsning af en almen følt Trang, naar Landboforeningen under et Forsøg paa at tage Overblik over de svundne 50 Aar ogsaa ønsker gennem et lille beskedent Arsnit af dette Overblik at standse for at hylde sin Hjemstedsby og sit Samlingssted.

Foreningens Hjemsted, Kolind By

Tilbageblik og — Nu!

Af Overlærer *Jørgen Krogh*

Gennem Jubilæumsskriftet har vi søgt at kaste Strejflys ind over 50 Aars Virke for Stand og Egn, saaledes som dette har udfoldet sig gennem det Arbejde, der har været tilrettelagt indenfor Kolind Landboforenings Rammer og ledet gennem en Række af Foreningens dygtige og initiativrige Mænd. Vi har set, hvorledes der gennem dette Virke er kommet Grøde og Liv ikke blot indenfor Egnens Landbrug, men ogsaa, at det Liv, der pulserede gennem Landbruget, næsten som Bølgeringe med en Naturmagts Kraft forplantede sine Virkninger ind over hele Omraadets Erhvervsliv, saaledes at man uden Overdrivelse kan sige, at Egnen ikke vilde have været det, den er i Dag, hvis Landboforeningens Mænd var gaaet udenom Opgaverne og havde ladet disse ligge.

Hvis vi saa faar Lyst til at efterspore Kildespringet til den Indsats, der gennem Aarene er ydet paa de mangfoldige og vidtforgrenede Omraader, som Landboforeningens Virke har spændt over, mon vi saa ikke maa standse ved den Glæde, som ethvert fribaarent Folk, enhver frihedskær Kvinde og Mand føler gennemrisle sig, naar der udføres et frivilligt, lystbetonet, skabende Arbejde. Er det ikke netop dette, der har sat Adelspræget paa Landboforeningens skabende Indsats, at den har været øvet frit og frivilligt af Foreningens Kvinder og Mænd uden lokkende Løn og endnu mindre uden trykkende Tvang, kun baaret frem af Skaberglæde og indre Handlekraft.

Men denne et fribaarent Folks indre Kraft, er ikke netop denne menneskelig talt det Kildespring, der har forlenet vort Folks Styrke til at bryde sin Bane gennem vekslende Tider og til at bygge vort Land op til det, det er i Dag. Det er i Jubilæumsskriftet med Vilje undgaaet at tage Udgangspunkter i den franske Revolutions Frihedsrørelser og de samtidige Landboreformer med Bondefrigørelsen; det er ogsaa undgaaet at dvæle

ved Liberalismens Sejr og den politiske Frigørelse med „Aanden fra 48". Det er vel sandt, at begge disse Begivenheder havde fundet ind til Grene af Urkilden og forstaaet noget af Tingenes Sammenhæng, men Kildespringet ligger langt længere tilbage. Naar vi enkelte Gange inden for dette Skrifts Rammer har løftet Tilbageblikket ud over de forløbne 50 Aar, saa har det ikke været for at stoppe ved 1788 eller 1848; Blikket er først standset helt ude i Kimingsranden ved Oldtidens Kæmpehøje, der med stærke Minder tuer sig over Datidens frie, boende Bondeslægter, og ved Oldtidsstednavnene, der den Dag i Dag bærer deres Vidnesbyrd om, hvorledes disse frie Slægter brød sig Muld ved med sejg Kraft at rydde Skov og „torpe" Overdrev og Udmarker. *Johs. V. Jensen* har nærmet sig Folkekraftens Urspring i de smukke Strofer:

Alvorligt taler ved Alfarvej
med Grønsvær tækket de gamles Grave;
henfarne Slægter, forglem dem ej,
i Arv de gav dig en ædel Gave.
Henfarne Slægter
i Landets Marv
sig ej fornægter.
Bevar din Arv.

Den hærtagne Trælleklasse var aldrig nogen talrig Stand i Danmark og fik forøvrigt tidligt Odelsret blandt frie Mænd. Den Frimandsaand, der har præget det danske Folk ned gennem Tiderne, er ikke et Laan fra fransk Revolution eller engelsk Liberalisme, men ædelt Arvegods fra de henfarne Slægter, der brød Muld og byggede Bo blandt Danmarks bølgende Bakker. Den fribaarne Styrke, Ætten har taget i Arv, har slynget sig som en rolig Kraft gennem vort Folks Historie. Har man prøvet at stække og stemme den, har den vist samme Evne som et opstemmet Vandløb til at øge Faldhøjden og bryde sig Vej gennem alle Hindringer.

Nu kan man staa midt i et Tidehvervs Strømhvirvel med fremmede Bevægelsers Bølgeslag brusende op om vore Kyster og mene om den danske Folkefrihed, hvad man vil; men et

Tilbageblik over Udviklingen i vort Land, ikke mindst i de sidste 50 Aar med den fulde Frihed til Udfoldelse af Kræfterne paa alle Felter, viser med al Tydelighed for enhver, som vil se, at netop denne Udvikling har ført Danmark frem til et Stade indadtil og udadtil blandt Kulturfolkene, som næppe nogensinde har været smukkere i Landets Historie.

I denne Udvikling er det vort Haab, at Kolind Landboforening paa vor Egn og indenfor vort Arbejdsfelt har evnet at yde sin beskedne Indsats, som en af de mange Bække smaa, der har været med til at danne den store Aa.

Men hvad saa Nu?

Ja, „derpaa maa I unge svare, det til eder staar". Aldrig har Opgaverne været vældigere, og aldrig har Ansvaret været mere anspændende end for Nutidens unge Slægt. Vi kan standse et Øjeblik og besinde os paa, hvad der er naaet, besinde os paa, hvor vi staar, og paa vor Arvs Værdi. Men aldrig har det været klarere end i Dag, at *Tegnér* i Fridthiofs Saga med en Seers Udsyn lod den gamle Kong Ring lægge Styret i sin unge Søns Haand med følgende Strofe:

„Pral ej af Fædres Ære, hver har kun sin,
kan du ej spænde Buen, er den ej din.
Hvad vil du med den Hæder, som er begravet?
Stærk Strøm paa egne Bølger gaar gennem Havet."

Hvor lidt vi end véd om Fremtiden, saa staar dog saa meget allerede nu blændende klart, at den Verdensorden, der engang stiger op af Malstrømmen, bliver en anden end den, der for Danmark sank bag Synskredsens Rand hin 9. April. Kaldet kom til andre Folk paa anden Maade end til os, men derfor er Kaldet ikke mindre stærkt og mindre vældigt til os. Evner vi under de kommende Former for Verdensordenen at løfte vor Arv og bryde vort Folk en Bane paany? Her er ikke Brug for eller Plads til Godtkøbslyssyn. Spørgsmaalet rummer Livs og Døds Alvor. „Kan du ej spænde Buen, er den ej din!"

Tiden indbyder langtfra til at hvile paa vundne Laurbær. Nej, vort Jubilæum er langt snarere at betragte som det korte

Pust, Plovmanden under sig et Øjeblik, naar han faar draget sin Fure et Stykke op ad Bakkedraget, men véd, at det stejleste Stykke endnu er tilbage. Vi tager med Tak et Overblik over, hvad der naaedes, og hvad der lykkedes, og saa vender vi igen, baade ældre og unge Ansigtet fremad i fast Vilje til at udføre hvad der gennem Tiden, der kommer, maatte kræves af os for Danmarks Ære og for vort Folks Frihed og Lykke.

„Stærk Strøm paa egne Bølger gaar gennem Havet", sang Tegnér. „Hjælp dig selv, saa hjælper dig Gud!" formede de gamle et af deres Fyndord.

Vi vil gennem den foranliggende Mørketid med staalsat Energi fortsat lægge Haanden paa Ploven og drage vor Fure mellem manende Minder fra Fædres Høje og under vort bølgende røde Korsbanner. Vi vil gøre det i Tillid til, at den Gud, som de gamle troede paa, altid har det sidste Ord, og han vil lægge sin Velsignelse til.

I urokkelig Forvisning om, at

„End er der en Gud foroven,
der raader for Danmarks Sag!"

vil vi gennem Mørketidens dystre Dage med sejg Vilje lægge alle Kræfter i, og samtidig vil vi i anspændt Venten lytte efter den Lærketrille, der paany varsler Varme og Vaar over et frit Danmark.

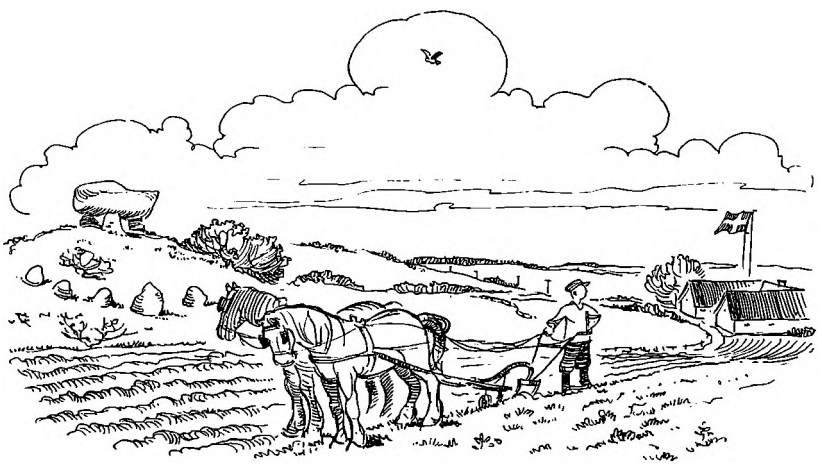

Indholdsfortegnelse:

Side

Tiden omkring Stiftelsen 7
Kolind Landboforenings Oprettelse 11
Hovedtræk af Landboforeningens Historie og lidt om dens Mænd
Perioden 1891—98 15
Perioden indtil Verdenskrigen 1914 19
Perioden 1914—1919 23
Tiden efter Verdenskrigen 25
Kolind Landboforenings Æresmedlemmer 41
Samvirksomhed med andre Landboforeninger 44
Foreningens Virksomhed til Planteavlens Fremme 47
Husdyrbruget 50
Planteavlen 55
Foredrag og Fester 63
Foreningens Arbejde til Plantningssagens Fremme 65
Husmandssagen og Tyendespareforeningen 72
Ungdomssektionen, Husmoderafdelingen og Regnskabsforeningen
Ungdomssektionen 79
Husmoderafdelingen 82
Regnskabsforeningen 84
Kolindsundsagen 88
Afvandings- og Kultiveringsarbejder 94
Særlige Opgaver
Medlemsbladet 100
Landboforeningsauktionerne 103
Landboforeningens Hjemsted 107
Tilbageblik og — Nu 112

Sekretær Skodshøj, Hedeselskabet, Redaktionssekretær Andersen, „Jydsk Landbrug", Redaktør P. M. Pedersen, „Skov og Folk", E. Andersens Boghandel, samt de mange private, der velvilligst har overladt os Billeder eller Klichéer, bringer vi vor bedste Tak. *Redaktionen.*

E. ANDERSENS BOGTR. KOLIND